గిరిజన సంక్షేమ శాఖ

డిమాండు నెం. XXII

&

బడ్జెట్ ఫలితాల వివరణ

2018-19

నక్కా ఆనంద్‌బాబు

సాంఘిక సంక్షేమం మరియు సాధికారికత

గిరిజన సంక్షేమం మరియు సాధికారికత శాఖామాత్యులు

విషయ సూచిక

వ.సం.	విషయము	పుట సంఖ్య.
1.	సంక్షిప్త వివరణ	1
2.	డిమాండు నెం. XXII	3
2.	మొదటి అధ్యాయము (గిరిజన సంక్షేమ శాఖ పరిచయం)	5
4.	రెండవ అధ్యాయము (కేటాయింపులు, సాధించవలసిన లక్ష్యాలు, ఫలితాలు)	30
5.	మూడవ అధ్యాయము (చేపట్టిన సంస్కరణలు, ప్రత్యేక చర్యలు)	51
6.	నాలుగవ అధ్యాయము (పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష)	62
7.	అయిదవ అధ్యాయము (ఆర్థిక విశ్లేషణ)	68

సంక్షిప్త వివరణ

గిరిజన సంక్షేమశాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం **2018-19** ఆర్థిక సంవత్సరానికి గాను **రూ.2129.13 కోట్ల** బడ్జెట్‌కు అంచనాలను ప్రతిపాదిస్తున్నది. ప్రపంచ గతిని మార్చే నేపథ్యంలో స్థిరమైన అభివృద్ధి గమ్యాలు (యస్.డి.జి) మరియు "సన్‌రైజ్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్" దార్శనికతను దృష్టిలో ఉంచుకుని షెడ్యూల్ తెగల మరియు షెడ్యూలు ప్రాంతాల సమగ్ర అభివృద్ధే లక్ష్యంగా ఈ బడ్జెట్ ను ప్రతిపాదించడమైనది. 2029 సంవత్సరానికల్లా ఆంధ్రప్రదేశ్ దేశంలోనే ఉత్తమ స్థానంలో నిలవాలనే మాననీయ ముఖ్యమంత్రివర్యుల దార్శనికతను సాకారం చేసేందుకు ప్రపంచస్థాయిలో నిర్దేశిత గమ్యాలను కొలవగలిగిన లక్ష్యాల గుర్తింపుతో చేరుకునేందుకు 'ఫలితాల సాధనే' లక్ష్యంగా ఈ బడ్జెట్‌ను ప్రతిపాదించడమైనది. 'సమాజ వికాసము' మరియు 'కుటుంబ వికాసము' సూత్రాలను మరియు నిర్దేశించబడిన ప్రగతి సూచికలను కూడా పరిగణనలోనికి తీసికొని గిరిజన సంక్షేమ శాఖ కార్యక్రమాలకు అనుగుణంగా అవి ఎవరిని ఉద్దేశించి చేపట్టబడుతున్నవో వారికి సంతృప్తినిచ్చే స్థాయిలో అందేలా బడ్జెట్ కసరత్తు చేయడం జరిగింది.

షెడ్యూలు తెగలవారు నివసించే అన్ని ఆవాస ప్రాంతాలకు రక్షిత మంచినీరు అందించుట, ఇప్పటివరకు అనుసంధానత లేని గ్రామాలను అనుసంధానించుట, విద్యుద్దీకరణ ఇంకను జరుపని ఆవాస ప్రాంతాలలో విద్యుద్దీకరణ చేయడానికి ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉన్నది.

ఈ ప్రతిపాదిస్తున్న కేటాయింపులు షెడ్యూల్డు తెగల మరియు షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల అభివృద్ధికి ఉద్దేశించబడినవి. షెడ్యూల్డు తెగలకు చెందిన విద్యార్థులకు చదువుని అందుబాటులోకి తీసుకురావడానికి, విద్యా ప్రమాణాలను పెంపొందించ డానికి ప్రభుత్వం అత్యధిక ప్రాధాన్యతను ఇస్తున్నది. ప్రతిపాదిస్తున్న బడ్జెటులో 65.3% గిరిజన విద్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అమలు చేయటం కోసమే ఉద్దేశించబడినది. షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో ఉన్న గిరిజన విద్యార్థులకు గురుకుల తరహా విద్యను అందించడానికి ప్రభుత్వం ప్రస్తుతం ఉన్న హాస్టళ్లను గురుకుల ఆశ్రమ పాఠశాలలుగా మారుస్తూ ముందడుగు వేసింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డు కులాల ఉపప్రణాళిక మరియు గిరిజన ఉపప్రణాళిక (ప్రణాళిక, కేటాయింపులు మరియు నిధుల వినియోగం) చట్టం 2013ను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. ప్రస్తుతం ఈ ఉపప్రణాళికను షెడ్యూల్డు తెగల కాంపొనెంట్ (STC)గా 2017-18 నుండి పిలువబడుచున్నది. గిరిజన సంక్షేమ శాఖామాత్యుల అధ్యక్షతన ఏర్పాటైన గిరిజన ఉపప్రణాళిక నోడల్ ఏజెన్సీ (TSP/STC) ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో నాలుగు సార్లు సమావేశమై వివిధ శాఖల పనితీరును నిశితంగా పరిశీలించి (43) శాఖలకు ఉపప్రణాళిక కేటాయింపులను ప్రతిపాదించింది. ఉపప్రణాళిక క్రింద ప్రభుత్వం **రూ. 4176.61 కోట్ల** మేరకు కేటాయింపులు చేసింది. ఈ కేటాయింపుల ద్వారా వ్యవసాయం, పండ్ల తోటల అభివృద్ధి, స్వయం ఉపాధి ఆదాయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, గిరిజన ప్రాంతాల్లో ప్రాథమిక, మాధ్యమిక విద్యను అందరికీ అందుబాటులోకి తీసుకురావడం, మరియు ఇంటర్మీడియట్ కళాశాల స్థాయి విద్యను బలోపేతం చేయడం మరియు మౌళిక సదుపాయాల అభివృద్ధి ప్రత్యేకంగా త్రాగునీరు మరియు రహదారుల అనుసంధానత మీద దృష్టి పెట్టింది.

జాతీయ ఆరోగ్య మిషన్ ద్వారా గిరిజన ప్రాంతాలకు ఆరోగ్య సేవలను మరింత సమర్థవంతంగా అమలు చేయటం మీద కూడా దృష్టి పెట్టింది. ఐటిడిఏ ప్రాంతాల్లో అందుబాటులో ఉన్న యువత శిక్షణ కేంద్రాలను ఉపయోగించడం ద్వారా గిరిజన యువతకు నైపుణ్య కల్పన మరియు ఉద్యోగ అవకాశాల కల్పనకు ప్రభుత్వం అత్యధిక ప్రాధాన్యతను ఇస్తున్నది.

ప్రభుత్వం అన్ని గిరిజన జనావాసాలకు రక్షిత మంచినీటి సరఫరా అందించడానికి కృత నిశ్చయంతో ఉన్నది. అలాగే గిరిజన గ్రామాలకు రహదారి సదుపాయం కల్పించడానికి, విద్యుత్ లేని గిరిజన జనావాసాలను విద్యుదీకరించడానికి కూడా కట్టుబడి ఉంది. ప్రభుత్వం విద్య, ఆరోగ్యాభివృద్ధి, ఆదాయ కల్పన, సామర్థ్య నిర్మాణం, నైపుణ్యాల కల్పన మరియు ఉపాధి అవకాశాలు అందించడం ద్వారా గిరిజన మహిళా సాధికారికతకు కట్టుబడి ఉన్నది.

ఈ బడ్జెటు అంచనాలకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలను ఈ పత్రంలో తదుపరి పుటల్లో ఈ క్రింద చూపిన విధంగా వివరించడం జరిగింది.

మొదటి అధ్యాయంలో గిరిజన సంక్షేమ శాఖ యొక్క విధులు, సంస్థాగత నిర్మాణం, అమలు చేస్తున్న వివిధ కార్యక్రమాలు, పథకాలు, లక్ష్యాలు, ఉద్దేశ్యాలు, విధాన నిర్దేశాల గురించిన స్థూల పరిచయాన్ని పొందు పరచడం జరిగింది. రెండవ అధ్యాయంలో ఆర్థిక కేటాయింపులు, ఉద్దేశించిన భౌతిక లక్ష్యాలు, నిధులు సమకూరుస్తున్న కార్యక్రమాల ఫలితాలు పట్టిక రూపంలో వివరించడం జరిగింది. ఇటీవలి కాలంలో శాఖచేపట్టిన వివిధ సంస్కరణలను, ప్రత్యేక చర్యలను మూడవ అధ్యాయంలో పేర్కొనడం జరిగింది. అలాగే 2015-16, 2016-17 మరియు 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరాలలో గిరిజనుల అభివృద్ధిని శీఘ్రతరం చేయడానికి ప్రభుత్వం చేపట్టిన వివిధ చర్యల విశ్లేషణను నాలుగవ అధ్యాయంలో చూపడం జరిగింది. ఈ మూడు సంవత్సరాలలో బడ్జెటు అంచనాలు, నిధులు విడుదల మరియు ఖర్చు గురించిన వివరాలను అయిదవ అధ్యాయంలో ఇవ్వడం జరిగింది.

నిర్దేశించుకున్న భౌతిక లక్ష్యాల ప్రగతినీ, ఆర్థిక పరమైన ఖర్చునూ గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ప్రతినెలా సమీక్షించి తగిన చర్య తీసుకుంటున్నది. శాఖకు సంబంధించిన వివిధ పథకాల, కార్యక్రమాల ప్రగతికి, సంబంధించిన సమాచారాన్ని ఎప్పటికప్పుడు శాఖాపరమైన వెబ్‌సైట్ (www.aptribes.gov.in.) లో పొందుపరుస్తున్నది. అదే విధంగా రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు తెగల అభ్యర్థులు, పౌరులు, పౌర సమాజ సమాచార హక్కు ప్రకారం కోరుకున్న సమాచారాన్ని అందించడానికి రాష్ట్ర స్థాయిలో, జిల్లా స్థాయిలో, ఐటిడిఏ స్థాయిలలో మరియు సంస్థల స్థాయిలో గిరిజన సంక్షేమశాఖ పబ్లిక్ ఇన్ఫర్మేషన్ అధికారులను నియమించి వారి వివరాలను కూడా వెబ్‌సైట్‌లో పొందుపరిచింది.

నక్కా ఆనంద్‌బాబు

సాంఘిక సంక్షేమం మరియు సాధికారికత

గిరిజన సంక్షేమం మరియు సాధికారికత శాఖామాత్యులు

డిమాండు నెం. XXII - గిరిజన సంక్షేమ శాఖ

స్పీకర్ మహాశయా,

2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరానికి **రూ. 2129.13 కోట్లు** కేటాయింపుకు గాను గిరిజన సంక్షేమ శాఖ బడ్జెటు డిమాండ్ నెం. XXII ను సమర్పించడానికి మీ అనుమతిని కోరుతున్నాను. స్కీము వారిగా కేటాయింపులు ఈ దిగువ ఇవ్వబడినవి.

(రూ. లక్షలలో)

ముఖ్యపద్దు	అకౌంట్సు 2016-17	బడ్జెటు అంచనాలు 2017-18	సవరించిన అంచనాలు 2018-19	బడ్జెటు అంచనాలు 2018-19
గిరిజన సంక్షేమ శాఖ రెవెన్యూ				
2225 - షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం				
నెలవారీ కరెంటు బిల్లులు నుండి వెసులు బాటు	24,25.48	25,00.00	25,00.00	37,52.07
ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు	53,33.90	252,79.90	299,61.82	262,10.55
ప్రజారోగ్యం - గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు	4,64.19	2,00.00	4,44.00	3,97.92
గిరిజన సంక్షేమ ఇంజనీరింగ్ శాఖ ప్రధాన కార్యాలయం	0.10	..	..	..
ఉపప్రణాళిక	..	35,00.00	55,78.00	60,00.00
ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు	16,32.89	33,74.49	85,02.21	36,64.69
గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణా మిషన్‌కు మద్దతు	..	..	5,50.00	6,00.00
ప్రీమెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్ డే స్కాలర్స్	28.72	7,07.50	2,55.50	1,90.55
కాఫీ తోటలు, నవీకరణ మరియు విస్తరణ	60,03.00	54,46.00	54,46.00	34,46.00
మైదాన ప్రాంత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ కార్యక్రమాలు	5,30.00	5,80.00	5,80.00	6,09.00
అధికరణం 275 (1) కింద పథకాలు	40,00.00	50,00.00	50,00.00	50,00.00
జిల్లా కార్యాలయాలు	17,78.09	21,87.18	17,94.70	22,36.86
ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ	..	..	..	90,00.00
గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకై నిర్వహణ మద్దతు	5,00.00	5,00.00	5,00.00	5,50.00
ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	3,50.00	3,50.00	3,50.00	5,00.00
గిరిజన ఉపప్రణాళిక పథకాల ప్రభావం మరియు అవగాహన కార్యక్రమాలు	5,00.00	5,00.00	5,00.00	7,50.00
జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం	..	7,92.40	7,92.40	1,05.20
పోస్ట్ మెట్రిక్యులేషన్ స్కాలర్‌షిప్స్ (ఎంటిఎఫ్)	20,83.86	90,40.89	51,81.53	63,65.64
ప్రజారోగ్యం	37.81	66.64	54.05	45.47
పోస్ట్ మెట్రిక్యులేషన్ స్కాలర్‌షిప్స్ (ఆర్‌టిఎఫ్)	92,89.70	111,39.14	103,62.10	91,14.39
ఆదిమ గిరిజన తెగల అభివృద్ధి ప్రణాళిక	7,50.00	15,00.00	54,74.00	20,00.00
అటవీ రెంటల్స్	14,00.00	28,00.00	28,00.00	30,00.00
ఆదిమగిరిజన జాతుల అభివృద్ధి పథకం (పిటిజి)	16,00.00	..	..	..
కులాంతర వివాహాల ప్రోత్సాహక నిధి	75.00	80.00	1,00.00	1,18.00
విద్యా సంస్థలు	435,48.72	567,27.72	519,10.59	630,04.28
ఫుడ్ బాస్కెట్ పథకం	..	..	..	40,00.00
గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకం	6,94.00	7,50.00	14,24.00	8,23.00
గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ల నెలకొల్పడం	5,00.00	20,00.00	20,00.00	20,00.00
ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు ఆర్థిక సహకారం	49,33.88	51,86.90	51,86.90	54,46.24
వసతి గృహాలను ఉన్నత పాఠశాలలుగా ఉన్నతీకరించుట	22,00.00	22,00.00	22,00.00	24,20.00
భూమి కొనుగోలు పథకం	..	..	..	25,00.00
ప్రధాన కార్యాలయం	5,38.03	7,45.82	5,83.10	6,40.08
యువ కిరణాలు	47,30.00	10,09.82	10,09.82	10,00.00
అటవీ హక్కుల చట్టం	3,50.00	3,50.00	3,50.00	3,67.50
గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థకు సహాయం	47.20	50.00	..	..
మొత్తం 2225	963,24.57	1445,64.40	1513,90.72	1658,57.44
మొత్తం రెవెన్యూ	**963,24.57**	**1445,64.40**	**1513,90.72**	**1658,57.44**

(కంటిన్యూ ...)

డిమాండు నెం. XXII - గిరిజన సంక్షేమ శాఖ

(రూ. లక్షలలో)

ముఖ్యపద్దు	అకౌంట్సు 2016-17	బడ్జెటు అంచనాలు 2017-18	సవరించిన అంచనాలు 2018-19	బడ్జెటు అంచనాలు 2018-19
మూలధనం				
4225 క్యాపిటల్ ఔట్‌లే షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం				
గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం	7,34.49	10,00.00	10,00.00	15,00.00
సమీకృత గురుకుల పాఠశాలలకు భవన నిర్మాణం	10,42.33	15,00.00	15,00.00	20,00.00
మారుమూల మరియు లోతట్టు ప్రాంతాల్లోని బాలికల గురుకుల జూనియర్ కళాశాలల అభివృద్ధి	65.00	1,00.00	1,00.00	1,00.00
నాబార్డు సహాయంతో రోడ్లు	4,12.09	10,00.00	4,63.50	10,00.00
స్కూల్ కాంప్లెక్స్‌లకు భవనాలు	9.20	..	..	..
గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థకు విశాఖపట్నం నందు భవన నిర్మాణం	70.42	1,00.00	1,00.00	..
ఐటిడిఏ గిరిజన ప్రాంతాలలో మార్కెటింగ్ గిడ్డంగుల నిర్మాణము	..	..	..	50,00.00
మొత్తం 4225	**62,91.70**	**121,20.00**	**73,83.50**	**199,50.00**
మొత్తం మూలధనం	**62,91.70**	**121,20.00**	**73,83.50**	**199,50.00**
మొత్తం గిరిజన సంక్షేమశాఖ	**1026,16.27**	**1566,84.40**	**1587,74.22**	**1858,07.44**
గిరిజన సంక్షేమశాఖ ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంట్ రెవెన్యూ				
2225 షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం				
ఇంజనీరింగ్ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్, జిల్లా కార్యాలయాలు	13,49.39	17,99.25	12,71.06	17,43.11
ఇంజనీరింగ్ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్, గిరిజన సంక్షేమశాఖ	2,32.01	3,06.02	2,70.76	3,62.09
మొత్తం 2225	**15,81.40**	**21,05.27**	**15,41.82**	**21,05.20**
మొత్తం రెవెన్యూ	**15,81.40**	**21,05.27**	**15,41.82**	**21,05.20**
మొత్తం గిరిజన సంక్షేమశాఖ ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంట్	**15,81.40**	**21,05.27**	**15,41.82**	**21,05.20**
గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల సంస్థ (గురుకులం) రెవెన్యూ				
2225 షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం				
గురుకుల పాఠశాలలు	177,87.73	227,43.20	215,62.57	250,00.00
మొత్తం రెవెన్యూ	**177,87.73**	**227,43.20**	**215,62.57**	**250,00.00**
గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల సంస్థ (గురుకులం)	**177,87.73**	**227,43.20**	**215,62.57**	**250,00.00**
మొత్తం డిమాండు XXII	**1219,85.40**	**1815,32.87**	**1818,78.61**	**2129,12.64**

ఒకటవ అధ్యాయము

గిరిజన సంక్షేమ శాఖ పరిచయం

1.1. జనాభా సంబంధ వివరణ

అ) **షెడ్యూల్డు తెగలు :** రాష్ట్రంలో 2011 జనాభా లెక్కలను అనుసరించి 27.39 లక్షల షెడ్యూల్డు తెగల జనాభా ఉన్నారు. వారు మొత్తం జనాభాలో 5.53% ఉన్నారు. మొత్తం (34) షెడ్యూల్డు తెగలకు సంబంధించిన వారుండగా వారిలో (7) తెగలు ప్రత్యేక బలహీన గిరిజన తెగలుగా (పివిటిజి) గుర్తింపబడ్డాయి.

ఆ) **షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలు :** ఆంధ్రప్రదేశ్ భారత రాజ్యాంగములోని అయిదవ షెడ్యూలులో పొందుపరచబడిన విధి విధానాల పరిధిలోకి వస్తుంది. రాష్ట్రంలో అయిదవ షెడ్యూలు కింద శ్రీకాకుళం, విజయనగరం, విశాఖపట్నం, తూర్పుగోదావరి మరియు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని (36) మండలాలు (4,765) గ్రామాల్లో విస్తరించి వున్నాయి. అయిదవ షెడ్యూలు కిందకు గుర్తించబడిన గిరిజన ప్రాంతాల్లో శాంతి మరియు సుపరిపాలన నిమిత్తమై ఆయా జిల్లా కలెక్టర్లు ప్రభుత్వం యొక్క ప్రతినిధులుగా వ్యవహరిస్తారు.

1.2. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ బాధ్యత

అ) గిరిజన సంక్షేమ శాఖ రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు తెగల వారి సమగ్ర అభివృద్ధికి కట్టుబడి వుంది. రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు తెగలకు, షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలకు కల్పించబడ్డ, రాజ్యాంగ పరిరక్షణలను అమలు పరచడానికి మరియు గిరిజన సంక్షేమం కింద, షెడ్యూల్డు తెగల కాంపొనెంట్ (STC) కింద వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేపట్టడానికి అవసరమైన విధి విధానాలనూ, కార్యక్రమాలను రూపొందించడం, అమలు పరచడం గిరిజన సంక్షేమ శాఖ బాధ్యత.

1.3. లక్ష్యాలు

అ) ఆకలిని తొలగించుట, ఆహార భద్రత, పౌష్టికాహారాన్ని పెంపొందింప చేయడం మరియు సుస్థిరమైన వ్యవసాయం.

ఆ) గుణాత్మకవిద్యను గిరిజనులందరికి కల్పించుట ద్వారా నిరంతర అభ్యసనకు తోడ్పాటు.

ఇ) ఆరోగ్యవంతమైన జీవితాన్ని మరియు సంక్షేమాన్ని గిరిజనులందరికి అన్ని వయస్సుల వారికి అందించడం.

ఈ) సుస్థిరమైన వినియోగం మరియు ఉత్పాదన వ్యవస్థను ఏర్పరచుట.

ఉ) స్థిరమైన మౌలిక వసతులు, సుస్థిర పారిశ్రామికాభివృద్ధి మరియు ప్రోత్సాహక ఆవిష్కరణలకు తోడ్పడుట.

ఊ) అందరికి నీరు మరియు పరిశుభ్రతతో ఉండునట్లు చేయుట.

ఎ) ఈ తెగల వారందరూ సామాజిక సాధికారత, సమానత్వం, సంక్షేమం మరియు సామాజిక న్యాయం పొందుతూ సంపూర్ణ సమగ్ర ఆరోగ్యంతో సంతోషంగా అన్ని విధాలుగా మనవాభివృద్ధితో ముందు ఉండునట్లు చేయుట.

1.4 విధి విధాన పరిధి :

గిరిజన సంక్షేమ శాఖ విధి విధాన పరిధికి మూడు ముఖ్య పార్శ్వాలున్నాయి. అవి (అ) రాజ్యాంగ సంబంధమైనవి (ఆ) అభివృద్ధికి సంబంధించినవి (ఇ) సమన్వయ పూర్వకమైనవి.

అ) రాజ్యాంగ సంబంధమైనవి : షెడ్యూల్డు తెగలకు భారతరాజ్యాంగం కొన్ని నిర్దిష్ట, సాంఘిక, ఆర్థిక రాజకీయ హామీలను అందచేసింది. ఆ హామీలు చిత్తశుద్ధితో అమలుపర్చవలసిన బాధ్యత మేరకు శాఖ తన విధివిధాన పరిధిని నిర్దేశించుకుంటుంది.

(1) సామాజిక సంబంధమైన హామీలు : చట్టం ముందు సమానత్వం (అధికరణం.14), పురోభివృద్ధికి తోడ్పడే కొన్ని ప్రత్యేక సదుపాయాలు (అధికరణం. 15 (4) నియామాకాల్లో సమానావకాశాలు (అధి.16) ప్రత్యేక రిజర్వేషను సదుపాయాలు (అధి. 16) పదోన్నతులలో రిజర్వేషన్లు (అధి. 16 (4) ఎ), ఎస్.టిలకు జాతీయ కమిషన్ (అధి. 338 (ఎ)), షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలకు కమీషన్ (అధి. 339) స్థితిగతులను విచారించేందుకు కమీషన్ (అధి. 340), తెగలను షెడ్యూల్డు తెగలుగా గుర్తించడానికి సంబంధించిన అధికరణం. (అధి. 342)

(2) ఆర్థిక రాజకీయ హామీలు : షెడ్యూల్డు తెగల ఆర్థిక, విద్యా ప్రయోజనాల పరిరక్షణ పై ప్రత్యేక శ్రద్ధ మరియు వారికి అన్ని రకాల సామాజిక దురన్యాయాల నుండీ, దోపిడీ నుండీ పరిరక్షణ కల్పించడం (అధి.46), షెడ్యూల్డు తెగల లేదా షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల అభివృద్ధికి ప్రత్యేక నిధులు (అధి. 275 (1), పరిపాలనా దక్షత నిర్వహణ (అధి. 335), లోక్‌సభలో, శాసనసభల్లో, పంచాయతీల్లో సీట్ల రిజర్వేషను (అధి. 330,332 243. డి) షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలకు పంచాయితీరాజ్ చట్టం విస్తరణ (73, 74 రాజ్యాంగ సవరణలు).

ఆ) అభివృద్ధికి సంబంధించిన విధానం : పైన తెలుపబడిన రాజ్యాంగ హామీలను నెరవేర్చడానికి వివిధ గిరిజనాభివృద్ధి పథకాలను భారత ప్రభుత్వం మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చేపట్టాయి. ఆ పథకాలు గిరిజన ఉపప్రణాళికా వ్యూహం ప్రకారం రూపొందించబడ్డాయి.

(1) గిరిజన విభాగం యొక్క వ్యూహం : గిరిజనులను దోపిడీ నుండి రక్షించడానికి, గిరిజన ప్రాంతాలకూ, మైదాన ప్రాంతాలకు మధ్య అభివృద్ధి స్థాయిల్లో ఉన్న అంతరాలను తగ్గించడానికి, రాష్ట్రంలో 1975 నుండి గిరిజన ఉప ప్రణాళికా వ్యూహం అమలులోకి వచ్చింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ హరిజన తెగల ఉపప్రణాళిక మరియు గిరిజన తెగల ఉపప్రణాళికలను సమర్ధవంతంగా అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వం చట్టం 1/2013ను తీసుకురావడం జరిగింది. ఈ వ్యూహం క్రింద షెడ్యూల్డు కులాలు / తెగలు రాబోయే 10 సంవత్సరాలలో వారి ఆర్థిక, విద్య, మానవాభివృద్ధితో పాటు భద్రత, సామాజిక గౌరవంతో జీవించ గలగడానికి జనాభా ప్రాతిపదికన రాష్ట్ర అభివృద్ధి ప్రణాళికలో నిధులను ప్రత్యేకంగా కేటాయించుట మరియు సమర్ధవంతమైన సంస్థాగత యంత్రాంగం మరియు సంఘటనాత్మక ఏర్పాట్లు చేయుట. గిరిజనులకు సముచితమైన పథకాలను అమలు పరచడానికి గాను షెడ్యూల్డు తెగలను ఐటిడిఏ, మాడా, క్లష్టర్, డి.టి.జి., పి.వి.టి.జి.ల కిందకు తీసుకురావడం జరిగింది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో (9) ఐటిడిఏలు పనిచేస్తున్నాయి. (4) మాడా పాకెట్లు (6) క్లష్టర్లు (7) నిర్దిష్ట బలహీన గిరిజన తెగలు ఉన్నాయి.

(2) **విద్యాభివృద్ధి :** వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో రాష్ట్రంలో షెడ్యూల్డు తెగల విద్యాభివృద్ధికి గిరిజన సంక్షేమ శాఖ అత్యధిక ప్రాధాన్యాన్నిస్తున్నది. విద్య, అభివృద్ధి ప్రక్రియను సత్వరపరిచే సాధనం కావడమే ఇందుకు కారణం. విద్యా కార్యక్రమాల్లో గిరిజన, సంక్షేమ లక్ష్యాలు మూడు విధాలుగా వున్నాయి. మొదటిది, గిరిజన ప్రాంతాల్లో మాధ్యమిక స్థాయి దాకా విద్యను అందరికీ అందుబాటులోకి తీసుకురావడం, రెండవది, దారిద్ర్యరేఖకు దిగువున వున్న షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాల పిల్లలకు పోస్ట్‌మెట్రిక్ స్థాయి దాకా చదువు కొనసాగించడానికి పూర్తి తోడ్పాటు అందించడం, మూడవది,గిరిజన విద్యార్థులు వివిధ రకాల ప్రొఫెషనల్ మరియు సంబంధిత కోర్సులకు సంబంధించిన ప్రవేశ మరియు పోటీ పరీక్షల్లో విజయం సాధించాలన్న దీర్ఘకాలిక లక్ష్యంతో వారికి గుణాత్మక విద్యను అందించడం.

(3) **షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల అభివృద్ధి :** గిరిజన ప్రాంతాలకూ, సాధారణ ప్రాంతాలకు ముఖ్య అభివృద్ధి స్థాయిల్లో పేరుకుపోయిన అంతరాలను తగ్గించే దిశగా షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల / గిరిజన ప్రాంతాల అభివృద్ధి పైన కూడా గిరిజన సంక్షేమశాఖ శ్రద్ధ కనపరుస్తున్నది. ఆయా ప్రాంతాల మరియు ఆయా ప్రాంతాల్లోని గిరిజనుల శీఘ్ర అభివృద్ధికి ప్రత్యేక కార్యక్రమాలను రూపొందిస్తున్నది. ఆ క్రమంలో త్రాగునీటి సౌకర్యం కల్పన, రహదారుల నిర్మాణం, విద్యుద్దీకరణ, చిన్నతరహా నీటిపారుదల అభివృద్ధి, వ్యవసాయ ఋణాలు అందించడం, సమగ్ర శిక్షణా కార్యక్రమాలు, చిన్న తరహా అటవీ ఫలసాయాన్నిచ్చే మొక్కలను పెంపొందించడం కాఫీ మరియు మిరియాల తోటల అభివృద్ధి వంటివి చేపట్టబడుతున్నాయి.

అదే విధంగా గిరిజన ప్రాంతాల్లో ప్రాథమిక విద్య మరియు ప్రాథమిక ఆరోగ్య సేవలను బలపరచడానికి ప్రత్యేక ప్రాధాన్యతను ఇవ్వడం జరుగుతున్నది.

(4) **సామాజిక భాగస్వామ్యం :** వివిధ అభివృద్ధి, సంక్షేమ పథకాలకు ప్రణాళికలు రూపొందించడంలో, వాటిని అమలు పరచడంలో గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ప్రధాన దృక్పథం గిరిజనుల భాగస్వామ్య నిర్వహణను ప్రోత్సహించే విధంగా ఉంటున్నది. వివిధ సాంఘిక – ఆర్థిక పథకాల ప్రణాళికలో, ఆచరణలో, సమీక్షలో స్థానిక గిరిజనులను కలుపుకొని పోవడం జరుగుతున్నది. స్థానిక గిరిజన మహిళా స్వయం సహాయక బృందాలు తొలుత గ్రామైక్య సంఘాలుగా రూపొంది, తదనంతరం మండల, జిల్లా సమాఖ్యలుగా సంఘటిత పడుతున్నవి. రాష్ట్రంలోని గిరిజనుల మొత్తం అభివృద్ధి ప్రక్రియలో వారు అత్యంత క్రియాశీలక పాత్ర నిర్వహిస్తున్నారు. ముఖ్యంగా షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లో పంచాయితీరాజ్ పాలనను విస్తరింపచేయడం కోసం (1,586) గ్రామ సభలను ఏర్పాటు చేయటం జరిగింది. వారికి “పెసా” చట్టం సమర్ధవంతంగా అమలు జరిగేలా నిరంతర శిక్షణను అందించడం జరుగుతున్నది

(ఇ) **సమన్వయం :** గిరిజనాభివృద్ధి అన్ని ప్రభుత్వశాఖలు చిత్తశుద్ధితో చేపట్టవలసిన సమిష్టి బాధ్యత అని గిరిజన సంక్షేమ శాఖ నమ్ముతున్నది. అదే విధంగా ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర భాగస్వామ్యానికి కూడా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ తగిన అవకాశాన్ని కలిగిస్తున్నది.

1.5 గిరిజన సంక్షేమ శాఖ విధులు :

పైన వివరించబడిన విధివిధాన పరిధికి లోబడి గిరిజన సంక్షేమశాఖ నిర్వర్తించవలసిన విధులను రాజ్యాంగ సంబంధమైన విధులు, అభివృద్ధి సంబంధమైన విధులు సమన్వయానికి సంబంధించిన విధులు అని 3 రకాలుగా విభజించవచ్చు.

(అ) **రాజ్యాంగ సంబంధమైన విధులు :** రాజ్యాంగంలోని అయిదవ షెడ్యూలులో పొందుపర్చబడిన ఉద్దేశాలకు అనుగుణంగా ఈ దిగువ చూపబడిన విధులను గిరిజన సంక్షేమ శాఖ నిర్వహిస్తున్నది.

(1) రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలకు వర్తింపచేయవలసిన చట్టం గురించిన విధాన రూపకల్పనలో ప్రభుత్వానికి సహకరించడం.

(2) గిరిజనుల మరియు గిరిజన ప్రాంతాలకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలలో సలహాల కొరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన సలహా మండలిని సమావేశపరచడం.

(3) రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లో వివిధ రాజ్యాంగ పరిరక్షణలను, ముఖ్యంగా భూ బదలాయింపుకు సంబంధించిన రెగ్యులేషన్లను పటిష్టంగా అమలు చేయడం.

(4) రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు తెగలకు రూల్ ఆఫ్ రిజర్వేషన్లను, షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లోని షెడ్యూల్డు తెగలకు ప్రత్యేక రిజర్వేషన్లను అమలు పర్చడం, తక్కిన శాఖలు కూడా అమలు పరచేలా చూడడం.

(5) రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల పరిపాలనపై వార్షిక నివేదిక ముసాయిదాను రూపొందించడం, సమర్పించడం.

(6) షెడ్యూల్డు తెగల అభ్యర్థుల సాంఘిక హోదా విచారణలో, కుల విచారణలో ప్రభుత్వానికి సహకరించడం, తప్పుడు ధృవపత్రాలను ఏరివెయ్యడం.

(7) ఐటిడిఏల ద్వారా రాష్ట్రంలోని గిరిజన ప్రాంతాల్లో సింగిల్ లైన్ పాలనా విధానాన్ని అమలు చెయ్యడం.

(ఆ) **అభివృద్ధికి సంబంధించిన విధులు.**

(1) దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన వున్న షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాల పిల్లలకు గిరిజన ప్రాథమిక పాఠశాలలు, ఆశ్రమ పాఠశాలలో వసతి కల్పించటం మరియు ఉపకార వేతనాల మంజూరు ద్వారా విద్యాభివృద్ధికి అవసరమైన తోడ్పాటును అందించడం.

(2) దారిద్ర్యరేఖకు దిగువున వున్న షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాల పిల్లలకు గురుకుల పాఠశాలలు, కళాశాలలు, ఏకలవ్య ఆదర్శ గురుకుల విద్యాలయాలు మరియు ప్రతిభా విద్యాలయాల ద్వారా గుణాత్మక విద్య నందించడం.

(3) దారిద్ర్యరేఖకు దిగువున వున్న షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాలు వివిధ స్వయం ఉపాధి, ఆదాయ కల్పన పథకాలు చేపట్టడానికి వీలుగా ఆర్థిక సహకారం అందించడం, తద్వారా షెడ్యూల్డు తెగలలో దారిద్ర్యాన్ని పారద్రోలడం.

(4) షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాల వ్యవసాయం, పశుగణాభివృద్ధి, చిన్నతరహా నీటిపారుదల వంటి ఆర్థిక కార్యక్రమాలు చేపట్టడానికి అనువైన మౌలిక సదుపాయాలు మరియు నైపుణ్యాలు కల్పించడం.

(5) గిరిజన ప్రాంతాలలో రహదారుల నిర్మాణం. త్రాగునీటి సదుపాయం, విద్యా సంస్థల నిర్వహణ కార్యక్రమాలు వంటి మౌలిక సదుపాయాలను అభివృద్ధి పరచటం.

(6) అడవి మీద ఆధారపడ్డ షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాల నుండి సముచితమైన ధర చెల్లించి చిన్నతరహా అటవీ ఫలసాయం సేకరించటం.

(7) రాష్ట్రంలోని మారుమూల, శివారు గిరిజన ప్రాంతాలలో నిత్యావసర వస్తువుల పంపిణీ చేపట్టడం.

(8) గిరిజన సాంస్కృతిక పరిశోధనా మరియు శిక్షణా మిషన్ ద్వారా గిరిజన సంస్కృతిని అధ్యయనం చెయ్యడం, రక్షించడం, భద్రపరచడం మరియు గిరిజన సంస్కృతికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని వ్యాప్తి చెయ్యడం.

(9) నీటి వనరులు, ఖనిజ సంపద వంటి సహజ వనరులను గిరిజన ప్రాంతాలలో కాపాడటం కొరకు మినీ హైడల్ మరియు ఇతర ఇంధన సంబంధిత ప్రాజెక్టులను నెలకొల్పడం.

(10) రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు తెగల అభివృద్ధికి భారత ప్రభుత్వం చేపట్టిన, మరియు సహకరిస్తున్న వివిధ అభివృద్ధి పథకాలను అమలు పరచటం.

(ఇ) నోడల్ శాఖ : రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి చెందిన వివిధ శాఖలతో సమన్వయం ద్వారా గిరిజన విభాగం (STC) రూపొందేటట్టు మరియు అమలు జరిగేటట్టు చూడటం. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ గిరిజన విభాగంకు సంబంధించి నోడల్‌శాఖగా వ్యవహరిస్తుంది. STC కు సంబంధించి అన్ని శాఖల కేటాయింపులు మరియు ఖర్చులను సమీక్షించడం కోసం ఏర్పాటైన నోడల్ ఏజెన్సీని 2 నెలలకొకసారి సమావేశపరిచే బాధ్యత గిరిజన సంక్షేమశాఖది.

1.6. సంస్థాగత నిర్మాణం

(అ) రాష్ట్ర స్థాయి : గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, గిరిజన సంక్షేమ శాఖామాత్యుల నేతృత్వంలో, మరియు మార్గదర్శకత్వంలో పనిచేస్తుంది. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ప్రభుత్వ ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శి ప్రభుత్వ విధి విధానాలను, కార్యక్రమాలను రూపొందించటంలో, అమలు పరచటంలో, సమీక్షించడంలో ప్రభుత్వానికి సహకరిస్తారు.

(ఆ) గిరిజన సంక్షేమ శాఖకు ముగ్గురు శాఖాధిపతులు ఉంటారు. వారు (1) గిరిజన సంక్షేమ శాఖ డైరెక్టర్ / కమీషనర్, విజయవాడ (2) గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల కార్యదర్శి, (3) ఇంజనీర్–ఇన్–ఛీఫ్ (గిరిజన సంక్షేమం), విజయవాడ. గిరిజన సంక్షేమ శాఖకు 3 పి.ఎస్.యు.లు ఉన్నాయి. అవి : (i) మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, గిరిజన సహకార సంస్థ, (ii) మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డు తెగల ఆర్థిక సహకార సంస్థ (ట్రైకార్) మరియు ఎపిట్రైబల్ పవర్ కంపెనీ (ట్రిప్‌కో). ఇవి కాక ఒక గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన సంక్షేమ గురుకుల విద్యాలయాల సంస్థ (గురుకులం) కార్యదర్శి ఆధ్వర్యంలో కూడా ఉంది. కాగా డైరెక్టర్, గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ట్రైబల్ పవర్ కంపెనీ (ట్రిప్‌కో)కు పదవిరీత్యా మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌గా వ్యవహరిస్తారు. ఈ సంస్థ రాష్ట్ర పునర్విభజన పిదప ఎపి జెన్‌కోలో సమ్మిళితం చేయడానికి ఉత్తర్వులు జారీ చేయడం జరిగింది. సమ్మిళిత ప్రక్రియ ప్రగతిలో ఉంది.

(ఇ) ప్రాంతీయస్థాయి : ఇంజనీరింగ్ శాఖ యొక్క సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీరు ఆధ్వర్యంలో నడిచే ఒక సర్కిల్ కార్యాలయం, చెంచుతెగ వారికి శ్రీశైలంలో పనిచేస్తున్న ఐటిడిఎ మూడు జిల్లాల్లోని చెంచు వారికి సేవలు అందిస్తున్నది. అదే విధంగా నెల్లూరులో యానాదుల కొరకు ఏర్పరచిన ఐటిడిఎ నాలుగు జిల్లాల్లోని యానాదుల కొరకు పనిచేస్తున్నది. ఎనిమిది జిల్లాల పరిధిలో గల మైదాన ప్రాంత గిరిజనుల కోసం ఐటిడిఎ (మైదాన ప్రాంతాలు) పనిచేస్తున్నది. మరియు గిరిజన సంక్షేమ శాఖ డైరెక్టర్ / స్పెషల్ కమీషనర్ / కమీషనర్, ఈ మూడు ఐటిడిఏలకు ఛైర్మన్‌గా వ్యవహరిస్తారు.

(ఈ) జిల్లా స్థాయి : 6 ఐటిడిఎ జిల్లాలు అనగా శ్రీకాకుళం, విజయనగరం, విశాఖపట్టణం, తూర్పు గోదావరి, చింతూరు మరియు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలో ఐటిడిఎ ప్రాజెక్టు అధికారి గిరిజన సంక్షేమ శాఖకు జిల్లా స్థాయి ముఖ్య అధికారిగా మరియు బడ్జెట్ ఉపనియంత్రణ గణాధికారిగా పనిచేస్తారు. వివిధ కార్యక్రమాల అమలులో ఆయనకు తోడ్పాటు నందించే వివిధ అధికారుల్లో సహాయ ప్రాజెక్టు అధికారి, గిరిజన సంక్షేమం, కార్యనిర్వహక ఇంజనీరు, గిరిజన సంక్షేమం, జిసిసి యొక్క సంబంధిత డివిజనల్ మేనేజరు మరియు గిరిజన సంక్షేమ ప్రత్యేక డిప్యూటి కలెక్టర్ కూడా ఉంటారు. ఐటిడిఎలు లేని జిల్లాలోని జిల్లాకు ఒకరు చొప్పున మొత్తం (8) మంది జిల్లా గిరిజన సంక్షేమ అధికారులు పనిచేస్తున్నారు. వారు ఆయా జిల్లా కలెక్టర్ల యొక్క ప్రత్యక్ష నియంత్రణలో పని చేస్తున్నారు.

(ఉ) జిల్లాకు దిగువ స్థాయి : జిల్లాకు దిగువ స్థాయిలో అంటే డివిజనల్ లేదా పూర్వపు తాలూకా స్థాయిలో (35) సహాయ గిరిజన సంక్షేమ అధికారులు (26) గిరిజన సంక్షేమ ఉపకార్యనిర్వహణ ఇంజనీర్లు (25) గిరిజన ప్రాథమిక సహకార మార్కెటింగ్ సంఘాల మేనేజర్లు, సంబంధిత గిరిజన సంక్షేమ కార్యక్రమాల అమలులో ప్రాజెక్టు అధికారులకు / జిల్లా గిరిజన సంక్షేమాధికారులకు సహకరిస్తారు.

(ఊ) సంస్థాగతస్థాయి : గిరిజన సంక్షేమ వసతి గృహాలలో, వసతి గృహ సంక్షేమాధికారి గ్రేడ్‌– I / II సంస్థకు అధిపతిగా వ్యవహరిస్తారు. (378) గిరిజన సంక్షేమ ఆశ్రమ పాఠశాలల విషయంలో ప్రధానోపాధ్యాయుడు పాఠశాల అధిపతిగా వ్యవహరిస్తారు. అతనికి హాస్టలు వ్యవహారాల విషయంలో ఒక డిప్యూటీ వార్డెన్ సహకరిస్తారు. (156) పోస్టు మెట్రిక్ హాస్టళ్లకు సంబంధించి వసతి గృహ సంక్షేమాధికారి లేదా, గౌరవ డైరెక్టరు సంస్థ అధిపతిగా పనిచేస్తారు. (80) గిరిజన సంక్షేమ గురుకుల విద్యాలయాల విషయంలో ప్రిన్సిపాళ్ళు ఆయా సంస్థల అధిపతులుగా ఉంటారు. మరియు హాస్టల్ వ్యవహారాలు వసతిగృహ సంక్షేమాధికారి నిర్వహిస్తారు. జి.సి.సి. నిర్వహిస్తున్న (921) డి.ఆర్.డిపోలు ఆయా సేల్స్‌మేన్‌ల మరియు స్వయం సహాయక బృందాల ఆధ్వర్యంలో పనిచేస్తుంటాయి. వీరు కాక సహాయ ఇంజనీర్లు / సహాయ కార్యనిర్వాహక ఇంజనీర్లు జిసిసికి చెందిన క్రెడిట్ కం ప్రొక్యూర్‌మెంటు అసిస్టెంట్ మొదలగు వారు కూడా క్షేత్రస్థాయిలో పనిచేస్తున్నారు.

1.7. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ముఖ్య పథకాలు, కార్యక్రమాలు

I. నిర్దేశము మరియు పరిపాలన : (2225-02-001-యస్‌హెచ్-01)

ప్రపంచ స్థాయిలో ఉత్తమసాధన, స్థిరమైన అభివృద్ధి గమ్యాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ దార్శనికత అయిన "సమాజ వికాసము" మరియు "కుటుంబ వికాసము" అను సూత్రములకు అనుగుణముగా రాష్ట్రంలో గిరిజనుల సమగ్ర అభివృద్ధి సాధించటం గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ముఖ్య కర్తవ్యం. ఈ కర్తవ్య నిర్వహణకు పరిపాలనా సిబ్బంది పనిచేస్తుంటారు.

1. **ప్రధాన కార్యాలయం :** గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ప్రధాన కార్యాలయం గిరిజన సంక్షేమ శాఖ డైరెక్టర్ ఆధ్వర్యంలో పనిచేస్తుంది. వారికి అదనపు సంచాలకులు, సంయుక్త సంచాలకులు, ఉపసంచాలకులు, సహాయ సంచాలకులు, అకౌంట్సు అధికారి మరియు ఇతర అధికారులు సహకరిస్తారు. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ డైరెక్టర్ శాఖ బడ్జెట్ ముఖ్య నియంత్రణాధికారి. వారు వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికలను ఆమోదించి జిల్లా స్థాయి కార్యాలయాలకు నిధులు విడుదల చేస్తారు. కార్యక్రమం అమలును పర్యవేక్షించడంతో పాటు క్రమపద్ధతి ప్రకారం ప్రగతిని సమీక్షిస్తారు. ప్రధాన కార్యాలయంలోని అదనపు సంచాలకులు సమాచార హక్కు చట్టం కింద నోడల్ ఆఫీసర్‌గా వ్యవహరిస్తారు. ప్రధాన కార్యాలయంలోని సంయుక్త సంచాలకులు, ఉప సంచాలకులు పబ్లిక్ ఇన్ఫర్మేషన్ అధికారులుగా వ్యవహరిస్తారు. ప్రధాన కార్యాలయానికి చెందిన అధికారులు వివిధ జిల్లా కార్యాలయాలకు, ఐటిడిఏలకు సమన్వయ అధికారులుగా పనిచేస్తూ తరచూ ఆయా ప్రాంతాలను సందర్శించి నిర్వహించబడుతున్న కార్యక్రమాలు తనిఖీ చేస్తుంటారు. ప్రధాన కార్యాలయం యొక్క అంతర్గత ఆడిట్ విభాగం, జిల్లా స్థాయి మరియు క్షేత్ర స్థాయి కార్యాలయాల ఆడిట్ చేపడుతున్నది.

   2018-19లో **రూ.6.40 కోట్లు** రెవెన్యూ బడ్జెటు కింద ప్రతిపాదించడమైనది.

2. **గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణా మిషన్ :** గిరిజన సంస్కృతికి, అభివృద్ధికి సంబంధించిన వివిధ అధ్యయనాలను చేపట్టడానికి అధికారులకు, అనధికారులకు గిరిజనాభివృద్ధికి సంబంధించిన వివిధ అంశాలలో శిక్షణ ఇవ్వడానికి, గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థ 1963లో స్థాపించబడింది. ఈ సంస్థ మానవ శాస్త్ర పద్ధతులకు అనుగుణంగా, తప్పుడు కులధృవీకరణ పత్రాలకు సంబంధించిన విచారణను చేపడుతున్నది. వివిధ రాజ్యాంగ పరిరక్షణలు ముఖ్యంగా భూబదలాయింపు నిషేధ రెగ్యులేషన్ వంటి రక్షణ రెగ్యులేషన్‌లకు సంబంధించిన విధాన రూపకల్పనలో, అమలును సమీక్షించటంలో, ఈ సంస్థ గిరిజన సంక్షేమ శాఖకు సహకరిస్తున్నది. షెడ్యూల్డు తెగల సర్టిఫికెట్ దారుల క్లయిమ్స్‌ను విచారించుటలో జిల్లా స్థాయి స్క్రూటిని కమిటీలకు (డిఎల్ఎస్‌సి) ఈ సిబ్బంది సహాయం అందిస్తారు. రాష్ట్ర విభజన అనంతరం సంస్థ పునఃనిర్మాణమునకు (పునరుత్తేజ పరచుటకు) ఈ సంస్థను రెండు విభాగాలుగా జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం.55 తేది : 5.5.2016 ప్రకారం విభజించుట జరిగినది.

   1) పరిపాలనా విభాగము

   2) పరిశోధనా, శిక్షణా విభాగము (గిరిజన సాంస్కృతిక పరిశోధన మరియు శిక్షణా మిషన్- టిసిఆర్ & టిం) సొసైటీల రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం ప్రకారం రిజిష్టరు చేయబడినది.

   మానవశాస్త్ర అధ్యయనాలను, వివిధ డాక్యుమెంట్లను తయారు చేయడం మరియు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను ప్రఖ్యాతి పొందిన వివిధ సంస్థలతో మరియు విశ్వవిద్యాలయాల సహకారంతో కలిసి మూల్యాంకనం చేపడుతుంది.

   2017-18 సం॥నికి గాను **రూ.0.50 కోట్లతో** గిరిజన సంస్కృతిపై డాక్యుమెంటేషన్, అటవీ హక్కుల చట్టం, షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లో భూ బదలాయింపు చట్టంపై శిక్షణా కార్యక్రమాలు షెడ్యూల్డు

తెగల ఎథినోగ్రాఫిక్ రిపోర్టులపై సంసిద్ధతను, పరిశోధన మరియు మూల్యాంకనకు, గ్రంథాలయ పుస్తకాలకు ప్రతిపాదించడమైనది. భారత ప్రభుత్వ గిరిజన వ్యవహారాల శాఖ, రాష్ట్ర గిరిజన పరిశోధన సంస్థలకు సహాయం క్రింద పరిశోధనలు మరియు మూల్యాంకనముల కొరకు సహాయం అందిస్తుంది.

2018-19 సంIIలో రూ. 6.00 కోట్లు గిరిజన సంస్కృతి మరియు శిక్షణ మిషన్ కార్యక్రమాల కొరకు ప్రతిపాదించడమైనది.

3. జిల్లా కార్యాలయాలు (2225-02-001-యస్‌హెచ్-03)

జిల్లా కార్యాలయాల పద్దు క్రిందకు (9) ఐటిడిఎలు, (5) ఉప సంచాలకుల కార్యాలయాలు, (8) జిల్లా గిరిజన సంక్షేమ కార్యాలయాలు, (35) సహాయ గిరిజన సంక్షేమ కార్యాలయాలు వస్తాయి. ఇంతేకాక షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల్లో రక్షణ రెగ్యులేషన్లను అమలు పరచటానికి (5) గిరిజన సంక్షేమ ప్రత్యేక డిప్యూటీ కలెక్టర్ల పోస్టులను కూడా ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. వారు అమలుపరిచే రెగ్యులేషన్‌లలో ప్రధానంగా 1959లో విధించబడి 1970, 1971 మరియు 1978లో సవరించబడిన షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల భూ బదలాయింపు (ఎ.పి.ఎస్.ఎల్.టి.ఆర్.) రెగ్యులేషన్లు ఉన్నాయి.

ఈ పథకం కింద 2018-19 సంIIలో **రు. 22.37 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

4. గిరిజన సంక్షేమ ఇంజనీరింగ్ శాఖ ప్రధాన కార్యాలయం మరియు ఇతర కార్యాలయాలు (2225-02 ఎంహెచ్- 001-ఎస్‌హెచ్-04 మరియు ఎస్‌హెచ్-05)

గిరిజన ప్రాంతాల్లో వివిధ రహదారుల నిర్మాణం, మంచినీటి సరఫరా పథకాలు, విద్యా సంస్థల భవన నిర్మాణం మరియు ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వం అప్పగించే ఇతర నిర్మాణ బాధ్యతలను నిర్వహించడానికి గిరిజన సంక్షేమ ఇంజనీరింగ్ విభాగం 1984లో ఏర్పాటయ్యింది. గిరిజన సంక్షేమ ఇంజనీరింగ్ శాఖ రాష్ట్ర స్థాయిలో ఇంజనీరు-ఇన్-ఛీఫ్ మరియు ఒక క్వాలిటీ కంట్రోల్ డివిజన్ పని చేస్తున్నాయి. ప్రాంతీయ స్థాయిలో (1) సర్కిల్ కార్యాలయం సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీరుతో, జిల్లా స్థాయిలో (7) కార్యనిర్వహణ ఇంజనీరు కార్యాలయాలు పని చేస్తున్నాయి. కార్యనిర్వహణ ఇంజనీర్ల దిగువన ఉప కార్య నిర్వహణ ఇంజనీర్లు, సెక్షన్ అధికారులు పనిచేస్తున్నారు. గిరిజన సంక్షేమ ఇంజనీరింగ్ శాఖ వివిధ ఇంజనీరింగ్ పనులను ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 30 తేది : 17-2-1994, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 90 తేది : 21-8-1998 మరియు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 65 తేది : 3-7-1999 ప్రకారం చేపడుతున్నది.

ఇందుకు గాను 2018-19 సంవత్సరానికి గాను **రు. 21.05 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

II. విద్యా కార్యక్రమాలు

విద్యాహక్కు చట్టం ప్రకారం విద్య ప్రాథమిక హక్కుగా రూపొందిన నేపథ్యంలో సమాజంలోని అత్యంత ప్రాధాన్యత చూపవలసిన ప్రజలు సాంఘిక అభివృద్ధిని సాధించే దిశలో గిరిజన సంక్షేమ శాఖ విద్యను ఒక కీలకమైన అంశంగా భావించి చర్యలు చేపట్టింది. విద్యను గిరిజనులలో పెంపొందించేందుకు "సమాజ వికాసము" మరియు "కుటుంబ వికాసము" సూత్రాలకు అనుగుణంగా విద్యాహామీని స్థిర అభివృద్ధి

గమ్యాలలో నాల్గవది అయిన "అందరికి సమ్మిళిత మరియు గుణాత్మకవిద్య జీవితాంతం నేర్చుకొనుట" అనే గమ్యాన్ని సాధించుటకు కింద ఉదాహరించిన పథకాలను అమలు పరచుట జరిగినది.

1) విద్యాసంస్థలు (2225-02-ఎమ్‌హెచ్-277-ఎస్‌హెచ్-05)

గిరిజన సంక్షేమ శాఖ కార్యక్రమాల్లో పలు విద్యా సంస్థల నిర్వహణ అత్యంత ప్రధాన కార్యక్రమం. ఈ పథకానికి సంబంధించిన ముఖ్యాంశాలను ఈ కింద స్థూలంగా వివరించడమైనది. 2018-19 సం॥లో ఈ పద్దు కింద రూ. 630.04 కోట్లు కేటాయించనైనది. గుణాత్మక విద్యను అందించడంలో భాగంగా గురుకుల విద్యా వ్యవస్థను పటిష్ఠ పరచి ప్రస్తుతం గల సంక్షేమవసతి గృహాలను మైదాన ప్రాంతాలలో గురుకులాలుగా, షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో ఆశ్రమ పాఠశాలలుగా మార్చడం జరిగింది. ఈ విద్యావ్యవస్థ క్రింద గల విభాగాలను ఈ క్రింద తెలియజేయడమైనది.

అ) **ఆశ్రమ పాఠశాలలు :** గిరిజనులు అధికంగా గల ప్రాంతాల్లో (378) ఆశ్రమ పాఠశాలలు (బాలురకు 210, బాలికలకు 141, కో-ఎడ్యుకేషన్-27) పని చేస్తున్నాయి. ఈ ఆశ్రమ పాఠశాలలు (83,617) మంది పిల్లలకు ఒకేచోటనే విద్య, వసతి సదుపాయాలు కల్పిస్తున్నాయి.

ఆ) **పోస్ట్ మెట్రిక్ వసతి గృహాలు :** గిరిజన కళాశాల విద్యార్థులకు ఉచిత వసతి మరియు ఉచిత కరెంటు, నీటి ఖర్చు భరిస్తూ గిరిజన సంక్షేమ శాఖ (151) వసతి గృహాలను నిర్వహిస్తున్నది. ఇక్కడ నివసిస్తున్న (22,568) మంది విద్యార్థులకు వసతి సౌకర్యంతో పాటు, అనుబంధ వసతి గృహాలకిచ్చే రేట్ల మేరకు పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు అందుతున్నాయి. ఈ వసతి గృహాలను కూడా ప్రీమెట్రిక్ వసతి గృహాలుగా నిర్వహించడానికి అవసరమైన సిబ్బందిని, సదుపాయాల్ని కలిగించడానికి చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి.

ఇ) **పూర్వ మెట్రిక్ హాస్టళ్లు :** ప్రస్తుతం (29) హాస్టళ్లు (4) సమగ్ర సంక్షేమ హాస్టల్ వసతి గృహాలు ఉన్నత తరగతుల విద్యార్థులకు (4,730) మరియు క్రొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్‌లో చదువుతున్న ప్రాథమిక తరగతుల విద్యార్థులకు వసతి భోజన సదుపాయాలను కల్పిస్తున్నాయి. ఈ విద్యార్థులందరూ బయటకు వెళ్ళిన తదనంతరం ఇవి మూతపడనున్నాయి.

ఈ) **గిరిజన సంక్షేమ ప్రాథమిక పాఠశాలలు :** గతంలో గిరిజన విద్యావికాస కేంద్రాలుగా వ్యవహరింపబడిన ప్రస్తుతం గిరిజన సంక్షేమ ప్రాథమిక పాఠశాలలుగా పిలువబడుతున్న (1,760) పాఠశాలలు గిరిజన ప్రాంతాల్లో పనిచేస్తున్నాయి. ఇందులో (31,906) మంది విద్యార్థులు విద్యను అభ్యసిస్తున్నారు.

ii) 2017-18లో ఈ విద్యాలయాలన్నిటిలోనూ (1,20,680) మంది విద్యార్థులు ప్రవేశం పొందారు. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 39, సాంఘిక సంక్షేమం (విద్య.2) తేది : 7-12-2012 ప్రకారం ఈ విద్యాలయాల్లో చదువుతున్న 3 నుంచి 7వ తరగతి వరకు చదువుతున్న విద్యార్థులకు మెస్ ఛార్జీలు నెలకు రూ.750/-కి, 8 నుంచి 10వ తరగతి వరకు చదువుతున్న విద్యార్థులకు నెలకు రూ.850/-కి పెంచడం జరిగింది. గిరిజన విద్యార్థులకు ప్రతి ఏటా 4 జతల దుస్తులు అందించటం

జరుగుతున్నది. 2017 మార్చిలో జరిగిన 10వ తరగతి పరీక్షల్లో ఆశ్రమ పాఠశాలల విద్యార్థులు 79.83 శాతం ఉత్తీర్ణతను సాధించారు.

iii) గిరిజన సంక్షేమ విద్యాలయాల్లో ఆన్‌లైన్ కార్యక్రమాలు ఈ దిగువ చూపిన విధంగా అమలు జరుగుతున్నాయి.

అ) కార్యక్రమాల అమలులో చివరిస్థాయి దాకా డిజిటలైజేషన్ చేపట్టిన కార్యక్రమంలో భాగంగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ఇ-హాస్టల్ కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తున్నది. తద్వారా గిరిజన సంక్షేమ విద్యాలయాలను ఆన్‌లైన్ ద్వారా సమీక్షిస్తున్నది. విద్యాలయాల్లోని పిల్లల హాజరును వేలి ముద్రలు / ఐరిస్ ద్వారా నమోదు చేయటం జరుగుతుంది. ఆ విధంగా నమోదు కాబడ్డ హాజరును బట్టి ప్రతినెలా మెస్ బిల్లులు ఆన్‌లైన్ ద్వారానే మంజూరవుతున్నవి. విద్యార్థులకు అందచేయవలసిన నోటు పుస్తకాలు, పాఠ్యపుస్తకాలు, ప్లేట్లు, గ్లాసులు, ట్రంకు పెట్టెలు, దుస్తులు, దుప్పట్లు, కాస్మోటిక్ సామాగ్రి వగైరా ఎప్పటికప్పుడు పంపిణీ జరుగుతున్నది లేనిదీ కూడా ఆన్‌లైన్ ద్వారా సమీక్షించడం జరుగుతున్నది. అదే విధంగా ఈ విద్యాలయాలను అధికారులు సందర్శించినప్పుడు వారి సందర్శన నివేదికలను కూడా ఆన్‌లైన్ ద్వారా నివేదించటం జరుగుతున్నది. వీటితో పాటు పిల్లలకు చేపట్టే విద్యపరీక్షలు, వారి ఆరోగ్య స్థితిగతులు, వారు విద్యాపరంగా సాగిస్తున్న ప్రగతి కూడా ఎప్పటికప్పుడు ఆన్‌లైన్ ద్వారా పరిశీలించటం జరుగుతున్నది.

ఆ) ప్రస్తుతం రోజుల్లో గిరిజన సంక్షేమ వసతి గృహాలన్నింటిలోనూ బయోమెట్రిక్ పరికరాలను నెలకొల్పడం పురోగతిలో ఉంది. ఇది పూర్తిస్థాయిలో అందుబాటులోకి తెచ్చి హాజరును ఎప్పటికప్పుడు పరిశీలించడానికి తద్వారా విద్యార్థుల హాజరు నమోదులో మరియు బిల్లుల చెల్లింపులో ఎటువంటి అవినీతికి ఆస్కారం లేకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవటం జరుగుతుంది.

iv) **గుణాత్మకవిద్యకై చేపట్టిన చర్యలు :** గిరిజన విద్యార్థులకు పాఠశాల విద్యను అందుబాటులోకి తీసుకురావడం కోసమే గిరిజన సంక్షేమ శాఖ హాస్టళ్ళను, ఆశ్రమ పాఠశాలలను ప్రారంభించినప్పటికీ, అక్కడితో ఆపకుండా విద్యార్థులకు మెరుగైన, గుణాత్మకమైన విద్యను అందించడం కోసం కూడా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ కట్టుబడి ఉన్నది. ఈ దిశగా ఈ కింది చర్యలు చేపట్టనైనది.

అ) కనీస విద్యాకార్యక్రమం : ఒక పాఠశాలను ఏడాదికి కనీసం (220) పని దినాల పాటు రోజుకు 5.30 గంటల బోధనతో పాటు, బోధనకు ముందు, వెనుక, విద్యార్థులకు పర్యవేక్షణ పఠనం, స్వీయ పఠనం చేపట్టే విధంగా చూడటం ఒక పాఠశాల కనీస విద్యాకార్యక్రమం. ఇందుకు గాను పాఠశాల వార్షిక సిలబస్ ప్రణాళికను రూపొందించి షెడ్యూలు ప్రకారం సిలబస్‌ను పూర్తి చేయడం జరుగుతుంది. ఏడాదిలో (4) ఫార్మేటివ్ పరీక్షలు జులై, ఆగష్టు, నవంబరు, ఫిబ్రవరిలలో జరుగుతాయి. రెండు సమ్మెటివ్ పరీక్షలు అక్టోబరు, జనవరిలలో జరుగుతాయి. ఏడాది చివర 9వ తరగతి వరకు అన్ని తరగతులకి ఒక వార్షిక పరీక్ష ఉంటుంది. 10వ తరగతికి రాష్ట్ర స్థాయిలో నిర్వహించే పబ్లిక్ పరీక్ష ఉంటుంది. ప్రతి పరీక్షా

నిర్వహణ పూర్తి కాగానే విద్యార్థుల మార్కుల, రాంకుల జాబితాలు రూపొందించబడతాయి. తక్కువ మార్కులు సాధించిన విద్యార్థులకు ప్రత్యేక రెమిడియల్ శిక్షణ ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతుంది. 10వ తరగతి విద్యార్థులకు జనవరి నుంచి సిలబస్ పునశ్చరణ ఉంటుంది. విద్యార్థుల ప్రగతి నివేదికను తల్లిదండ్రులకు పంపించడంతో పాటు ఆ వివరాలు ఆన్‌లైన్ ద్వారా కూడా నమోదు కాబడతాయి.

ఆ) **తనిఖీలు :** ప్రతి పాఠశాల ఏడాదికి కనీసం ఒక్కసారైనా విద్యావిషయకంగా పూర్తిగా తనిఖీ చేయబడుతుంది. ఇందుకు గాను విషయ నిపుణుల బృందం పాఠశాలను సందర్శించి తరగతి గదిలో బోధనను, ఉపాధ్యాయుడి సంసిద్ధతను, విద్యార్థి ప్రగతిని పరిశీలిస్తుంది. పరిశీలనానంతరం తనిఖీ బృందం ఒక సమగ్ర నివేదికను అందచేస్తుంది. ఆ నివేదిక పైన తీసుకున్న చర్యను ఎప్పటికప్పుడు సమీక్షించడం జరుగుతుంది.

ఇ) **స్కూల్ కాంప్లెక్ సమీక్ష :** ఒకే ప్రాంతంలో ఉన్నటువంటి కొన్ని పాఠశాలలను కలిపి ఒక పాఠశాల సముదాయంగా గుర్తించడం జరిగింది. ఆ సముదాయంలో కేంద్రంలో ఉన్నటువంటి ఉన్నత పాఠశాల తన పాఠశాల సముదాయంలోని పాఠశాలల పనితీరును సమీక్షించి వాటికి మార్గనిర్దేశనం చేస్తుంది. ఇందుకు గాను కేంద్ర పాఠశాల స్థాయిలో ప్రతి నెలా పాఠశాల సముదాయ సమీక్షా సమావేశం జరుగుతుంది.

ఈ) **పి.యం.ఆర్.సి. మరియు ఎస్.ఎం.ఆర్.సి. :** ఐటిడిఏ స్థాయిలో ప్రాజెక్టు మానిటరింగ్ మరియు వనరుల కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఐటిడిఏ పరిధిలోని విద్యాసంస్థల, విద్యాధికారుల పనితీరును సమీక్షించడంలో ఈ వనరుల కేంద్రం ఐటిడిఏ ప్రాజెక్టు అధికారికి సహకరిస్తుంది. ఇటువంటి వనరుల కేంద్రాన్ని ఐటిడిఏ, నెల్లూరులో, మైదాన ప్రాంత ఐటిడిలో మరియు ఐటిడిఏ, చింతూరులోకూడా నెలకొల్పడం జరుగుతుంది. ఈ పియంఆర్‌సిలకు దిశా నిర్దేశం చేయడానికి గిరిజన సంక్షేమ శాఖ సంచాలకుల కార్యాలయంలో ఒక రాష్ట్ర స్థాయి మానిటరింగ్ మరియు వనరుల కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసే ప్రతిపాదన ఉంది.

ఉ) **ఉపాధ్యాయులకు నిరంతర శిక్షణ :** వివిధ ప్రభుత్వేతర సంస్థలతోను, జాతీయ అంతర్జాతీయ సంస్థలతోను భాగస్వామ్యంతో ఉపాధ్యాయులకు నిరంతర శిక్షణ, సామర్థ్య నిర్మాణం కోసం ప్రయత్నాలు చేపట్టబడుతున్నాయి. కరాడిపత్ ద్వారా శిక్షణ ఇవ్వడానికి చర్యలు ఇప్పటికే తీసుకోబడినవి. గిరిజన సంక్షేమ ఆశ్రమ పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయులకు జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక మరియు పరిపాలనా విశ్వవిద్యాలయము, న్యూఢిల్లీ మార్గదర్శకాలతో శిక్షణ ఇచ్చుట జరిగింది. 35 మంది ప్రధానోపాధ్యాయులు ఏలూరు నందు డిసెంబరు 2017 నెలలో శిక్షణ పొందిరి. అంతేగాక ప్రభుత్వ ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో పనిచేసే గిరిజన సంక్షేమ ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయ శిక్షణా దీపికలు గణితం తెలుగు సబ్జెక్టులలో అభివృద్ధి పరిచేందుకు రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధనా శిక్షణా సంస్థ ఆధ్వర్యంలో డిసెంబరు 2016 నందు సమగ్ర గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ పాడేరు నందు వర్క్‌షాప్ నిర్వహించడం జరిగింది. ఈ శిక్షణా

దీపికలతో గిరిజన విద్యార్థుల అభ్యాసనాస్థాయి మెరుగుపడేందుకు ఉపాధ్యాయుల సామర్థ్యాలు పెంపొందే విధంగా శిక్షణ ఇవ్వడమైనది. ఇప్పటివరకు ఉన్న (1,798) జిపిఎస్ టీచర్లలో (992) మంది 10 బ్యాచ్‌లుగా శిక్షణ పూర్తి చేసుకొనడమైనది. 2018-19 విద్యా సంవత్సరంలో మొత్తం జిపిఎస్ టీచర్లకు శిక్షణ పూర్తి కాబడుతుంది.

ఊ) **విద్యాలయాల గ్రేడింగ్ :** ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థుల హాజరు, విద్యార్థులకు అందవలసిన వివిధ సామాగ్రి సకాలంలో పంపిణీ, విద్యార్థుల విద్యా ప్రగతి ఆధారం చేసుకొని విద్యాలయాల పనితీరును నెలవారీ ఆన్‌లైన్ ద్వారా మదింపు చేయడం జరుగుతున్నది. అలాగే సిబ్బంది పనితీరును కూడా మదింపు చేసి గ్రేడింగ్ చేయటం కూడా చేపట్టబడనున్నది.

ఎ) **వ్యాయామవిద్య/ క్రీడలను ప్రోత్సహించుట :** ప్రభుత్వ విధానాలకు అనుగుణంగా వ్యాయామవిద్యను పెంపొందించేందుకు గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ఆటలు మరియు క్రీడల కార్యక్రమమును అన్ని ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో మరియు ఎక్కడైతే వసతి గృహాలను రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలుగా మార్చబడినవో అక్కడ చేపట్టడం జరిగింది. రాష్ట్రస్థాయి గిరిజన సంక్షేమ పాఠశాలల గేమ్స్ & స్పోర్ట్స్ కాంప్ 26-4-2017 నుండి 13-5-2017 వరకు (18 రోజులు) 207 మంది విద్యార్థులకు (బాలురు 105, బాలికలు 102) ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం, గుంటూరు నందు 2017-18లో శిక్షణ ఇచ్చుట జరిగినది. దీనికి గాను రూ. 34.06 లక్షలు ఖర్చు చేయడం జరిగింది. అరకువాలీలో ప్రత్యేక క్రీడా పాఠశాలను ఆంధ్రప్రదేశ్ క్రీడాభివృద్ధి సంస్థ సౌజన్యంతో నెలకొల్పడం జరిగింది.

ఏ) **డిజిటల్ పాఠాలు :** గిరిజన బాలురకు గుణాత్మకవిద్యను అందించడంలో భాగంగా డిజిటల్ పాఠాల బోధన గిరిజన సంక్షేమ పాఠశాలల్లో చేపట్టడం జరిగింది. (359) ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో (50 కంటే ఎక్కువ విద్యార్థులు గల) రూ. 14.57 కోట్లు వ్యయంతో డిజిటల్ తరగతి గదుల ఏర్పాటుకై ఉత్తర్వులు ఇవ్వడమైనది. ఇప్పటివరకు 646 డిజిటల్ క్లాసు రూములు ఏర్పాటు చేయడమైనది.

2. ట్యూషన్ ఫీ & పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు (2225-02-ఎమ్‌హెచ్-277-జిహెచ్-11-ఎస్‌హెచ్-07-ఎస్‌హెచ్-08)

పోస్ట్ మెట్రిక్యులేషన్ లేదా పోస్ట్ సెకండరీ కోర్సులు అభ్యసిస్తున్న గిరిజన విద్యార్థులు తమ చదువును కొన సాగించే నిమిత్తం ఉపకార వేతనాలు అందజేయడం ఈ పథకం లక్ష్యం. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య 72, సాంఘిక సంక్షేమ (విద్య-II) శాఖ తేది : 18-10-2014 ప్రకారం గిరిజన విద్యార్థులకు ఉపకార వేతనాలు అందచేస్తున్నారు. ఉపకారవేతనాలు పొందే విద్యార్థుల దరఖాస్తు మంజూరు, ఉపకార వేతనాల పంపిణీ మొత్తం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 103 సాంఘిక సంక్షేమశాఖ (విద్య-II) శాఖ, తేది : 24-10-2016 ప్రకారం ఆన్‌లైన్ ద్వారా చేపట్టడం జరుగుతుంది.

అంబేద్కర్ ఓవర్‌సీస్ విద్యానిధి : విదేశాల్లో ఉన్నత విద్యను అభ్యసిస్తున్న గిరిజన విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం అందించటానికి తగిన మార్గ నిర్దేశకాలను ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 36

మరియు 1, గిరిజన సంక్షేమం (విద్య.2) తేది : 4.6.2013 మరియు 17.1.2015 ప్రకారం విడుదల చేసింది. 2017-18లో (23) మంది విద్యార్థులను ఎంపిక చేయడం జరిగింది. తక్కిన దరఖాస్తులు కూడా పరిశీలనలో ఉన్నాయి. మరింత మంది విద్యార్థులు ఉన్నత చదువుల కోసం విదేశాలకు వెళ్లటానికి ప్రోత్సహించే విధంగా విస్తృత ప్రచారం చేపట్టబడుతున్నది.

2018-19లో మెయింటినెన్సు ఫీజు చెల్లింపుకు గాను **రూ.11.75 కోట్లు,** ట్యూషన్ ఫీజు చెల్లింపుకు గాను **రూ. 18.25 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది. (58,961) మంది విద్యార్థులు లబ్ధిపొందగలరని అంచనా. కేంద్రప్రభుత్వం నుండి అందనున్న సహాయానికి ఇది అదనం.

3. ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు (2225-02-ఎమ్‌హెచ్-277-జిహెచ్-11-ఎస్‌హెచ్-10)

ఈ పద్దు కింద ప్రతిభ గల గిరిజన విద్యార్థులను గుర్తించి వారికి పేరెన్నికగన్న ప్రైవేట్ విద్యా సంస్థల్లో ప్రవేశం కల్పించడం ద్వారా మెరుగైన విద్యను అందజేస్తున్నారు.

అందుకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలు :

అ) **ఉత్తమ పాఠశాలలు :** ఐటిడిఏ జిల్లాల్లో ఐటిడిఏ ప్రాజెక్టు అధికార్ల అధ్యక్షతన, ఐటిడిఏలు లేని జిల్లాల్లో సంబంధిత జిల్లా కలెక్టర్ల అధ్యక్షతన గల జిల్లా స్థాయి ఎంపిక కమిటీలు చురుకైన గిరిజన విద్యార్థులను ఎంపిక చేసి వారికి ఉత్తమ పాఠశాలల్లో ప్రవేశం కల్పిస్తున్నారు. ఈ పథకం అమలుకు సంబంధించి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య 49, సాంఘిక సంక్షేమం (గి.సం. విద్య -I) శాఖ, తేది : 20-6-2013) ద్వారా ప్రభుత్వం సవరించిన ఆదేశాలు జారీ చేసింది. 2016-17 సంవత్సరానికి గాను (4,149) మంది గిరిజన విద్యార్థులు (61) ఉత్తమ పాఠశాలల్లో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య 16, గిరిజన సంక్షేమం (విద్య.1) తేది : 30.1.2016 ద్వారా ఈ పాఠశాలలకు అదనంగా (4,149) మంది విద్యార్థులను పంపడానికి అనుమతించింది. తద్వారా ఉత్తమ పాఠశాలల్లో చదువుకునే అవకాశం (8,298) మంది విద్యార్థులకు లభిస్తున్నది. 2017-18 సం॥లో అదనంగా (3,773) సీట్లు ప్రభుత్వం అనుమతించింది. మొత్తం (11,531) మంది (107) గుర్తించిన పాఠశాలల్లో ఈ పథకం క్రింద లబ్ధిపొందుతున్నారు. వీరిలో (540) మంది గురుకులం నడుపుతున్న ప్రతిభా పాఠశాలల్లో విద్యను అభ్యసిస్తారు. ఈ పాఠశాలల్లో చదువుతున్న విద్యార్థులకు i.e. 3వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు ఇచ్చే ఉపకార వేతనాలను అన్ని తరగతుల వారికి రూ.30,000కు పెంచడం జరిగింది.

ఆ) **హైదరాబాద్ పబ్లిక్ స్కూల్ :** ఈ పథకంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి (21) మంది గిరిజన విద్యార్థులు హైదరాబాద్‌లోని హైదరాబాద్ పబ్లిక్ స్కూల్, బేగంపేట, రామంతపూర్‌లో శాఖల్లో మరియు కడపలో ఈ పాఠశాలల్లో కొనసాగుతున్నారు.

ఇ) **9, 10 తరగతుల చదువుతున్న గిరిజన విద్యార్థులకు ఎన్‌టిఆర్ విద్యాజ్యోతి పథకం :** ఈ పథకం కింద 9,10 తరగతులు చదువుతున్న గిరిజన విద్యార్థులు హాస్టళ్ళలో ఉన్నవారు,

డేస్కాలర్లగా వున్నవారు ఇరువురికి కూడా ఉపకార వేతనాలు మంజూరు అవుతున్నాయి. (23,988) మంది ఈ పథకం క్రింద రిజిష్టరు అయినారు.

2018-19 సం॥లో **రూ.34.65** కోట్లు పై (అ) (ఆ) (ఇ) పథకాలకు ప్రతిపాదించడమైనది.

ఈ) 5 నుండి 8వ తరగతి చదువుచున్న డే స్కాలర్ విద్యార్థులకు ప్రీమెట్రిక్ ఉపకారవేతనాలు : ఈ పథకాన్ని 5వ తరగతి నుంచి 8వ తరగతి వరకు డే స్కాలర్‌గా చదివే గిరిజన విద్యార్థులకు 2016-2017 సంవత్సరంలో ప్రారంభించడం జరిగింది.

ఈ పథకం కింద 2018-19 సం॥లో **రూ.1.91 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

4. హాస్టళ్ళను గురుకుల పాఠశాలలుగా మార్చడం (2225-02-ఎంహెచ్-277-11-23-310/312)

గిరిజన విద్యార్థులందరికీ గుణాత్మక విద్యను అందించడానికి ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. అందుకు గాను హాస్టళ్ళను దశలవారీగా గురుకుల పాఠశాలలుగా మార్చడానికి చర్యలు గైకొంటున్నది. ఈ దిశగా ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు 17, ఆర్థిక శాఖ (హెచ్.ఆర్.-III) తేది : 5.2.2016 ప్రకారం (8) జిల్లాల్లో (50) గురుకుల పాఠశాలలను మంజూరు చేసింది. జి.ఓ.నెం. 46 టిడబ్ల్యు విద్య. తేది : 16.4.2016 ద్వారా షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లో ఉన్న (30) వసతిగృహాలను ఆశ్రమ పాఠశాలలుగా మరియు జి.ఓ.నెం.39 టిడబ్ల్యు విద్య. తేది : 30.3.2016 ద్వారా (30) గిరిజన సంక్షేమ వసతి గృహాలను ఉన్నతీకరించడం జరిగింది. 2016-17 సం॥లో 179 వసతి గృహాలను (80) గురుకుల పాఠశాలలు మరియు (30) ఆశ్రమ పాఠశాలలుగా మార్చుతూ ప్రారంభించడం జరిగింది.

2018-19 సం॥లో ఈ పథకం కింద మొత్తం **రూ.24.20 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

5. ఎన్.టి.ఆర్. విద్యోన్నతి-గిరిజన విద్యార్థులకు పోటీ పరీక్షలకు గాను శిక్షణ (2225-02-ఎంహెచ్-800-11-ఎస్‌హెచ్-13-310/312)

పరిపాలనా రంగంలో గిరిజన విద్యార్థులు ఉన్నత స్థానాలు అధిరోహించడానికి వారు సివిల్ సర్వీస్ పోటీ పరీక్షల్లో నెగ్గడం కోసం వారికి ప్రత్యేక శిక్షణ అందించడం కోసం ఎన్.టి.ఆర్. విద్యోన్నతి పథకం ప్రవేశ పెట్టబడింది. యుపిఎస్‌సి ప్రతి ఏటా నిర్వహించే సివిల్ సర్వీస్ పరీక్షల తరహాలో వారికి శిక్షణ ఇప్పించడం కోసం విధి విధానాలను నిర్దేశిస్తూ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య 10, గిరిజన సంక్షేమం (విద్య), తేది : 3.2.2015 ప్రకారం మార్గదర్శకాలు జారీ చేసింది. ఈ పథకం కింద మూడు రకాల కార్యక్రమాలు 2015-16 నుండి చేపట్టడం మొదలయింది. గ్రూప్-1 మరియు ఇతర సివిల్ సర్వీసులలో భాగంగా వృత్తిపరమైన శిక్షణ ఎస్‌టి విద్యార్థులకు ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

2018-19 సం॥నికి గాను (300) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు శిక్షణ ఇచ్చుట కొరకు **రూ.5.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

6. గిరిజనులకు గురుకుల పాఠశాలలు (2225-02-ఎంహెచ్-277-ఎస్‌హెచ్-12)

గిరిజన విద్యార్థులకు మెరుగైన విద్యనందించేందుకు ప్రభుత్వం (184) గురుకుల పాఠశాలలు నిర్వహిస్తున్నది. వీటిలో భారతప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయంతో (14) ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలలు కూడా పనిచేస్తున్నాయి. వీటిలో (44,365) మంది విద్యను అభ్యసిస్తున్నారు. ఈ విద్యా సంస్థల నిర్వహణ కోసం ప్రభుత్వం 1999లో ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన సంక్షేమ గురుకుల విద్యాసంస్థల సంఘం (గురుకులం) పేరిట ఒక ప్రత్యేక సంస్థను ఏర్పాటు చేసింది. (80) గురుకుల పాఠశాలల్లో, కళాశాలల్లో, గురుకులం మనటివి ద్వారా డిజిటల్ క్లాసులు ఏర్పాటు చేసింది. గురుకుల విద్యాలయాల నిర్వహణకు ఒక విద్యాప్రణాళికను, తరగతి గది కాలెండర్‌ను, సిలబస్ షెడ్యూల్‌ను కూడా రూపొందించింది.

2017-18 సం॥లో విశాఖపట్నం జిల్లాలోని జి.కె.వీధి (బాలురు), ప్రకాశం జిల్లాలోని దోర్నాల (బాలికలు) ఏకలవ్య మోడల్ రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్‌ను జూనియర్ కాలేజీలుగా ఉన్నతీకరించడమైనది.

2017-18లో జీతభత్యాలు, మెస్‌ఛార్జీలు, దుస్తులు, ప్రోత్సాహకాలు, బూట్లు, సాక్స్‌లు, స్కూలు సంచులు, టై, బెల్టు, బాడ్జీ వంటి అదనపు ప్రోత్సాహకాలు, ఇతర ఖర్చులు, తనిఖీలు, అదనపు భవన సముదాయం, ఫర్నీచరు, మంచి నీరు, ప్రయోగశాలలు, గ్రంథాలయాలు, కంప్యూటర్ లాబరొటరీ, జోనల్ స్థాయి, రాష్ట్రస్థాయి సైన్సు ఫెయిర్‌లు, క్రీడోత్సవాలు మొదలగు వాటి నిమిత్తం **రూ. 227.42 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన సంక్షేమ శాఖ రెసిడెన్షియల్ సొసైటీ (గురుకులం) ఆధ్వర్యంలో (184) విద్యాలయాలు పనిచేస్తున్నాయి. ఇందులో (48) రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు, (28) రెసిడెన్షియల్ కాలేజీలు, (7) ఉన్నతీకరణ చేయబడిన రెసిడెన్షియల్ జూనియర్ కాలేజీలు (స్కూల్ మరియు కాలేజి) (4) ప్రతిభా పాఠశాలలు, (4) ప్రతిభా జూనియర్ కాలేజీలు, (12) మినీ గురుకులాలు, (80) గిరిజన సంక్షేమ వసతి గృహాలు రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలుగా మార్చినవి, 01 క్రీడాపాఠశాల (అరకులో) ఉన్నాయి.

ఈ పథకం క్రింద 2018-19లో **రూ.250.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

III. జీవనోపాధి రంగం : సంఘంలోని అట్టడుగు వర్గాల జీవనోపాధి మరియు ఉపాధి అవకాశాల కల్పనపైన అభివృద్ధి ప్రధానంగా ఆధారపడి ఉంటుంది. కనీస అవసరాలు తీర్చుకునేందుకుగాను సరిపోవునంత స్థిరమైన అదనపు ఆదాయం పొందే విధంగా గిరిజనులకు ఆసరా కల్పించడం జరిగింది. ఆర్థికాభివృద్ధిని సాధించేందుకు "సామాజిక వికాసము" (10) "కుటుంబ వికాసము" (15) దృష్టితో ఆదాయభద్రత సాధనకు స్థిరమైన అభివృద్ధి గమ్యం, సమ్మిళిత మరియు స్థిరమైన ఆర్థిక పెరుగుదల, ఉపాధి మరియు అందరికి పని ఆధారంగా కింద పథకాలు చేపట్టడం జరిగింది.

1. ఆర్థికాభివృద్ధి (2225-02-ఎంహెచ్-102-ఎస్‌హెచ్-04)

ఈ పద్దు కింద ప్రతిపాదించబడిన ఆర్థికాభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో ఐటిడిఏల సిబ్బంది మీద వ్యయంతో పాటు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందించే గ్రాంటులు కూడా వస్తాయి.

ఇందులో ఐటిడిఏల్లో ఉన్న కొందరు ఆఫీసు సిబ్బంది మీద ఖర్చు పెట్టే పరిపాలనా వ్యయంతో పాటు, అభివృద్ధి పథకాలు కూడా ఉన్నాయి.

అ) **ఆర్థిక సహాయ పథకాలు :** దారిద్ర్య రేఖకు దిగువున వున్న గిరిజన కుటుంబాలను ఆదుకునేందుకు ఈ పథకం కింద ఆర్థిక సహాయం మంజూరు చేయబడుతుంది. ఇందుకు సంబంధించిన కార్యాచరణ ప్రణాళికలను మేనేజింగ్ డైరెక్టరు, ట్రైకార్ వారు చేపడతారు. జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 101, తేది : 31.12.2013 ఆదేశాల మేరకు సబ్సిడీని యూనిట్ కాస్ట్ 60 శాతం రూ. 1,00,000 మించకుండా పెంపుదల చేయడం జరిగింది. అంతేకాక ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 31, తేది : 1.6.2015 ప్రకారం పివిటిజి ఇతర బలహీన గిరిజన తెగలకు ఇచ్చే సబ్సిడీని 60 శాతం నుంచి 90 శాతం వరకు పెంచుతూ రూ.1,00,000 మించకుండా ఈ కార్యక్రమాలను మరింత సమర్ధవంతంగా అమలు చేయటం కోసం సమగ్ర ఉత్తర్వులను జారీ చేయటం జరిగింది. ఈ పథకాలను సిజిజి సంస్థ అభివృద్ధిచేసి నిర్వహిస్తున్న ఆన్‌లైన్ బెనిఫిషయరీ మానిటరింగ్ సిస్టమ్ (ఓబిఎంఎంఎస్) ద్వారా అమలు చేయడం జరుగుతున్నది.

2018-19లో **రూ.262.11 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

2. యువకిరణాలు (2225-02 ఎమ్‌హెచ్-102-జిహెచ్-11-ఎస్‌హెచ్-17-310-312)

యువకిరణాల్లో భాగంగా గిరిజన యువతకు శిక్షణ అందించి తగు ఉపాధి కల్పించే నిమిత్తం ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు నెం. 63, పంచాయితీరాజ్ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధిశాఖ (1) తేది: 13-3-2012 ప్రకారం ట్రైబల్ స్కిల్ సబ్‌మిషన్ ఏర్పాటు చేసింది. ఈ పథకం కింద గిరిజన యువతకు వివిధ రకాల ఉద్యోగ, స్వయం ఉపాధి అవకాశాల కల్పనకై నైపణ్యాల అభివృద్ధికి సహాయం అందించబడుతుంది.

గిరిజన ప్రాంతాల్లో యువత ఆకాంక్షలకు తగ్గట్టుగా శిక్షణ అందించటం కోసం (24) యూత్ ట్రైనింగ్ కేంద్రాలను నిర్మించడం జరిగింది. ఈ కేంద్రాలను ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర నైపుణ్యాభివృద్ధి సంస్థ భాగస్వామ్యంతో కలిసి, స్కిల్ డవలప్‌మెంట్ సెంటర్స్ ఆఫ్ ఎక్స్‌లెన్స్‌గా రూపొందించడం కోసం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 30, తేది : 29.5.2015 ప్రకారం ఆదేశాలు జారీ చేసింది. యూత్ ట్రైనింగ్ కేంద్రాల్లో గిరిజన యువతకు నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి పరిచి వారికి ఉద్యోగ, ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించడం కోసం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్పొరేషన్‌తో ట్రైకార్ ఒక అవగాహనా ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది.

2017-18లో (55,111) మంది గిరిజన యువతకు “నైపుణ్యాభివృద్ధి శిక్షణ” ద్వారా ప్రయోజనం పొంది యున్నారు. ఉద్యోగ ఆధారిత శిక్షణ, వ్యవస్థాపక నైపుణ్యాల పెంపుదల, పాఠశాలలో వృత్తి విద్యా నైపుణ్యాల అవసరతకు ప్రత్యక్ష నియమాకాలు, ఉద్యోగమేళాలు, వివిధ పోటీ పరీక్షలకు, శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. (APSSDC) ఆధ్వర్యంలో (27) ట్రేడ్స్ (వర్తకులతో) (45) మంది వర్తక భాగస్వాములతో వివిధ శిక్షణా తరగతులు నిర్వహిస్తున్నది.

గిరిజన యువతను పారిశ్రామిక వేత్తలుగా తీర్చిదిద్దడం కోసం భారత దళిత పారిశ్రామిక మరియు వాణిజ్యవేత్తల సమాఖ్య (డిక్కి) వారి సౌజన్యంతో ఇ.డి.పి. క్రింద (50) మంది గిరిజన యువతకు శిక్షణ ఇవ్వడం జరుగుతుంది. శిక్షణ పిదప స్టార్టర్స్ పథకం ద్వారా వీరు పారిశ్రామిక వేత్తలుగా నిలదొక్కుకోవడానికి తగు చర్యలు చేపట్టడం జరుగుతుంది.

2018-19 సంవత్సరానికి గాను యూత్ ట్రైనింగ్ కేంద్రాలను నిర్వహించడానికి, (35,000) మంది గిరిజన యువతకు నైపుణ్యాలను అభివృద్ధిపరచడానికి గాను **రూ.10.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

3. కాఫీ తోటలు, నవీకరణ మరియు విస్తరణ (2225-02-ఎంహెచ్-102-11-18-310/312)

2015-16 నుండి 2024-25 మధ్య గల పదేళ్ల కాలంలో కాఫీ తోటలను సమగ్రంగా అభివృద్ధి పరచడం కోసం ప్రభుత్వం రూ.526.16 కోట్ల సమగ్ర ప్రణాళికను ఆమోదించింది. ఈ ప్రాజెక్టులో (అ) కాఫీ తోటల విస్తరణ, (ఆ) కాఫీ తోటల పునరుద్దీపన (రిజువనేషన్), (ఇ) సేంద్రియ పద్ధతి సాగు ధృవీకరణ, (ఈ) బేబి పల్పర్ల సరఫరా ద్వారా వెట్ పల్పింగ్‌కు ప్రోత్సాహం, (ఉ) జిసిసి ద్వారా మార్కెటింగ్ కార్యక్రమాలు చేపట్టబడతాయి. ఇందుకు సమగ్ర ఉత్తర్వులను ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య. 33, గిరిజన సంక్షేమం (జిసిసి) తేది : 3.6.2015 ప్రకారం విడుదల చేయడం జరిగింది.

ప్రభుత్వం ఆమోదించిన పథకానికి అనుగుణంగా ఈ సమగ్ర ప్రణాళిక అమలు నిమిత్తం 2018-19 సంవత్సరానికి కావలసిన **రూ.34.46 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

4. మైదాన ప్రాంత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ (2225-02-102-11-07-310/312)

మైదాన ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న గిరిజనుల అభివృద్ధి కార్యక్రమాల కోసం ప్రభుత్వం విజయవాడ కేంద్రంగా ఒక ఐటిడిఏ ఏర్పాటు చేసింది. ఈ ఐటిడిఏ 2009 అక్టోబరు నుండి పనిచేస్తూ ఉన్నది. (8) జిల్లాల్లో (6,795) గిరిజన జనావాసాల్లో 12.89 లక్షల గిరిజనులు నివసిస్తున్నారు. ఈ జనావాసాల్లో (556) జనావాసాల్లో నూటికి నూరు శాతం గిరిజనులు, (1,159) జనావాసాల్లో 40 శాతం కన్నా ఎక్కువ మంది గిరిజనులు ఉన్నారు. రాష్ట్రంలోని (34) గిరిజన తెగల్లో, ఈ జిల్లాల్లో (3) గిరిజన తెగలు యానాది (44 శాతం), సుగాలి/లంబాడ (29 శాతం), ఎరుకుల (27 శాతం) ప్రధాన తెగలుగా ఉన్నారు.

ఐటిడిఏల పరిధిలోకి రాని మైదాన ప్రాంతాల్లో ఉన్న గిరిజనుల పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ కనపరచి వివిధ శాఖల సమన్వయం ద్వారా వారి అభివృద్ధి కోసం కార్యక్రమాలను రూపకల్పన చేయటం, సమన్వయం చేయటం, సమీక్షించటం ఈ ఐటిడిఏ స్థాపనలోని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. ఈ ప్రాంతాల్లో మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడం కోసం, గిరిజన ఉపప్రణాళిక కింద వనరులు సమీకరించడంతో పాటు, బాగా వెనుకబడిన కొన్ని గిరిజన సమూహాలకు, సముదాయాలకు ప్రత్యేక ప్రణాళికలు అమలు చేసి రానున్న కాలంలో వాటిని విస్తరింప చేయడం ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం.

హెచ్ఐవి/ఎయిడ్స్ సోకిన, హ్యూమన్ ట్రాఫికింగ్‌కు గురైన మరియు భూమి లేని నిరుపేద షెడ్యూల్డు తెగల వర్గాల వారిని గుర్తించి ప్రత్యేక పథకాల ద్వారా వారిని అభివృద్ధి చేయడానికి కృషి చేయడం జరుగుతుంది.

2018-19 సంవత్సరానికి గాను మైదాన ప్రాంతాల్లో ఉన్న గిరిజనుల కోసం ఐటిడిఏ వివిధ పథకాలు చేపట్టడానికి **రూ.6.09 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది.

5. అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం, 2006 (2225-02-ఎంహెచ్ 102-11-ఎస్‌హెచ్-08)

అటవీ ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న షెడ్యూలు తెగలు మరియు ఇతర పరంపరాగత అటవీ వాసులు అటవీ హక్కులను గుర్తిస్తూ 2006లో భారత ప్రభుత్వం చట్టం చేసింది. ఈ చట్టం 31.12.2007న చేయడం జరిగింది. ఈ చట్టాన్ని అమలు పరచడానికి రూపొందించిన నియమ నిబంధనలు 1.1.2008 నుండి అమల్లోకి వచ్చాయి. ఈ చట్టం కింద అటవీ నివాసులైన షెడ్యూలు తెగల వారికి, వారి అనుభవంలో వున్న అటవీ భూమిపైన కుటుంబానికి 10 ఎకరాలకు మించకుండా అటవీ హక్కులు కల్పించబడతాయి. అలాగే వారికి చిన్నతరహా అటవీ ఫలసాయం సేకరణ, పశువులను మేపుకోవడం, గృహ వసతిని ఏర్పరచుకునే హక్కుకూడా లభిస్తాయి. కాబట్టి అడవుల్లో, అటవీ పరిసరాల్లో నివసిస్తున్న షెడ్యూలు తెగలకు అటవీ వనరులపైన ఉన్న హక్కులను త్వరితగతిన గుర్తించడానికి, నమోదు చేయడానికి, దఖలు పరచడానికి ప్రభుత్వం అత్యంత ప్రాధాన్యతనిస్తున్నది. ఇందుకు గాను అవసరమైన బడ్జెటును కూడా కేటాయించడం జరిగింది.

ఇప్పటి దాకా (10,18,126) ఎకరాల మేరకు (1,73,590) దరఖాస్తులు అందాయి. ఇందులో (2,02,261) ఎకరాలకు సంబంధించిన హక్కులు (85,615) మంది లబ్ధిదారులకు అందించబడ్డాయి. (4,41,063) ఎకరాలకు చెందిన (1,415) ఉమ్మడి హక్కుల లబ్ధిదారులకు అందించబడ్డాయి. (21,326) ఎకరాలకు చెందిన (10,513) వ్యక్తిగత హక్కుల దరఖాస్తులు, (1,29,710) ఎకరాలకు చెందిన (1,135) ఉమ్మడి హక్కుల దరఖాస్తులు పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

ఈ పథకానికి 2018-19 సం॥లో **రూ.3.68 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

6. ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు ఆర్థిక సహాయం (2225-02-ఎమ్‌హెచ్-190-ఎస్‌హెచ్-05-మరియు జిహెచ్-11-ఎస్‌హెచ్-04)

గిరిజన సంక్షేమ శాఖ నియంత్రణలో (3) ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు పనిచేస్తున్నాయి. 2017-18లో ఈ పథకం నిమిత్తం **రూ.54.46 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది. ఇది కాక గిరిజన సహకార సంస్థకు ప్రణాళికా సహాయం కింద **రూ.1.00 కోటి** అదనంగా ప్రతిపాదించడమైనది. వాటి కార్యకలాపాల గురించి సంక్షిప్తంగా ఈ దిగువ వివరించడమైనది :

అ) **జి.సి.సి. :** గిరిజన సహకార సంస్థ (జి.సి.సి.) 1956లో ప్రారంభమైంది. గిరిజనులు సేకరించిన చిన్న తరహా అటవీ ఉత్పత్తులను, వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను ఈ సంస్థ గిట్టుబాటు ధరలకు కొనుగోలు చేస్తుంది. మారుమూల గిరిజన ప్రాంతాల్లో ప్రజా పంపిణీ కార్యక్రమం చేపట్టడంతో పాటు, గిరిజన రైతులకు వ్యవసాయ రుణాలు అందచేస్తుంది. ఈ సంస్థకు ఒక ప్రాంతీయ కార్యాలయం, (7) డివిజనల్ కార్యాలయాలు, (25) గిరిజన ప్రాథమిక సహకార మార్కెటింగ్ సొసైటీలు మరియు (921) నిత్యావసర వస్తువుల డిపోలలో పనిచేస్తున్న (1,714) మంది సిబ్బంది ఉన్నారు. ఈ డిపోలలో (450) సబ్ డిపోలు

ఉన్నాయి. గిరిజనులు శాస్త్రీయ పద్ధతిలో బంక సేరణ మరియు చిన్నతరహా అటవి ఉత్పత్తుల నిచ్చే వృక్ష జాతుల పెంపకం, పరిశోధన, అభివృద్ధి మరియు ఎగుమతల మీద కూడా గిరిజన కార్పొరేషన్ దృష్టి పెడుతున్నది.

2017-18లో గిరిజన కార్పొరేషన్ ఇప్పటివరకు **రూ. 317.00 కోట్ల** లక్ష్యానికి గాను **రూ.220.00 కోట్ల** మేరకు టర్నోవర్‌ను సాధించింది.

ఆ) **ట్రైకార్ :** ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన ఆర్థిక సహకార సంస్థ (ట్రైకార్) హైదరాబాద్ కేంద్రంగా 1976లో ఆవిర్భవించింది. ఈ సంస్థ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రమంతా విస్తరించాయి. దారిద్ర్య రేఖకు దిగువున ఉన్న గిరిజనుల ఆర్థిక అభివృద్ధికి వివిధ రాష్ట్ర ప్రణాళిక, కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాలను అమలు చేస్తుంది. మరింత బలహీనంగా ఉన్న గిరిజన తెగల (పివిటిజి) కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం అందించే సిసిడిపి పథకాన్ని అమలు చేయటంతో పాటు, గ్రామీణాభివృద్ధి, వ్యవసాయం, ఉద్యానవనం, పశుసంవర్ధక శాఖ, పరిశ్రమలు తదితర శాఖల కార్యక్రమాలను కూడా సమన్వయం చేసుకుంటుంది. ప్రభుత్వం తీసుకున్న కొత్త విధానం మేరకు ట్రైకార్ ఒక ఋణ ప్రధాన సంస్థగా కాక, గిరిజన లబ్ధిదారులకు వివిధ ఆదాయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఫెసిలిటేటర్ పాత్ర నిర్వహించనున్నది. ఇదే కాకుండా యువకిరణాల పథకం కింద చేపట్టే స్కిల్ డవలప్‌మెంట్ కార్యక్రమాలు కూడా ట్రైకార్ పర్యవేక్షిస్తుంది.

ఇ) **ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన విద్యుత్ సంస్థ (ట్రిప్‌కొ) :** 1956 కంపెనీల చట్టం ప్రకారం 2002 జూలైలో ఏర్పాటైంది. గిరిజన ప్రాంతాల్లో అందుబాటులో ఉన్న సహజ వనరులను వినియోగించుకోవటం ద్వారా మినీ విద్యుత్ ప్రాజెక్టు ఏర్పాటు దీని ప్రధాన ఉద్దేశం. ఈ విద్యుత్ కేంద్రాల నిర్వహణ బాధ్యతలను స్థానిక గిరిజన మహిళా సంస్థలకు అప్పగిస్తారు. ఆ మహిళా సంఘాలే ఆ ప్రాజెక్టుల స్వంతదారులుగా వ్యవహరిస్తారు. ఈ ప్రాజెక్టుల వల్ల సమకూరే లాభాలను స్థానిక గిరిజనుల, గిరిజన ప్రాంత అభివృద్ధికి ఖర్చు చేస్తారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం 3 ప్రాజెక్టులను మంజూరు చేసింది. వాటిలో వేటమామిడి, పింజరికొండ, మెట్లపాలెంలో ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం మొదలైంది. వేటమామిడి ప్రాజెక్టు నిర్మాణం పూర్తి అయి 15-4-2011 నుండి ఉత్పత్తి ప్రారంభించబడి మహిళా సంఘము ద్వారా నిర్వహించబడుతున్నది. మిగిలిన ప్రాజెక్టులు వివిధ దశలలో నిర్మాణంలో ఉన్నాయి.

ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.11 తేది : 3-2-2015 ద్వారా నిర్మాణ దశలో ఉన్న మెట్లపాలెం, పింజరికొండ ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయడం మరియు ఈ మూడు ప్రాజెక్టుల ఆపరేషన్ & నిర్వహణను ఎపి జెన్‌కోకు అప్పగిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేయడమైనది.

తదుపరి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య. 71, గిరిజన సంక్షేమం (ఎల్‌టిఆర్-1) శాఖ తేది : 5.11.2015 ప్రకారం ట్రిప్‌కొను ఆంధ్రప్రదేశ్ పవర్ జనరేషన్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ (ఎపిజెన్‌కో)లో సత్వరమే విలీనం చేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేయనైనది. ఎపిజెన్‌కోలో ట్రిప్‌కొ విలీనం ప్రక్రియ మొదలయింది.

IV. నిర్మాణ కార్యక్రమాలు : షెడ్యూల్డు ప్రాంతంలో 1941 గిరిజన ఆవాస ప్రాంతాలలో (50) మంది కన్నా తక్కువ జనాభా గల ఆవాస ప్రాంతాలు ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతాలలో నివాస యోగ్యానికి అవసరమైన కనీస అవసరాలైన త్రాగునీరు, అనుసంధాన రోడ్లు, పాఠశాల భవనాలు, శానిటేషన్ సిస్టమ్ సమస్యలు గలవు. ఆరోగ్యం, విద్య, సాంఘిక భద్రత మొదలైన ముఖ్యమైన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చాలా అవసరం. "సమాజ వికాసం" మరియు "స్థిరమైన అభివృద్ధి లక్ష్యాలు" భాగంగా రహదారులు మరియు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధికి చేయవలసి ఉంది.

నిర్మాణ కార్యక్రమాలు

1. గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం (4225-02-277-11-21-530/531)

13వ ఫైనాన్స్ కమీషన్ నిధులు 31.3.2015తో పూర్తైపోతున్న దరిమిలా, గిరిజన సంక్షేమ ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో, హాస్టళ్ళలో, పోస్టు మెట్రిక్ హాస్టళ్లలో, గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల్లో త్రాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం కోసం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య. 189, సాంఘిక సంక్షేమం (గిరిజన సంక్షేమం, విద్య.1) తేది : 24.5.2016 ప్రకారం రూ.20.18 కోట్ల అంచనా విలువ గల (387) పనులను మంజూరు చేసింది.

ప్రారంభమమయి పూర్తికాని పనులకుగాను 2018-19 సం॥లో **రూ.15.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

2. బాలికల జూనియర్ గురుకుల కళాశాలల భవన నిర్మాణం (4225-02-ఎమ్‌హెచ్-277-11-ఎస్‌హెచ్-79)

లోతట్టు మారుమూల ప్రాంతాల్లో ఉన్న గిరిజన సంక్షేమ బాలికల జూనియర్ కళాశాలలకు మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించే నిమిత్తం 2015-16 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ.3.10 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. ఇందులో (3) పనులు 2015-16లో మంజూరు కాగా (1) పని పూర్తయింది. (2) పనులు ప్రగతిలో ఉన్నాయి.

2018-19లో **రూ.1.00 కోటి** రూపాయలు ప్రతిపాదించడమైనది.

3. పాఠశాల భవన సముదాయాల నిర్మాణం (4225-02-277-11-83-530/531&531/534)

ఆశ్రమ పాఠశాలలు, వసతి గృహాలు, పోస్టు మెట్రిక్ హాస్టళ్ళు మొదలైన గిరిజన సంక్షేమ విద్యాలయాలు బలోపేతం చేయటానికి, నైపుణ్యాభివృద్ధికి శిక్షణకు తగిన సదుపాయాలు కలిగించటానికి ఈ పథకం ఉద్దేశించబడినది. 2017-18లో రూ.84.20 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. ఇప్పటిదాకా (169) పనులు రూ.32.30 కోట్లతో పూర్తి అయ్యాయి. మిగిలిన పనులు పురోగతిలో ఉన్నాయి.

ప్రారంభమై పూర్తికాని పనులను పూర్తి చేయు నిమిత్తం 2018-19 సంవత్సరంలో రాష్ట్ర ప్రణాళిక కింద **రూ.103.50 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది.

4. నాబార్డు సహాయంతో రహదారుల నిర్మాణం (4225-02-800-07-76-530/531)

రహదారి సదుపాయం లేని గిరిజన జనావాసాలకు రహదారి సదుపాయం కల్పించడం ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం. నాబార్డు ఆర్థిక సహాయంతో గిరిజన జనావాసాలకు రహదారి కల్పించడం కోసం 2017-18లో రూ. 10.00 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది.

నాబార్డు సహాయంతో గిరిజన జనావాసాలకు రహదారి కల్పించడం కోసం 2018-19లో **రూ. 10.00 కోట్లు** గిరిజన నివాస ప్రాంతాలను (8.5 కి.మీ.) రహదారులతో అనుసంధానించడం కొరకు మరియు కల్వర్టుల నిర్మాణం నిమిత్తం కేటాయించడం జరిగింది.

5. గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాలకు భవన నిర్మాణం (4225-02-800-07-77-530/531)

గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో నాబార్డు సహాయంతో మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడం ఈ పథకం ఉద్దేశం. 2017-2018లో ఈ పథకం కింద **రూ. 15.00 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది. ఇప్పటిదాకా (12) పనులు పూర్తయ్యాయి. మిగిలిన (50) పనులు పురోగతిలో ఉన్నాయి. 2017-18లో (84) కొత్త పనులకు అనుమతి లభించడమైనది.

ప్రారంభమై పూర్తి కాని పనులు పూర్తి చేయటం కోసం మరియు ఆర్ఐడిఎఫ్-XII కింద కొత్తగా మంజూరు చేసిన పనులు పూర్తి చేయుట కోసం 2018-19లో **రూ. 20.00 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది.

V. ఇతర అభివృద్ధి పథకాలు

1. కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయంతో చేపట్టే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పథకాలు

వివిధ అభివృద్ధి పథకాలు మరియు కార్యక్రమాలలో కీలక అంతరాలను తొలగించడానికి కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల శాఖ, భారత ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నిధులు మంజూరు చేయడం జరుగుతుంది. ఇందులో భాగంగా ఈ దిగువ పథకాలు ప్రతిపాదించనైనది.

అ) అధికరణం 275 (1) కింద పథకాలు (2225-02-102-జిహెచ్-12-ఎస్‌హెచ్-06)

భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 275 (1) క్రింద షెడ్యూల్ తెగలు లేదా షెడ్యూలు ప్రాంతాల అభివృద్ధికి కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రణాళికకు సహాయక గ్రాంట్లు విడుదల చేస్తుంది. ఈ నిధులను మౌలిక సదుపాయాల కల్పనలో ఉండే కీలకమైన అంతరాలను అధిగమించడానికి మరియు (4) ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలలను కొనసాగించడానికి వినియోగించడం జరుగుతుంది.

2016-17 సంవత్సరంలో ఈ పథకం కింద భారత ప్రభుత్వం రూ. 43.69 కోట్లు మంజూరు చేసింది (2015-16 సం॥కి సంబంధించిన రూ. 15.00 కోట్ల నిధులతో కలుపుకొని). దీని కింద (అ) (4) ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలలను కొనసాగించడానికి, (ఆ) (2) గురుకుల పాఠశాలలుగా మార్చబడిన హాస్టల్స్ నందు మౌలిక సదుపాయాలు, (ఇ) ఐటిడిఏ భవనాలను పటిష్ట పరచడం, (ఈ) ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో / కమ్యూనిటీ హెల్త్

సెంటర్లలో వైద్యపరికరాలు కొరకు, (ఉ) వ్యవసాయ పనిముట్ల కోసం, (ఊ) ఉద్యానవన అభివృద్ధి, (ఎ) గురుకుల పాఠశాలలుగా మార్చబడిన హాస్టల్స్ నందు భవన నిర్మాణాలు.

2018-19 సంవత్సరానికి గాను **రు.50.00 కోట్లు** ఈ పథకం కింద కేంద్ర సహాయంగా ప్రతిపాదించటం జరిగింది.

ఆ) ఉపకార వేతనాలు

i) **ట్యూషన్ ఫీజు** (RTF) **(2225-02-ఎంహెచ్-277-జిహెచ్-12-ఎస్‌హెచ్-07-340)**

ఈ పథకం క్రింద 2018-19 సంవత్సరానికి **రూ.72.89 కోట్లు** ట్యూషన్ ఫీజు ఉపకార వేతనాల నిమిత్తం ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

ii) **పోస్టు మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు** (MTF) **(2225-02-ఎంహెచ్-277-జిహెచ్-12-ఎస్‌హెచ్-08-340)**

ఈ పథకం క్రింద 2018-19 సంవత్సరానికి **రూ.51.91 కోట్లు** పోస్టు మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాల నిమిత్తం ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

iii) **ప్రీమెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు (2225-02-ఎంహెచ్-277-జిహెచ్-12-ఎస్‌హెచ్-10-340)**

ఈ పథకం క్రింద 2018-19 సంవత్సరానికి **రూ.2.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

ఇ) గిరిజన విభాగం కింద ప్రత్యేక కేంద్ర సహాయం (2225-02-ఎంహెచ్-102-జిహెచ్-12-ఎస్‌హెచ్-05)

ఈ పథకం క్రింద విద్య, నైపుణ్యాల అభివృద్ధి, ఆరోగ్యం, జీవన ప్రమాణాలు మరియు మౌలిక సదుపాయాలు చేపట్టబడుతున్నాయి. ఇందులో భాగంగా భారత ప్రభుత్వం 2016-17 సం॥లో నైపుణ్యాల అభివృద్ధి, పాఠశాల స్థాయిలో వృత్తి విద్య అమలు, ప్రాథమిక వైద్యశాలల్లో మరియు కమ్యూనిటీ వైద్యశాలల్లో వైద్య పరికరాల నిమిత్తం, వ్యవసాయం మరియు ఉద్యానవనాల పనుల నిమిత్తం రూ.31.11 కోట్లు మంజూరు చేయడం జరిగింది.

2018-19లో షెడ్యూల్డు తెగల కుటుంబాలకు ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాల నిమిత్తం గిరిజన ఉపప్రణాళిక కింద ప్రత్యేక కేంద్ర సహాయంగా **రూ.36.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించనైనది.

ఈ) పరిరక్షణ మరియు అభివృద్ధి ప్రణాళిక (సిసిడిపి) (2225-02-102-12-18-310/312)

పివిటిజి గిరిజన తెగలకు అభివృద్ధి పరచడం కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం, పరిరక్షణ మరియు అభివృద్ధి ప్రణాళిక క్రింద సహాయం అందిస్తోంది. ఈ పథకం కింద మౌలిక వసతుల్లో ఉన్న కీలక అంతరాలను తొలగించి, జనావాసాల అభివృద్ధి, జీవనోపాధి పథకాల కోసం, స్వయం

సహాయక బృందాల జీవనోపాధుల కోసం కార్పస్ ఫండ్, ఆరోగ్య పథకాల నిమిత్తం అత్యవసర వైద్యనిధి, మంచినీరు, పారిశుద్ధ్యం, పరిశుభ్రత, ఆహార భద్రత కోసం సూక్ష్మ అభివృద్ధి పథకాలు, కోళ్ల పెంపకం ద్వారా పౌష్టికాహార సహాయం, పోస్ట్ మెట్రిక్ మరియు ప్రొఫెషనల్ విద్య కోసం ప్రోత్సాహకాలు వంటి కార్యక్రమాలు చేపట్టబడుతున్నాయి.

2018-19 సం॥లో ఈ పథకం కింద **రూ.20.00 కోట్లు** కేంద్ర సహాయంగా ప్రతిపాదించడమైనది.

ఉ) గిరిజన కార్పొరేషన్‌కు సహాయం (2225-02-190-12-04-310/312)

గిరిజనుల నుండి చిన్నతరహా అటవీ ఫలసాయాన్ని గిట్టుబాటు ధరకు కొనుగోలు చేయటం కోసం గిరిజన సహకార సంస్థ 1956లో నెలకొల్పబడింది. (25) గిరిజన ప్రాథమిక సహకార సంఘాల ద్వారా, (921) డిపోల ద్వారా వారి నుండి గిట్టుబాటు ధరకు అటవీ ఫలసాయాన్ని సేకరించడం ద్వారా గిరిజన సహకార సంస్థ వారి జీవనోపాధులను సంరక్షిస్తున్నది. (25) లక్షల మంది అవసరాలను తీర్చే నిమిత్తం, తీవ్ర వాతావరణ భౌగోళిక ప్రతికూలతలను తట్టుకుంటూ ఏమైనా సరే గిరిజన జనావాసాల ముంగిట్లో ఇటువంటి సేకరణ చేపట్టడం గిరిజన కార్పొరేషన్ తన కర్తవ్యంగా నిర్ణయించుకుంది. ఇటువంటి కార్యక్రమాలను చేపట్టడంలో గత 6 దశాబ్దాల నైపుణ్యాన్ని, అనుభవాన్ని గిరిజన సహకార సంస్థ సొంతం చేసుకుంది. కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల శాఖ, భారత ప్రభుత్వం అటవీ ఉత్పత్తులకు కనీస మద్దతు ధర పథకం జిసిసి ద్వారా అమలు చేయడం జరుగుచున్నది. ఈ పథకం కింద 2018-19కు గాను **రూ.0.05 కోట్లు** ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

2. కులాంతర వివాహాలు (2225-02-800-11-09-500/503)

గిరిజనుల్లో కులాంతర వివాహాలు ప్రోత్సహించడం కోసం ప్రభుత్వం కులాంతర వివాహం చేసుకున్న జంటలకు ప్రోత్సాహకాలు అందిస్తున్నది. 2017-18లో (464) జంటలకు ప్రోత్సాహకాలు అందించడం జరిగింది. 2018-19లో ఈ పథకం కింద **రూ.1.18 కోట్లు** ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

3. గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి 0 నుండి 75 యూనిట్ల వరకు వెసులుబాటు (2225-02-800-11-11-330)

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి అధ్యక్షతన 27-12-2014 న జరిగిన షెడ్యూల్డు కులాలు, తెగల అభివృద్ధి రాష్ట్ర కౌన్సిల్ సమావేశంలో ఆమోదించినట్లుగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 0 నుంచి 50 యూనిట్ల లోపు కరెంటు వాడే గిరిజన కాలనీల్లోని ఒక లక్ష గిరిజన కుటుంబాలకు ఆర్థిక వెసులుబాటు కల్పించడం జరిగింది. ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 32 తేది : 28.4.2017 ద్వారా ఉచిత కరెంటు వాడకాన్ని నెలకు 75 యూనిట్ల వరకు (100 యూనిట్ల లోపు వాడకం వున్న ఎస్.టి. కుటుంబాల వారికి) ఉత్తర్వులు జారీ చేసినందున ఈ పెంపుదలను 2017-18 సం॥ నుంచి అమలు చేయడం జరుగుతున్నది.

2018-19 సంవత్సరానికి గాను ఈ పథకం కింద **రూ.37.52 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

4. గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకం (2225-02-800-11-12-310/312)

గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రపంచ ఆదివాసీ దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రకటించిన విధంగా పెళ్లి కాని గిరిజన యువతులకు వివాహ సమయంలో ఆర్థిక వెసులుబాటుకై ఒక్కొక్కరికి రూ. 50,000/- ఏకమొత్తం ఆర్థిక సహాయం అందచేయుటకు 'గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకము' అమలు చేయుటకు జి.ఓ.ఎం. ఎస్.నెం.12 తేది : 20-02-2015 ద్వారా ఉత్తర్వులు జారీ చేయడమైనది.

(1,500) మంది లబ్ధిదారులకు సహాయం అందించడానికి 2017-18 సంవత్సరానికి గాను రు. 7.50 కోట్లు కేటాయించినారు. తరువాత రూ.6.74 కోట్లు అదనంగా కేటాయించి మొత్తము 14.24 కోట్లు ఈ పథకం క్రింద (2848) మందికి లబ్ధి చేకూర్చడమైనది.

2018-19 సంవత్సరంలో **రూ.8.23 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది.

5. గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు నిర్వహణ మద్ధతు (2225-02-001-11-06-310/312)

గిరిజన ఉపప్రణాళికను అమలు చేయటం కోసం గిరిజన సంక్షేమ శాఖను నోడల్ డిపార్టుమెంట్‌గా గుర్తించడం జరిగింది. గిరిజన ఉపప్రణాళికకు సంబంధించిన నోడల్ ఏజెన్సీకి సహకరించడం కోసం నోడల్ డిపార్టుమెంట్‌కు గిరిజన ఉపప్రణాళిక చట్టం సెక్షన్ 20 కింద ఒక పరిపాలనా మరియు సాంకేతిక సహాయ విభాగాన్ని ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయవలసి ఉంది. ఆ ప్రకారం ఆ సేవలను అందించడం కోసం నిపుణుల సేవలను కన్సల్టెన్సీ ప్రాతిపదికన స్వీకరించడానికి ప్రభుత్వం నోడల్ డిపార్టుమెంట్‌కు అనుమతి మంజూరు చేసింది.

ఇందుకు గాను 2017-18లో రూ.5.00 కోట్లు ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

దీనికి అనుగుణంగా ప్రభుత్వం సాంకేతిక మరియు పర్యవేక్షణ కొరకు మరియు పరిశోధన కార్యక్రమాలకు నిపుణులను ఔట్‌సోర్సింగ్ ద్వారా తీసుకోవడానికి అంగీకరించింది.

అందుకు గాను 2018-19 సంవత్సరానికి గాను **రూ.5.50 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

6. ప్రజారోగ్యం (2225-02-282-00-05) గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు (2225-02-282-11-13)

గిరిజన సంక్షేమ శాఖ గిరిజనుల ఆరోగ్యానికి సంబంధించిన పథకాలను అమలు చేస్తున్నది. గిరిజన ప్రాంతాల్లో నెలకు రూ.400 గౌరవ వేతనం చొప్పున (5,199) మంది సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తలు పనిచేస్తున్నారు. వీరికి సకాలంలో గౌరవ వేతనం అందించడం కోసం గిరిజన సంక్షేమ శాఖ బడ్జెటులో 2015-16 నుండి తగిన కేటాయింపులు చేపట్టవలసినదిగా గిరిజన ఉపప్రణాళిక నోడల్ ఏజెన్సీ 5.12.2014న జరిగిన సమావేశంలో ఆదేశించింది. ఆ ప్రకారం 2015-16 నుండి ఈ పథకం కింద బడ్జెటు కేటాయించడం జరుగుతున్నది. 2017-18లో ఈ పథకం కింద రూ.2.00 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది.

2018-19 సంవత్సరంలో సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తల నెలవారీ గౌరవ వేతనం నిమిత్తం **రూ.3.98 కోట్లు** మరియు **రూ.0.45 కోట్లు** ప్రజారోగ్య సంస్థలకు కేటాయించనైనది.

7. అటవీ రెంటల్స్ (2225-02-800-11-14-310/312)

గిరిజన సహకార సంస్థ గిరిజనుల నుండి చిన్నతరహా అటవీ ఫలసాయాన్ని గిట్టుబాటు ధరకు కొనుగోలు చేస్తున్నది. ఈ విధంగా సేకరించిన అటవీ ఫలసాయంలో 15శాతం విలువను గిరిజన కార్పొరేషన్ అటవీ రెంటల్స్ నిమిత్తం అటవీశాఖకు చెల్లించవలసి ఉన్నది. ఈ చెల్లింపులను గిరిజన ఉపప్రణాళికలో భాగంగా చెల్లించుటకు ప్రతిపాదించనైనది.

ఇందుకు గాను 2018-19లో **రూ.30.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

8. గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు నెలకొల్పడం (2225-02-800-11-17-310/312)

ఇంతదాకా విద్యుద్దీకరింపబడని గిరిజన షెడ్యూల్డు తెగల జనావాసాల విద్యుద్దీకరణ, షెడ్యూల్డు తెగల లబ్ధిదారులకు చెందిన వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు కరెంటు కనెక్షన్ అందించడం, గిరిజన సంక్షేమ విద్యాలయాల్లో అవసరమైన చోట ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు నెలకొల్పడం ఈ పథకం ఉద్దేశం.

ఇందుకుగాను 2018-98లో **రూ.20.00 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

9. గిరిజన ఉపప్రణాళికపై అవగాహన కలిగించడం (2225-02-800-11-16-310/312)

గిరిజనుల్లో గిరిజన ఉపప్రణాళిక పట్ల అవగాహన కలిగించడం కోసం, వివిధ ప్రచార కార్యక్రమాలు, సమావేశాలు, వర్క్‌షాపులు నిర్వహించడం ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం. గతంలో సమాచార, పౌర సంబంధ శాఖ ఎలక్ట్రానిక్ మరియు ప్రింట్ మీడియా ద్వారా నిర్వహించిన ఇటువంటి కార్యక్రమాలను ఇప్పుడు గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ద్వారా (TSP) సమర్ధవంతంగా సక్రమ రీతిలో నిర్వహించబడుచున్నవి. తదుపరి గిరిజన ఉపప్రణాళిక నిధులతో మంజూరు కాబడి అమలు చేస్తున్న పథకాల బాగోగులను మూల్యాంకనం ద్వారా తెలుసుకొని తద్వారా తగు మార్పులు చేయుటకు గాను రీసెర్చి విభాగం "సెస్" ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడుచున్నది.

ఇందుకు గాను 2018-19లో **రూ.7.50 కోట్లు** ప్రతిపాదించడమైనది.

నూతన పథకాలు

1. **ఫుడ్ బాస్కెట్ :** గిరిజనుల్లో ఉన్న పోషకాహార లోపాలను అధిగమించడానికి "ఫుడ్ బాస్కెట్" అనే కొత్త పథకం అమలుకు గాను 2018-19 సం॥లో **రూ. 40.00 కోట్లు** కేటాయించడం జరిగింది.
2. **భూమి కొనుగోలు పథకం :** భూమి లేని నిరుపేద గిరిజనుల కొరకు "భూమి కొనుగోలు పథకం" ద్వారా లబ్ధి చేకూర్చడానికి 2018-19 సం॥లో రూ.25.00 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది.
3. **ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ :** గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ కొరకు 2018-19 సం॥లో రూ.90.00 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది.
4. **గిడ్డంగుల నిర్మాణము :** గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఉత్పత్తి జరుగుచున్న వ్యవసాయ, ఉద్యానవన మరియు అటవీ ఫల ఉత్పత్తులు నిల్వచేయడానికి కావలసిన సదుపాయం కల్పించుటకు గాను గిడ్డంగుల నిర్మాణానికి 2018-19 సం॥లో రూ.50.00 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది.

రెండవ అధ్యాయము

కేటాయింపు, సాధించబడే లక్ష్యాలు, ఫలితాలు

బడ్జెటు సంగ్రహ స్వరూపం

(రూపాయలు కోట్లలో)

క్ర. సంఖ్య	ముఖ్య పద్దు	బడ్జెటు అంచనాలు 2017-18				సవరించిన అంచనాలు 2017-18				బడ్జెటు అంచనాలు 2018-19			
		రెవెన్యూ	రెవెన్యూ (సిఎఎస్‌పి)	మూలధనం	మొత్తం	రెవెన్యూ	రెవెన్యూ (సిఎఎస్‌పి)	మూలధనం	మొత్తం	రెవెన్యూ	రెవెన్యూ (సిఎఎస్‌పి)	మూలధనం	మొత్తం
1.	**గిరిజన సంక్షేమం, శాఖాధిపతి**												
అ)	2059 ప్రజా పనులు	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ఆ)	2225- షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం	1204.84	240.81	-	1445.65	1186.95	326.96	-	1531.91	1401.73	256.85	-	1658.58
ఇ)	2225 - గురుకులం	227.43	-	-	227.43	215.63	-	-	215.63	250.00	-	-	250.00
ఇ)	3054 - రోడ్డు మరియు వంతెనలు	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ఇ)	4225 - క్యాపిటల్ ఔట్‌లే	-	-	121.20	121.20	-	-	73.83	73.83	-	-	199.50	199.50
ఈ)	6225- ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు ఓబిసిల సంక్షేమ కొరకు రుణాలు	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	మొత్తం (గిరిజన సంక్షేమం)	**1432.27**	**240.81**	**121.20**	**1794.28**	**1402.58**	**326.96**	**73.83**	**1803.37**	**1651.73**	**256.85**	**199.50**	**2108.08**
2.	**ఇంజనీర్-ఇన్-చీఫ్ (గిరిజన సంక్షేమం)**												
అ)	2225-షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం	21.05	-	-	21.05	15.42	-	-	15.42	21.05	-	-	21.05
	మొత్తం (డిమాండు XXII)	**1453.32**	**240.81**	**121.20**	**1815.33**	**1418.00**	**326.96**	**73.83**	**1818.79**	**1672.78**	**256.85**	**399.50**	**2129.13**

కేటాయింపు, సాధించబడే లక్ష్యాలు, ఫలితాలు

బడ్జెటు సంగ్రహ స్వరూపం (పిఎస్‌యులు)

(రూపాయలు కోట్లలో)

క్ర. సంఖ్య	ముఖ్య పద్దు	బడ్జెటు అంచనాలు 2017-18				సవరించిన అంచనాలు 2017-18				బడ్జెటు అంచనాలు 2018-19			
		రెవెన్యూ	రెవెన్యూ (సిఎఎస్‌పి)	మూలధనం	మొత్తం	రెవెన్యూ	రెవెన్యూ (సిఎఎస్‌పి)	మూలధనం	మొత్తం	రెవెన్యూ	రెవెన్యూ (సిఎఎస్‌పి)	మూలధనం	మొత్తం
1.	**పిఎస్‌యులకు ఆర్థిక సహకారం**												
అ)	**జిసిసి, ట్రైకార్, ట్రిప్‌కో & ట్రిమ్‌కో** (పరిపాలనా ఖర్చుల కొరకు) గ్రాంట్స్ ఇన్ ఎయిడ్	51.87	-	-	51.87	51.87	-	-	51.87	54.46	-	-	54.46
ఆ)	గిరిజన సహకార సంస్థకు ఆర్థిక సహాయం	7.87	0.05	-	7.92	7.87	0.05	-	7.92	1.00	0.05	-	1.05
	మొత్తం	**59.74**	**0.05**	**-**	**59.79**	**59.74**	**0.05**	**-**	**59.79**	**55.46**	**0.05**	**-**	**55.51**
2.	**గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల సంస్థ (గురుకులం)**												
అ)	గురుకుల పాఠశాలలు	227.43	-	-	227.43	215.63	-	-	215.63	250.00	-	-	250.00
ఆ)	ఆర్.ఐ.ఏ.డి. ప్రాంతాల్లో గురుకుల పాఠశాలలు												
ఇ)	గురుకుల పాఠశాలలను జూనియర్ కళాశాలలకు ఉన్నతీకరించటం												
ఈ)	గురుకుల పాఠశాలలకు భవన సదుపాయం												
	మొత్తం (గురుకులం)	**227.43**	**-**	**-**	**227.43**	**215.63**	**-**	**-**	**215.63**	**250.00**	**-**	**-**	**250.00**
	మొత్తం	**287.17**	**0.05**	**-**	**285.22**	**275.37**	**0.05**	**-**	**275.42**	**305.46**	**0.05**	**-**	**305.51**

కేటాయింపు, సాధించబడే లక్ష్యాలు, ఫలితాలు

(ఎ) గిరిజన సంక్షేమ శాఖాధిపతి

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	గిరిజన సంక్షేమ శాఖాధిపతి							
	2225-షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం							
1.	(ఎ) ప్రధాన కార్యాలయం	ప్రధాన కార్యాలయానికి గిరిజన సంక్షేమ డైరెక్టరు అధిపతి. అన్ని పథకాల అమలుకు సంబంధించిన నిర్దేశానికీ, సమీక్షకు తానే బాధ్యులు. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ డైరెక్టరు గిరిజన సంక్షేమ బడ్జెటుకు ముఖ్య నియంత్రా ణాధికారి.	6.40	0.00	జిల్లా గిరిజన సంక్షేమాధి కారులతో నెలవారీ సమీక్షలు. ప్రాజెక్టు అధికారులతో రెండు నెలలకొకసారి సమీక్షా సమావేశాలు. (8) జిల్లా గిరిజన సంక్షేమ కార్యాలయాలు (9) ఐటిడిఏ, డిడి ఆఫీసుల వార్షిక తనిఖీలు, అంతర్గత ఆడిట్	దీని ద్వారా వాని యొక్క పనితీరు, సామర్థ్యం మెరుగు పడతాయి.	ఈ కార్యక్రమాలు ఏడాది పొడుగునా చేపట్టబడ తాయి.	
2.	జిల్లా కార్యాలయాలు	ఈ పథకం క్రింద (9) ఐ.టి.డి.ఏ.లు, (8) జిల్లా గిరిజన సంక్షేమ కార్యాలయాలు, (35) సహాయ గిరిజన సంక్షేమ కార్యాలయాలు, (5) ప్రత్యేక డిప్యూటీ కలెక్టరు కార్యాలయాలు పనిచేస్తాయి.	22.37	0.00	(35) సహాయ గిరిజన సంక్షేమం ; కార్యాలయాల వార్షిక తనిఖీ ఉత్తమ పాఠశాలలు (107) తనిఖీ (184) గురుకుల విద్యాలయాల తనిఖీ అన్ని ప్రీ & పోస్టు మెట్రిక్ దరఖాస్తుల 100% తనిఖీ మరియు మంజూరు మరియు భూ బదలాయింపు చట్టం క్రింద, అటవీ హక్కుల కింద కేసుల పరిష్కార పరిశీలన.	పనితీరు సామర్థ్యం పెంపు	ఈ కార్యక్రమాలు ఏడాది పొడుగునా చేపట్టబడతాయి.	

(రూపాయలు కోట్లలో)

క్ర. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	విద్య							
3.	విద్యా సంస్థలు.	రాష్ట్రంలోని గిరిజన సంక్షేమ ప్రాథమిక విద్యలతో, వసతి గృహాలలో, ఆశ్రమ పాఠశాలలో, పోస్ట్ మెట్రిక్ హాస్టళ్లు, పరీక్ష పూర్వ శిక్షణా కేంద్రాలను కొనసాగించడం, విద్యార్థులకు అవసరమైన ఉచిత నివాస భోజన వసతి, దుస్తుల, నోటు పుస్తకాలు మొదలు వాటిని సరఫరా చెయ్యడం ఈ పథకం ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.	630.04	0.00	ప్రస్తుతం నడుస్తున్న (378) ఆశ్రమ పాఠశాలల ద్వారా (83,617) విద్యార్థులకు లబ్ధి చేకూరుతుంది. (151) పోస్ట్ మెట్రిక్ వసతి గృహాల ద్వారా (22,568) మంది విద్యార్థులకు వసతి కల్పిస్తాయి. (31,906) గిరిజన విద్యార్థుల కోసం (1760) గిరిజన ప్రాథమిక పాఠశాలల కొనసాగింపు 4 జతల యూనిఫాంలు విద్యార్థులకు ఇవ్వబడును. పెరిగిన రేట్ల ప్రకారం పౌష్టి కాహారంతో కూడిన మెనూ అమలు.	విద్యార్థులు విద్యను కొనసాగించే అవకాశాలు మెరుగు పడతాయి. తద్వారా అక్షరాస్యత మెరుగు పడుతుంది.	- జులై 18 కల్లా విద్యా సంస్థల్లో ప్రవేశాలు పూర్తి. - ఒక్కసారిగా సరఫరా చెయ్యవలసిన సామాగ్రి మొత్తం ఆగష్టు 2018 కల్లా సరఫరా. - ఖాళీగా ఉన్న చోట్ల కాంట్రాక్టు ఉపాధ్యాయుల నియామకం.	- దుస్తులు, ప్లేట్లు, గ్లాసులు, మొదలైన సామాగ్రి సరఫ రాలలో తలెత్తగల జాప్యాలు. - ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితుల వల్ల ఆరోగ్య సమస్యలు, అంటు వ్యాధులు తలెత్తే అవకాశం.

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.	ఎ) పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు	మెట్రిక్ తదనంతర స్థాయిలో పోస్ట్ మెట్రిక్ కోర్సులు చదువుతున్న షెడ్యూల్డు తెగల విద్యార్థులు తమ చదువును కొనసాగించే వీలు కల్పిస్తూ ఉపకారవేతనాలు మంజూరు.	11.75	0.00	(68,200) షెడ్యూల్డు తెగల విద్యార్థులకు ఉప కార వేతనాలు పంపిణీ. పాత బకాయిల చెల్లింపు. ఉపకార వేతనాలు ఆన్ లైన్ ద్వారా మంజూరు.	తద్వారా పోస్ట్ మెట్రిక్ స్థాయిలో షెడ్యూల్డు తెగల విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యం పెరుగు తుంది.	ఇ-పాస్ వెబ్‌సైటు ద్వారా ఆన్‌లైన్‌లై పంపిణీ చేయడం జరుగుతుంది	
	బి) ట్యూషన్ ఫీజు		18.25	0.00				
	సి) పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు (CASDS)		51.91	0.00				
	డి) ట్యూషన్ ఫీజు (CASDS)		72.89	0.00				
5.	అ) మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు	ఉత్తమ పాఠశాలల్లో, హైదరాబాద్ పబ్లిక్ స్కూల్, గిరిజన సంక్షేమ ఇంగ్లీషు మీడియం పాఠశాలల్లో, గిరిజన సంక్షేమ ప్రతిభా పాఠశాలల్లో చదివే విద్యార్థులకు ఈ పథకం ద్వారా ఉపకారవేతనాలు అందించ బడతాయి.	34.65	0.00	ఈ పాఠశాలలన్నిటి లోనూ ప్రస్తుతం చదువుతున్న (35,540) మంది విద్యార్థుల కొనసాగింపు.	గుణాత్మక విద్య అందుతుంది.	- గిరిజన విద్యార్థుల ఎంపిక లాటరీ ద్వారా జరుగుతుంది. - ప్రవేశాలు జూన్ 2018 కల్లా పూర్తి.	
	ఆ) మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (CASDS)		2.00	0.00				

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ఇ) ఎన్‌టిఆర్ విద్యాజ్యోతి	9, 10 తరగతులు చదువుతున్న గిరిజన విద్యార్థులకు స్కాలర్‌షిప్‌లు				డ్రాపవుట్లను తగ్గించుటకు	- అక్టోబరు 2018 కల్లా పూర్తి	
	ఈ) ప్రీమెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్ డే స్కాలర్స్ కొరకు	5 నుంచి 8వ తరగతి వరకు చదువుతున్న గిరిజన విద్యార్థులకు స్కాలర్‌షిప్‌లు	1.91	0.00	(9,803) గిరిజన విద్యార్థులకు వర్తింప జేయడం	డ్రాపవుట్లను తగ్గించుటకు	- అక్టోబరు 2018 కల్లా పూర్తి	
6.	వసతి గృహాలను ఉన్నత పాఠశాలలుగా ఉన్నతీకరించుట	ఈ పథకం యొక్క ముఖ్యోద్దేశం గిరిజన బాల బాలికలకు గుణాత్మక విద్యను అందించుట.	24.20	0.00	(179) వసతి గృహాలను (80) గురుకుల పాఠశా లలుగా (30) ఆశ్రమ స్కూల్స్‌గా మార్పు చేయడం	గిరిజన బాలబాలికలకు మెరుగైన గుణాత్మక విద్య అందించడం	నిర్దేశిత కాల వ్యవధిలో పథకం అమలు	
7.	ఎన్టీఆర్ విద్యోన్నతి	ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యము గిరిజన విద్యార్థులకు పోటీ పరీక్షలకు సంబంధించిన కోచింగ్‌లు ఇప్పించుట	5.00	0.00	సివిల్ సర్వీసు పోటీ పరీక్షలకు (300) మంది గిరిజన విద్యార్థు లకు పేరొందిన సంస్థల ద్వారా కోచింగ్ ఇప్పించుట. రాష్ట్ర సివిల్ సర్వీసు పోటీ పరీక్షలకు సంసిద్ధులను చేయుటకు శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించాయి.	మెరుగైన ఉద్యోగ ఉపాధి అవకాశాలు	9 నెలల కాలానికి పోటీ పరీక్షలలో విజయం సాధించ డానికి పూర్తి స్థాయి గైడెన్స్ మరియు వ్యక్తివికాస గైడెన్స్‌పై 3 నెలలు	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.	గురుకుల పాఠశాలలు	గురుకుల పాఠశాలలు మరియు కళాశాలల ద్వారా గిరిజన విద్యార్థులకు మెరుగైన విద్య అందించుట.	**250.00**	**0.00**	ప్రస్తుతం నడుస్తున్న గురుకుల విద్యాలయాల్లోని (44,365) మంది విద్యార్థులకు (184) గురుకుల విద్యా సంస్థల వార్షిక తనిఖీలు. త్రై మాసిక విద్యా విషయక తనిఖీ మరియు పర్య వేక్షణలు.	గుణాత్మక విద్య అందించబడుతుంది.	- ఆగష్టు 2018 నాటికి ప్రవేశ ప్రక్రియ పూర్తి. - ముందుగా నిర్దేశించిన అకడమిక్ కాలెండర్ ప్రకారం కార్యక్రమాలు చేపట్టబడతాయి.	గురుకుల విద్యాలయాల్లో ఉపాధ్యాయ పోస్టుల ఖాళీలు.
9.	ఆర్థిక అభివృద్ధి అ) ఆర్థిక సహకారం ఆ) గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద పథకాలు	ఈ పథకం ద్వారా షెడ్యూల్డు తెగలకు స్వయం ఉపాధి, వ్యవసాయం, పండ్ల తోటలు, పట్టు పరిశ్రమ వంటి పథకాలు చేపట్టబడతాయి.	**262.11** **60.00**	**0.00** **0.00**	30,000 లబ్ది దారులకు జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 101 తేది : 31.12.2013 ప్రకారం వివిధ ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలకు చేయూత.	తద్వారా వారి ఆదాయం పెంపొంది దారిద్ర్య స్థాయి తగ్గించబడుతుంది.	- ఇందుకు గాను కార్యాచరణ ప్రణాళికలు మే 2018 కల్లా ఆమోదం. - జనవరి 2018లో మూల్యాంకనం - రాబోయే సంవత్సర కార్యాచరణ ప్రణాళిక ఫిబ్రవరి 2019 కల్లా సిద్ధం	
10.	యువకిరణాలు గిరిజన ప్రాంతాల్లో యువతకు ఉపాధి శిక్షణ	ఈ పథకం ముఖ్య ఉద్దేశ్యం గిరిజన నిరుద్యోగ యువతకు నైపుణ్యాభివృద్ధి ద్వారా ఉపాధి కల్పించడం	**10.00**	**0.00**	(35,000) గిరిజన నిరుద్యోగ యువతకు శిక్షణ ద్వారా ఉపాధి కల్పన	వార్షిక ఆదాయం 6.00 లక్షల లోపు ఉన్న గిరిజనులకు జీవనోపాధి	- ఏడాది పొడుగున అమలు	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11.	కాఫీ తోటల విస్తరణ	విశాఖపట్నంలోని పాడేరు డివిజన్‌లో హుద్-హుద్ తుఫాను సందర్భంగా నష్టపోయిన కాఫీ తోటలను పునరుద్ధరణ	34.46	0.00	(10) వేల ఎకరాలలో కాఫీ తోటల విస్తరణ, (15) వేల ఎకరాలలో పాత కాఫీ తోటల పునరుద్ధీపన, (30) వేల ఎకరాలలో నీడ నిచ్చే చెట్ల పెంపకం, (2) వేల బేబి పల్పర్ల సరఫరా, (1000) మెట్రిక్ టన్నులు కాఫీ గింజల మార్కెటింగ్	కాఫీ తోటల పెంపకం మరియు అభివృద్ధి ద్వారా కుటుంబ ఆదాయాలు పెంపొందించటం	కార్యాచరణ ప్రణాళిక ప్రకారం మరియు కాలండర్ ఆఫ్ ఆపరేషన్స్ ప్రకారం అమలు	
12.	మైదాన ప్రాంత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ ఏర్పాటు	ప్రస్తుతము పనిచేస్తున్న ఐ.టి.డి.ఏ.ల పరిధిలోకి రాని మైదాన ప్రాంత గిరిజనులపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ కనబరచడం, ప్రాథమిక విద్య, వైద్యం, రహదారుల కల్పన, విద్యుత్, ఆర్థికాభివృద్ధి అవకాశాలు వంటి రంగాల్లో ప్రత్యేక అభివృద్ధి ప్రణాళికల రూపకల్పన మరియు అభివృద్ధి కార్యక్రమాల సమన్వయం.	6.09	0.00	వార్షిక ప్రణాళికల రూపకల్పన, అమలు మరియు నిర్వహణ	మైదానప్రాంతాల్లోని షెడ్యూల్డు తెగల అవసరాలను సరిగ్గా గుర్తించడం. అందుకు తగిన ప్రణాళికల రూపకల్పన. మరియు పథకాల అమలు	ఏప్రిల్ 2018 కల్లా ప్రణాళికల రూపకల్పన.	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
13.	ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు ఆర్థిక సహకారం (జిసిసి, ట్రైకార్, ట్రిప్‌కో) జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం (CASDS)	గిరిజనులు సేకరించిన చిన్న తరహా అటవీ ఉత్పత్తులు మరియు వ్యవసాయ ఫల సాయాన్ని గిట్టుబాటు ధరకు కొనుగోలు చేయడమే కాక గిరిజనులకు నిత్యావసర వస్తువుల పంపిణీ, డి.ఆర్. డిపోల నిర్వహణ చేస్తున్న గిరిజన సహకార సంస్థ (జిసిసి)కు ఆర్థిక సహకారం అందించుట.	**55.51**	**0.00**	**జిసిసి :** ఆమోదించబడిన ప్రణాళిక ద్వారా చిన్న తరహా అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణ, నిత్యావసర వస్తువుల అమ్మకాలు. ఇతర నిత్యావసర వస్తువుల అమ్మకాలు (డి.ఆర్. డిపోల ద్వారా) జరిపించుట. ఋణాల పంపిణీ మరియు ఋణాల రికవరీలు మరియు అధిక విలువ కల్పింప బడిన వస్తువుల పంపిణీ. 7 డివిజనల్ కార్యాల యాలు, జిపిసిఎంఎస్ లు మరియు డిర్ డిపోల వార్షిక తనిఖీ మరియు అంతర్గత ఆడిట్‌లు నిర్వహించడం.	మెరుగైన పని సామర్థ్యం మరియు గుణాత్మకత సేవా దృక్పథం	ఈ కార్యక్రమాలు ఏడాది పొడుగునా కొనసాగుతాయి.	ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితుల వల్ల అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణలో జాప్యం

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
					ట్రైకార్ : నూటికి నూరు శాతం ఆర్థిక మద్ధతు కార్య క్రమాలు ప్రారంభించుట. గిరిజన యువకులకు ఉపాధి శిక్షణ కార్య క్రమాలు. (13) ట్రైకార్ కార్య నిర్వహణాధికారుల వార్షిక తనిఖీ మరియు అంతర్గత ఆడిట్. **ట్రిప్‌కో :** పూర్తైన (1) చిన్నతరహా జల విద్యుత్ ప్రాజెక్టు నిర్వహణ మరియు పురోగతిలో వున్న మిగిలిన 2 ప్రాజెక్టులు పూర్తి చేయుట	మెరుగైన పని సామర్థ్యం మరియు గుణాత్మకత. దారిద్ర్య రేఖకు దిగువన వున్న షెడ్యూల్డు తెగలకు ఆదాయ అభివృద్ధి. దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న గిరిజన కుటుంబాలకు ఆర్థిక ప్రయోజనాలు కల్పించుట	మే 2018 కల్లా వార్షిక ప్రణాళికలు రూపకల్పన. వార్షిక ప్రణాళికలు ఏడాది పొడవున అమలు.	
14.	మారుమూల మరియు లోతట్టు ప్రాంతాల్లోని బాలికల గురుకుల జూనియర్ కళాశాలల అభివృద్ధి	క్రొత్తగా స్థాపించబడిన బాలికల జూనియర్ కళాశాలలకు భవన నిర్మాణం.	1.00	0.00	(4) గిరిజన గురుకుల కాలేజీలకు శాశ్వత భవనాల నిర్మాణము.	ఈ సదుపాయాల వల్ల బాలికలు చదువు కొనసాగిస్తారు	పనులు ఇప్పటికే మంజూరు కాబడ్డాయి నిర్దేశిత కాల వ్యవధిలో పూర్తి చేయుట.	గిరిజన ప్రాంతాల్లో టెండర్లకు తగిన ప్రతిస్పందన రాక పోవడం.

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
15.	విద్యాసంస్థలకు భవనాలు	ఆశ్రమ పాఠశాలలకు, సమీకృత సంక్షేమ హాస్టళ్లకు, పోస్ట్ మెట్రిక్ హాస్టళ్ళకు భవనాలు, అదనపు భవనాలు సమకూర్చడం ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం.	103.50	0.00	- ఆశ్రమ పాఠశాలలు - గురుకుల పాఠశాల లకు భవనాలు - యూత్ ట్రైనింగ్ సెంటర్ల పూర్తి. - ఇతర మౌలిక	అదనపు సదు పాయాల వల్ల విద్యార్థుల నిలకడ మెరుగవుతుంది.	- పనులు ఇప్పటికే మంజూరు కాబడ్డాయి	గిరిజన ప్రాంతాల్లో టెండర్లకు తగిన ప్రతిస్పందన రాక పోవడం.
16.	**ఆర్ఐడిఎఫ్ పథకాలు** నాబార్డు సహాయంతో రోడ్లు	ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య లక్ష్యం రవాణా సదుపాయం లేని గిరిజన ఆవాసాలకు రవాణా సదుపాయం కల్పించుట	10.00	0.00	సదుపాయాల కొరకు (8.5) కి.మీ. రోడ్లు గిరిజన ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి చేయుట (11) కల్వర్టుల నిర్మాణ నిమిత్తం	మెరుగైన రవాణా సౌకర్యం కల్పించుట	నాబార్డు షెడ్యూల్లు కనుగుణంగా పనులు పూర్తి	గిరిజన ప్రాంతాల్లో టెండర్లకు తగిన ప్రతిస్పందన రాక పోవడం.
17.	సమీకృత గురుకుల పాఠశాలలకు భవన నిర్మాణం	అదనపు మౌలిక వసతులు మరియు కనీస అవసరాలకు సంబంధించిన పనులు చేపట్టడం ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య లక్ష్యం.	20.00	0.00	(84) ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో డార్మిటరీ మరియు పారిశుద్ధ్య బ్లాకుల వసతుల కల్పన	అదనపు సదు పాయాల వల్ల విద్యార్థుల నిలకడ మెరుగవుతుంది.	నిర్దేశిత కాల వ్యవధిలో పూర్తి చేయుట.	గిరిజన ప్రాంతాల్లో టెండర్లకు తగిన ప్రతిస్పందన రాక పోవడం.
18.	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో అవసరాన్ని బట్టి తాగునీటి సరఫరా మరియు పారిశుద్ధ్య నిర్వహణ ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.	15.00	0.00	వసతి గృహాలు మరియు ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో పారిశుద్ధ్య బ్లాకులు మరియు మంచినీటి సరఫరా	మెరుగైన పారిశుద్ధ్య నిర్వహణ మరియు తాగునీటి సరఫరా	నిర్దేశిత కాల వ్యవధిలో పూర్తి చేయుట.	గిరిజన ప్రాంతాల్లో టెండర్లకు తగిన ప్రతిస్పందన రాక పోవడం.

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
19.	గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థకు విశాఖపట్నం నందు భవన నిర్మాణం	గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థకు విశాఖపట్నం నందు భవన నిర్మాణం	0.00	0.00	గిరిజన సంస్కృతిపై పరిశోధనలు మరియు సాంస్కృతిక సంబంధమైన కార్యక్రమాలు	గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థకు వసతి సదుపాయాల ఏర్పాటు	నిర్దేశిత కాల వ్యవధిలో పూర్తి చేయుట.	
	కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయంతో చేపట్టే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పథకాలు							
20.	అధికరణం 275 (1) కింద చేపట్టే పథకాలు	గిరిజన ప్రాంతాల మౌలిక సదుపాయాల్లో గల కీలక అంతరాలను పూరించడానికి మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి కల్పన మరియు 4 ఏకలవ్య ఆదర్శ గురుకుల పాఠశాలల కొనసాగింపు, (10) ఏకలవ్య పాఠశాలలకు భవన నిర్మాణం, ఇతర మౌలిక సదుపాయాల కల్పన	50.00	0.00	(14) ఏకలవ్య ఆదర్శ గురుకుల పాఠశాల నిర్వహణ, విద్యా సంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాల కల్పన, జీవనోపాధి పెంపుదల కార్యక్రమాల అమలు (10) ఏకలవ్య మోడల్ గురుకుల పాఠశాలలకు భవనాల నిర్మాణం కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన గురుకుల పాఠశాలల్లో సౌరశక్తి ప్లాంట్లు ఏర్పాటు	విద్యా సంస్థలకు సదుపాయాలు వల్ల విద్యార్థులు పాఠశాలల్లో చదువును కొనసాగిస్తారు. మౌలిక సదుపాయాల కల్పనలో కీలక అంతరాల తొలగింపు. జీవనోపాధి పథకాల ద్వారా కుటుంబ ఆదాయం పెంపుదల	నిర్దేశిత కాల వ్యవధిలో పూర్తి చేయుట.	కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్దేశిత కేటాయింపులు మరియు మార్గదర్శకాలకు లోబడి ఉంటుంది

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
21.	మరింత బలహీన గిరిజ తెగలకు అభివృద్ధి ప్రణాళిక	మరింత బలహీన గిరిజన తెగలకు అభివృద్ధి పరచడం కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక పథకం	20.00	0.00	ఈ పథకం కింద మౌలిక సదుపాయాల్లో ఉన్న కీలక అంతరాలను తొలగించి, జనావాసాల అభివృద్ధి, ఆరోగ్యం, జీవనోపాధి పథకాల కోసం (గిరిజన ఆవాసాలలో ప్రత్యేక సదుపాయాల ఏర్పాటు)	తద్వారా దారిద్ర్య స్థాయి తగ్గింపు, ఆదాయాల పెరుగుదల	మే-2018 కల్లా కార్యాచరణ ప్రణాళికల ఆమోదం, నిర్ణీత షెడ్యూలు ప్రకారం పథకం అమలు జనవరి 2019లో మూల్యాంకనం తదుపరి అంతరాల గుర్తింపు, ఫిబ్రవరి 2019లో తదుపరి కార్యాచరణ ప్రణాళిక రూపకల్పన	కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్దేశిత కేటాయింపులు మరియు మార్గదర్శకాలకు లోబడి ఉంటుంది
22.	**ఇతర పథకాలు** అటవీ హక్కుల చట్టం	అటవీ ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న షెడ్యూలు తెగలు మరియు ఇతర పరంపరాగత అటవీ వాసులు అటవీ హక్కులను గుర్తించడం ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం	3.68	0.00	ఈ చట్టం కింద అటవీ నివాసులైన షెడ్యూలు తెగల వారు సాగుచేసే అడవి భూములపై చట్టపరమైన హక్కులు పొందుతారు. మరియు అటవీ సంబంధిత, వృత్తి పరమైన ఇతర విషయాలలోనూ హక్కులు పొందుతారు	అటవీ సంబంధిత హక్కులను గుర్తించడం మరియు అటవీ ప్రాంతాల్లోని గిరిజనుల స్థితి గతులు మెరుగు	గ్రామ సభల్లో అందిన దరఖాస్తుల ప్రకారం ఏడాది పొడగునా అమలు	సంబంధిత సంస్థల మధ్య సమన్వయం

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
23.	కులాంతర వివాహాల ప్రోత్సాహక నిధి	కులాంతర వివాహాలను ప్రోత్స హించే ఉద్దేశంతో కులాంతర వివాహం చేసుకున్న జంటలకు ప్రోత్సాహక ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చటం.	1.18	0.00	(160) జంటలకు ప్రోత్సాహకాలు అందించుట.	సాంఘిక అవరోధాలను అధిగమించడం.	అవసరమైనప్పుడు సహాయం అందించుట.	
24.	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లులు 0 నుండి 75 యూనిట్ల వరకు వెసులు బాటు	గిరిజన కాలనీలలోని నెలకు 75 యూనిట్ల లోపు కరెంటు వినియోగించే గిరిజన కుటుంబాలకు కరెంటు బిల్లులను ప్రభుత్వమే చెల్లించుట ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం. అయితే వినియోగించే యూనిట్లు నెలకు 100 యూనిట్లకు మించకూడదు.	37.52	0.00	100 యూనిట్లకు పైబడకుండా 75 యూనిట్ల లోపు కరెంటు వినియోగించిన గిరిజన కుటుంబాలకు చార్జీల చెల్లింపు	గిరిజన కుటుంబాలకు ఆర్థిక వెసులుబాటు	ఏడాది పొడుగున అమలు	
25.	గిరి పుత్రికా కళ్యాణ పథకం	అవివాహిత గిరిజన యువతులకు వివాహ సమయంలో ఆర్థిక వెసులుబాటు కల్పించడం ఈ పథకం యొక్క ఉద్దేశ్యం.	8.23	0.00	(2,838) మంది అవివాహిత గిరిజన యువతులకు వివాహ సమయంలో ఒక్కొక్కరికి రూ.50,000/- ఆర్థిక సహాయం	(2,838) మంది గిరిజన యువతులకు ఆర్థిక లబ్ధి	స్వీకరించిన దరఖాస్తులను బట్టి	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
26.	గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణ సంస్థకు ఆర్థిక మద్ధతు గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణా మిషన్‌లకు మద్ధతు	ఈ పథకం ద్వారా గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణా సంస్థకు ఆర్థిక మద్ధతు	0.00 6.00	0.00 0.00	గిరిజన సంస్కృతిపై పరిశోధనలు మరియు సాంస్కృతిక సంబంధమైన కార్యక్రమాలు	వివిధ గిరిజన సంస్కృతులపై పరిశోధన, అధ్యయనం	ఏడాది పొడుగున అమలు	
27.	గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకై నిర్వహణ మద్దతు	గిరిజన ఉపప్రణాళికను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడానికి నోడల్ శాఖ అయినటువంటి గిరిజన సంక్షేమశాఖకు అవసరమైన సాంకేతిక మరియు నిర్వహణ మద్ధతు అందించడం ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.	5.50	0.00	గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు గిరిజన సంక్షేమ శాఖను పూర్తి స్థాయిలో బలోపేతం చేయడం	సమర్థవంతమైన ఉప ప్రణాళిక అమలు.	ఏడాది పొడుగున అమలు	
28.	ప్రజారోగ్యం & గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు	గిరిజన సంక్షేమ శాఖ గిరిజనుల ఆరోగ్యానికి సంబంధించిన పథకాలను అమలు, సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తల నెలవారీ గౌరవ వేతనాలు మరియు ప్రజారోగ్య సంస్థల నిర్వహణ	4.43	0.00	(7,512) మంది సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తలకు నెలనెలా గౌరవ వేతనం చెల్లింపు	తద్వారా గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఆరోగ్య సేవలు మెరుగుపడతాయి	ఏడాది పొడుగున అమలు	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
29.	అటవీ రెంటల్స్	గిరిజనుల నుండి గిరిజన కార్పొరేషన్ సేకరిస్తున్న చిన్న తరహా అటవీ ఫలసాయం విలువలో 15% ఫారెస్టు రెంటల్స్‌కై అటవీ శాఖకు చెల్లించుట ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం	30.00	0.00	తగిన ధరలతో గిరిజన రైతుల నుండి అటవీ ఫలసాయాన్ని సేకరించడం	అటవీ ఫలసాయ సేకరణ దారులకు మంచి ధరను (ఎక్కువ) ఇవ్వటం మూలంగా (ఎంఎఫ్‌పి)అటవీ ఫలసాయ సేకరణ సజావుగా జరుగుతుంది.	ఏడాది పొడుగున అమలు	
30.	గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు నెలకొల్పడం	విద్యుద్దీకరింపబడని గిరిజన షెడ్యూల్డు తెగల జనావాసాలను విద్యుద్దీకరించడం, షెడ్యూల్డు తెగల లబ్ధిదారులకు చెందిన వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు కరెంటు కనెక్షన్ మరియు గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌పార్మర్లు ఏర్పాటు చేయడం	20.00	0.00	(1200) గిరిజనుల వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు కరెంటు కనెక్షన్లు	గిరిజనులకు మెరుగైన జీవనస్థితి గతులు (10,000) హెకార్టర్ల గిరిజన సాగుభూమికి సాగునీటి సదుపాయం	ఏడాది పొడుగున అమలు	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
31.	గిరిజన ఉపప్రణాళికపై జాగృతికలిగించడం	గిరిజన ఉపప్రణాళిక / షెడ్యూల్డు తెగల కాంపొనెంట్ పట్ల జాగృతి కలిగించడం కోసం, వివిధ ప్రచార కార్యక్రమాలు, సమావేశాలు, వర్క్‌షాపులు నిర్వహించడం ఈ పథకం ఉద్దేశ్యం. గిరిజన ఉపప్రణాళిక / షెడ్యూల్డు తెగల కాంపొనెంట్ నందు గల స్కీముల (కార్యక్రమాల) ప్రభావం మరియు పరిశోధనాధ్యయనం చేయడం	7.50	0.00	ప్రచార కార్యక్రమాలు అధికారులకు శిక్షణ, ప్రజాప్రతినిధులకు శిక్షణ. ఉపప్రణాళికలోని కార్యక్రమాలపై అవగాహన, వాటి ప్రభావం (ఫలితాలు) మునుముందు తీసుకోవాల్సిన చర్యలు	తద్వారా ఉపప్రణాళికా నిధులు సమర్ధవంతంగా వినియోగించ బడతాయి	ఏడాది పొడుగున అమలు	
	కొత్త పథకాలు							
32.	ఫుడ్ బాస్కెట్	గిరిజనుల్లో ఉన్న పోషకాహార లోపాలను అధిగమించడం కోసం.	40.00	0.00	ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలోని గిరిజన కుటుంబాలకు మరియు మైదాన ప్రాంతాలలోని యానాది, చెంచు కుటుంబాలకు పౌష్టికాహారం అందించడం	గిరిజన కుటుంబాల పౌష్టికత పెంపొందించుటకు	ఏడాది పొడుగున అమలు	

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
33.	భూమి కొనుగోలు	భూమి లేని నిరుపేద గిరిజనుల కొరకు "భూమి కొనుగోలు పథకం" ద్వారా లబ్ధి చేకూర్చడం కోసం.	25.00	0.00	భూమి లేని (625) గిరిజన కుటుంబా లకు భూమి వసతి కల్పించుట	భూమి లేని నిరుపేద గిరిజన కుటుంబాలను భూ వసతి ద్వారా సుస్థిరమైన జీవనోపాధి కల్పించుట	ఏడాది పొడుగున అమలు	
34.	ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ	గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ కొరకు	90.00	0.00	మారుమూల గిరిజన ప్రాంతాలకు ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటి సదు పాయం కల్పించుట	గిరిజన ప్రాంతాలు మైదాన ప్రాంతా లతో సాంకేతికంగా అనుసంధానం చేయడం ద్వారా అభివృద్ధి సాధించుట	ఏడాది పొడుగున అమలు	
35.	గిడ్డంగుల నిర్మాణము	గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఉత్పత్తి జరుగుచున్న వ్యవసాయ, ఉద్యానవన మరియు అటవీ ఫల ఉత్పత్తులు నిల్వచేయడానికి సదుపాయం కల్పించుటకు	50.00	0.00	సీతంపేట, పార్వతీ పురం, పాడేరు, చింతూరు, ఆర్.సి. వరం మరియు కె.ఆర్.పురం ఐటిడిఏ ప్రాంతాలలో మార్కెట్ మరియు గిడ్డంగుల సదుపాయాల కొరకు	వ్యవసాయ, ఉద్యాన ఉత్పత్తులు నిల్వ ఉంచుట ద్వారా గిరిజన రైతులకు అధిక రాబడి కల్పించుట.	ఏడాది పొడుగున అమలు	

కేటాయింపు, సాధించబడే లక్ష్యాలు, ఫలితాలు

(బి) ఇంజనీర్-ఇన్-ఛీఫ్, గిరిజన సంక్షేమ శాఖ

(రూపాయలు కోట్లలో)

వ. సంఖ్య.	పథకం / కార్యక్రమం	పథకం ఉద్దేశ్యం / షరతు	2018-19 మంజూరు కేటాయింపులు (రూ. కోట్లలో)		అందించబడే సేవలు	ఆశించిన ఫలితాలు	కాలనిర్దేశం	ఎదురుకాగల ఇబ్బందులు
			రెవన్యూ	మూలధనం				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	**2225-షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం** ప్రధాన కార్యాలయం	గిరిజన సంక్షేమ ముఖ్య ఇంజనీరు కార్యాలయం ఈ పథకం కిందికి వస్తుంది. ముఖ్య ఇంజనీరు గిరిజన సంక్షేమ శాఖ నిర్మాణ పనులకు అవసరమైన సాంకేతిక మార్గ దర్శకత్వం, పర్యవేక్షణ చేయడమే కాకుండా మొత్తం ఇంజనీరింగ్ శాఖకు అధిపతిగా వ్యవహరిస్తారు.	3.62	0.00	(1) సర్కిల్ కార్యాలయం (7) డివిజన్ కార్యాల యాల వార్షిక తనిఖీ నెలవారీ సమీక్షా సమావేశాలు (7) ఇంజనీరింగ్ డివిజన్ల అంతర్గత ఆడిట్ క్వాలిటీ కంట్రోల్	మెరుగైన పని సామర్ధ్యము మరియు గుణాత్మకత సాధించడం.	ఈ కార్యక్రమాలు ఏడాది పొడుగునా జరుగుతాయి.	
2.	ప్రాంతీయ మరియు జిల్లా కార్యాలయాలు	సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీర్ల ఆధ్వర్యంలో (1) సర్కిల్ కార్యాలయం ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ల ఆధ్వర్యంలో (7) డివిజన్ కార్యాలయాలు పని చేస్తాయి.	17.43	0.00	అన్ని నిర్మాణ కార్యక్రమాల నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ	మెరుగైన పని సామర్ధ్యము	ఈ కార్యక్రమాలు ఏడాది పొడుగునా జరుగుతాయి.	డిప్యూటీ ఇంజనీరు (2) మరియు అసిస్టెంట్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు (40) స్థాయిలో ఖాళీలు

మూడవ అధ్యాయము

చేపట్టిన సంస్కరణలు, ప్రత్యేక చర్యలు

సామాజిక, మహిళా సాధికారిత, ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం, ఇతర ప్రత్యామ్నాయ యంత్రాంగం, విధానాల వికేంద్రీకరణ మొదలైన రంగాలలో గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ఈ క్రింది సంస్కరణలు, ప్రత్యేక చర్యలు చేపట్టింది.

3.1 సామాజిక, మహిళా సాధికారత ప్రక్రియ

1. **గిరిజన ఉపప్రణాళిక పైన చారిత్రాత్మక చట్టము :** ప్రభుత్వం గిరిజన ఉపప్రణాళికను సమర్ధవంతంగా అమలు చేయడం కోసం ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎస్.సి. ఎస్.పి. మరియు టిఎస్‌పి (ప్రణాళిక, కేటాయింపు మరియు ఆర్థిక వనరుల వినియోగం) చట్టం 2013 (2013లో మొదటి చట్టం) పేరిట ఒక చారిత్రాత్మక చట్టాన్ని తీసుకు వచ్చింది.

   ఈ చట్టం ప్రకారం గౌరవ గిరిజన సంక్షేమ శాఖామాత్యుల అధ్యక్షతన ఒక నోడల్ ఏజెన్సీ మరియు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి వర్యుల అధ్యక్షతన ఎస్‌సి మరియు ఎస్‌టిల అభివృద్ధి కోసం ఒక రాష్ట్రమండలి ఏర్పాటయింది.

   ఆయా శాఖల వారీగా ఆయా పథకాల కింద చేపట్టబోయే కార్యక్రమాలను నోడల్ ఏజెన్సీ మదింపు చేసి రాష్ట్ర గిరిజన ఉపప్రణాళికను రాష్ట్రమండలి ఆమోదానికి సమర్పించనుంది. అంతేగాక సిజిజి ద్వారా ఒక వెబ్ పోర్టల్‌ను రూపొందించి శాఖల వారీగా ఉపప్రణాళిక కింద అమలు చేస్తున్న పథకాల వివరాలను లబ్ధిదారుల వివరాలను ఆన్‌లైన్ ద్వారా పొందుపరచడానికి ప్రయత్నం జరుగుతోంది.

2. **ప్రపంచ ఆదివాసి దినోత్సవము :** గిరిజన సంక్షేమ చరిత్రలోనే మొదటి సారిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము అంతర్జాతీయ ఆదివాసి దినోత్సవము 2014ను విశాఖపట్నంలో 9-8-2014న ఘనంగా నిర్వహించింది. తదుపరి 2015లో విశాఖపట్నం, 2016 మరియు 2017 అరకువాలీలో ప్రపంచ ఆదివాసి దినోత్సవము గిరిజనుల్లో ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంపొందించడం కోసం అన్ని ఐటిడిఏ మరియు జిల్లా ప్రధాన కార్యాలయాల్లో కూడా నిర్వహించడం జరిగింది.

3. **అల్లూరి సీతారామరాజు జయంతి ఉత్సవాలు :** ఆంధ్రప్రదేశ్‌కి చెందిన గిరిజనుల సామాజిక సమస్యలను పరిష్కరించడం కోసం బ్రిటీష్ వారికి వ్యతిరేకంగా పోరాడిన ప్రసిద్ధ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు శ్రీ అల్లూరి సీతారామరాజు చేసిన బలిదానాన్ని స్మరించుకొంటూ వారి జయంతి ఉత్సవాలను నిర్వహించడమైనది. మరియు ప్రతి సంవత్సరం జులై 4ను రాష్ట్ర స్థాయి ఉత్సవంగా నిర్వహించడానికి నిర్ణయించనైనది. మరియు ఈ జులై 4 రాష్ట్ర స్థాయిలో, జిల్లా స్థాయిలో, ఐటిడిఏ స్థాయిలో మరియు అన్ని విద్యా సంస్థలలో ఉత్సవాలను ఘనంగా నిర్వహించడం జరిగింది. శ్రీ అల్లూరి సీతారామరాజు స్మారక గిరిజన మ్యూజియంను విశాఖపట్టణంలో మంజూరు చేసింది.

4. **ఐటిడిఏలను బలోపేతం చేయటం :** గిరిజన ఉపప్రణాళిక చట్టం నేపథ్యంలో, ఐటిడిఏలను బలోపేతం చేయడానికి ప్రభుత్వం సమగ్రమైన ఉత్తర్వులను జి.ఓ.నెం. 57 తేది : 1-3-2014న జారీ చేయడమైనది.

ఈ ఉత్తర్వులు ప్రాజెక్టు అధికారులు ఐటిడిఏలలో వారి వారి బాధ్యతలను మెరుగైన పద్ధతిలో నిర్వహించడానికి దోహదపడతాయి.

5. **వసతి గృహాలను గురుకుల పాఠశాలలగా మార్పు :** ప్రస్తుతం (1,20,000) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు గుణాత్మక విద్య గురుకుల తరహాలో అందించబడుతున్నది. అందరూ విద్యార్థులకు గురుకుల తరహా విద్యను అందించడం కోసం (179) హాస్టళ్ళను, (80) గురుకుల పాఠశాలలుగా (30) ఆశ్రమ పాఠశాలలుగా మార్చడం జరిగింది. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.17 ఫైనాన్స్, (హెచ్ఆర్-3) శాఖ తేది : 5.2.2016 ద్వారా (50) గురుకుల పాఠశాలలకు బోధనా / బోధనేతర సిబ్బందిని మంజూరు చేయటం జరిగింది. అన్ని హాస్టళ్లు రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలుగా మార్పు చేయుటకు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం. 39 గిరిజన సంక్షేమం (విద్య-1) శాఖ, తేది : 30-3-2016 ద్వారా జారీ చేయబడినది. తదుపరి 3వ తరగతి నుండి ఇంగ్లీషు మీడియంలో తరగతులు ప్రారంభించబడినవి.

6. **గిరిజనుల కోసం (10) ఏలకవ్య గురుకుల పాఠశాలలు :** (5,400) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు లబ్ధి చేకూర్చే విధంగా (10) ఏకలవ్య గిరిజన గురుకుల పాఠశాలలను మంజూరు చేయటం జరిగింది. వీటికి ఒక్కొక్క దానికి రూ.12.00 కోట్లు చొప్పున మొత్తం రూ.120 కోట్ల మేరకు భవన నిర్మాణాన్ని కూడా మంజూరు చేయటం జరిగింది.

7. అ) **ప్రత్యేక డిఎస్సీ ద్వారా ఉపాధ్యాయుల ఖాళీల భర్తీ :** షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లోని ఉపాధ్యాయ ఖాళీల భర్తీ కోసం ప్రత్యేక డిఎస్సీ నిర్వహించటం జరిగింది. అర్హులైన స్థానిక గిరిజన అభ్యర్థులతో (301) ఖాళీలు నింపడం జరిగింది. బోధన ప్రక్రియ సజావుగా సాగడం కోసం (1864) మంది సిఆర్‌టిల సేవలను వినియోగించుకోవడం జరుగుతున్నది. ఇదికాక తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో (4 మండలాలు చేర్చిన) ఉన్న (285) ఉపాధ్యాయ ఖాళీలలో (139) ఉపాధ్యాయ పోస్టులను భర్తీచేయడం జరిగింది. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని (2) మండలాల్లోని (24) ఉపాధ్యాయ ఖాళీలలో (8) ఖాళీలను భర్తీ చేయడం జరిగింది. అర్హత గల అభ్యర్థులు లభ్యము కానందున మిగిలిన ఖాళీలు భర్తీ చేయబడలేదు.

ఆ) **ఉపాధ్యాయ ఖాళీల భర్తీ :** గురుకుల పాఠశాలల్లో ఉన్నటువంటి 974 ఉపాధ్యాయ ఖాళీలను టిజిటి, పిజిటి, జూనియర్ లెక్చరర్ల కాడర్లలో 2017-18 భర్తీ చేయడానికి సమర్పించిన ప్రతిపాదనలు సత్వరమే ఆమోదించడానికి చర్యలు తీసుకొనబడుచున్నవి.

8. **ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి :** దేశ వ్యాప్తంగా ప్రతిష్ఠనార్జించిన (5) సంస్థల్లో సివిల్ సర్వీస్ పరీక్షలకు శిక్షణ పొందడానికి 2015-16 సం॥లో (92) శిక్షణ పొందారు. 2016-17 సం॥లో (255) మంది గిరిజన అభ్యర్థులు శిక్షణ పొందియున్నారు. (300) మంది గిరిజన విద్యార్థులు 2017-18 సం॥లో శిక్షణ పొందుచున్నారు.

9. **గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకం :** గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రపంచ ఆదివాసీ దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రకటించిన విధంగా పెళ్లి కాని గిరిజన యువతులకు వివాహ సమయంలో ఆర్థిక వెసులుబాటుకై

ఒక్కొక్కరికి రూ. 50,000/- ఏకమొత్తం ఆర్థిక సహాయం అందచేయుటకు 'గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకము' అమలు చేయుటకు జి.ఓ.ఎం. ఎస్.నెం.12 తేది : 20-02-2015 ద్వారా ఉత్తర్వులు జారీ చేయడమైనది. 2015-16 సం॥లో (1000) మంది గిరిజన యువతులు లబ్ధిపొందగా 2016-17 సం॥లో (1388) మంది యువతులు లబ్ధిపొందటం జరిగింది. 2017-18 సం॥నికి గాను (2,848) మంది గిరిజన యువతులు లబ్ధి కొరకు బడ్జెటు ఆమోదం పొందడమైనది.

10. **ట్రైకార్ పథకాల అమలుకు సమగ్ర ఉత్తర్వులు :** ట్రైకార్ కార్యాచరణ ప్రణాళికను సమర్థవంతంగా అమలు చేయటం కోసం సమగ్ర ఉత్తర్వులను ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య. 31, తేది : 1.6.2015 ప్రకారం జారీ చేయడం జరిగింది. గిరిజనులకు నాణ్యమైన పథకాలు అమలు చేయడం కోసం ఒక్కొక్క యూనిట్ మీద ఇచ్చే సబ్సిడీని యూనిట్ విలువలో 60% రూ.1.00 లక్షకు మించకుండా పెంచడం జరిగింది.

11. **విశాఖపట్టణం జిల్లాలోని గిరిజన ప్రాంతాల్లో కాఫీ అభివృద్ధి పథకం :** అ) గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారి ఆదేశాల మేరకు విశాఖపట్నం జిల్లాలోని పాడేరు గిరిజన ప్రాంతాల్లో లక్ష ఎకరాల మేరకు కాఫీ తోటలు పెంచడానికి ప్రణాళికలు రూపొందించడం జరిగింది. ఆ ప్రణాళికలను పదేళ్ల కాలంలో అమలయ్యే విధంగా రూ.526.16 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 33, గి.సం. (టిఎస్‌పి) తేది : 3.6.2015 ప్రకారం ఆమోదించటం జరిగింది. కాఫీ తోటల విస్తరణ, పునరుద్ధరణ, సేంద్రీయ వ్యవసాయ ధృవీకరణ, ప్రాసెసింగ్, మార్కెటింగ్ సహాయం ఈ ప్రాజెక్టులో ముఖ్యాంశాలు.

i) 326 మెట్రిక్ టన్నుల ముడికాఫీని సేకరించిన జిసిసి ద్వారా మార్కెట్ చేయడం జరిగింది.

ii) 10,000 ఎకరాల లక్ష్యానికి గాను, 12,000 ఎకరాలలో క్రొత్తగా కాఫీ ప్లాంటేషన్ పూర్తి చేయడం జరిగింది.

iii) 15,000 ఎకరాలను లక్ష్యానికి అనుగుణంగా 15,000 ఎకరాలను పునరుద్దీపణ (రిజువనేషన్) చేయడం జరిగింది.

iv) 1000 బేబిపల్పర్స్ సరఫరా చేయడం ద్వారా తడిపంటకు అవకాశం కల్పించడమైనది.

v) 15,000 ఎకరాల లక్ష్యానికి అనుగుణంగా 13,000 ఎకరాలలో క్రొత్తగా షేడ్ ప్లాంటేషన్ చేయడం జరిగింది.

vi) సేంద్రీయ వ్యవసాయ ప్రాసెసింగ్ నిమిత్తమై 5,000 ఎకరాలు కేటాయించడమైనది.

12. **నైపుణ్యాభివృద్ధి కోసం యూత్ ట్రైనింగ్ సెంటర్లు :** గిరిజన యువతకు వృత్తిపరమైన నైపుణ్యాలు కల్పించడం కోసం గిరిజన ప్రాంతాల్లో (24) యూత్ ట్రైనింగ్ సెంటర్లు మంజూరయ్యాయి. ప్రతి యూత్ ట్రైనింగ్ సెంటర్లో ట్రైనింగ్ హాళ్లు, ఎప్పుడైనా సరే (200) మంది యువతకు వసతి కల్పించగల డార్మిటరీలు ఏర్పాటు చేయబడుతున్నాయి. ఈ యూత్ ట్రైనింగ్ కేంద్రాలన్నీ స్కిల్ డవలప్‌మెంట్ సెంటర్స్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్‌గా పనిచేస్తాయి. ఇందుకు గాను మార్గనిర్దేశక సూత్రాలు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు

సంఖ్య. 30, గి.సం. (జిసిసి) తేది : 29.5.2015 ప్రకారం జారీ చేయబడ్డాయి. రాష్ట్ర నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్పొరేషన్‌తో అవగాహన ఒప్పందం కుదుర్చుకోవడం జరిగింది. రాష్ట్ర నైపుణ్యాభివృద్ధి సంస్థ మరియు (45) ఏజెన్సీల సహాయంతో (30) ట్రేడ్స్ నందు (96) నైపుణ్య రంగాలలో (70 శాతం) వరకు ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించడానికి అంగీకరించారు.

13. **వృద్ధాప్య పెన్షన్లకు వయోపరిమితి తగ్గింపు :** మరింత బలహీనులైన గిరిజన తెగల వారి విషయంలో వృద్ధాప్య పెన్షన్లు పొందడానికి వయో పరిమితిని ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 157, గ్రామీణాభివృద్ధిశాఖ తేది : 16.12.2014 ప్రకారం 50 సంవత్సరాలకు తగ్గించడం జరిగింది.

14. **గిరిజన కుటుంబాలకు విద్యుచ్ఛక్తి వాడకం చెల్లింపుల్లో వెసులుబాటు :** నెలకు 50 యూనిట్ల కన్నా తక్కువ వినియోగించే గిరిజన కుటుంబాలకు విద్యుత్ బకాయిల చెల్లింపు నిమిత్తమై ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 80, సాం.సం. (గి.సం.బడ్జెటు.1) తేది : 28.9.2013 ప్రకారం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. దళితుల మరియు గిరిజనుల అభివృద్ధి కొరక గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారి అధ్యక్షతన ఏర్పాటైన రాష్ట్ర కౌన్సిల్ 27.12.2014న ఈ పథకాన్ని ఆమోదించి, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు 61, గి.సం. (టిఎస్‌పి) తేది : 20.2.2015 ప్రకారం 2014-15 నుంచి అమలు చేయటానికి ఆదేశాలు జారీ చేయడమైనది. ఈ పథకం కింద లక్ష గిరిజన కుటుంబాల దాకా లబ్ధిపొందుతాయి. 2016-17 సం॥లో (2,32,524) గిరిజన కుటుంబాలకు లబ్ధిచేకూరినది. 2017-18 సం॥లో 3,65,739 గిరిజన కుటుంబాలకు లబ్ధి చేకూరినది. అన్ని ఎస్‌సి, ఎస్‌టి కాలనీలలో ప్రతి కుటుంబానికి 2 ఎల్ఇడి బల్బులు అదనంగా ఇవ్వడానికి జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం. 37, గిరిజన సంక్షేమం (విద్య) శాఖ, తేది : 30.3.2016 జారీ చేయడం జరిగినది. అంతేకాకుండా ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం. 32, సాంఘిక సంక్షేమం (ఎస్‌సిపిఎ2) కార్యాలయం, తేది : 28.4.2017న 100 యూనిట్లకు పైబడకుండా 75 యూనిట్ల లోపు కరెంటు వినియోగించిన గిరిజన కుటుంబాలకు ఉచిత కరెంటు లబ్ధి చేకూర్చుటకు ఉత్తర్వులు జారీ చేసినది. దీనినే 2017-18 సం॥ నికి కూడా అమలు పరచుట జరిగినది.

15. **గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు పరిపాలనా సహకారం :** గిరిజన ఉపప్రణాళికను అమలు చేయటానికి గిరిజన సంక్షేమ శాఖ నోడల్ డిపార్టుమెంట్‌గా వ్యవహరిస్తున్నది. గిరిజన ఉపప్రణాళికను సమర్ధవంతంగా అమలు చేయడం కోసం ఈ శాఖలో ఒక పరిపాలన మరియు సాంకేతిక సహాయ విభాగాన్ని నెలకొల్పడానికి కన్సల్టెన్సీ ప్రాతిపదికన నిపుణుల సేవలు వినియోగించుకోవటానికి ప్రభుత్వం అనుమతించింది. తదనుగుణంగా నేబ్‌కాన్స్ (నాబార్డు కన్సల్టెన్సీ) ద్వారా సేవలు పొందడం జరుగుతుంది. దీని ద్వారా ప్రధాన కార్యాయంలోనూ, జిల్లాల్లోనూ కూడా గిరిజన ఉపప్రణాళిక రూపకల్పన మరియు సమీక్ష బలపడతాయి.

16. **గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు నియమావళి :** షెడ్యూల్డు కులాల మరియు షెడ్యూల్డు తెగల ఉపప్రణాళికా చట్టాన్ని సమర్ధవంతంగా అమలు చేయటం కోసం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 23, గి.సం. (టిఎస్‌పి) తేది : 28.4.2015 ప్రకారం నియమావళి జారీ చేయటమైనది.

17. **గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమం :** గిరిజన ప్రాంతాల్లో (5,199) మంది సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తలు రూ.400 నెలవారీ గౌరవ వేతనం మీద పనిచేస్తున్నారు. వీరి గౌరవ వేతనాన్ని సకాలంలో చెల్లించటం కోసం 2015-16 నుండి గిరిజన సంక్షేమ శాఖ బడ్జెటులో కేటాయింపులు చేయవలసిందిగా గిరిజన ఉపప్రణాళిక నోడల్ ఏజెన్సీ 5.12.2014న జరిగిన సమావేశంలో ఆదేశించింది. ప్రస్తుతం 2013 నుండి ఆరోగ్య కార్యకర్తలు 2017-18 సం॥నికి గాను పనిచేస్తున్నారు.

18. **తూర్పుగోదావరిలో చేరిన 4 మండలాలకు చింతూరు వద్ద కొత్త ఐటిడిఏ ఏర్పాటు :** ఖమ్మం జిల్లా నుండి తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో చేరిన 4 మండలాల్లోని గిరిజనుల అభివృద్ధిపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టడం కోసం చింతూరు వద్ద కొత్త ఐటిడిఏను ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 93, గి.సం. (జిసిసి) తేది : 3.12.2015 ప్రకారం మంజూరు చేయడం జరిగింది.

19. **డిఆర్‌డిపోలు చౌకధరల దుకాణాల తరహాలో పనిచేయనున్నాయి :** చాలా కాలంగా సేల్స్‌మెన్ పోస్టులు నింపబడనందువల్ల ఖాళీగా ఉన్న (322) డిఆర్‌డిపోలు మైదాన ప్రాంతాల్లోని చౌకధరల దుకాణాల తరహాలో పనిచేసే విధంగా ప్రభుత్వం ఉత్తర్వుల సంఖ్య. 102, గి.సం. (జిసిసి) తేది : 11.12.2015 ప్రకారం ఉత్తర్వులు ఇచ్చింది.

20. **జిసిసి ఉత్పత్తులకు ఆర్గానిక్ సర్టిఫికేషన్ :** జిసిసి తయారు చేస్తున్న (13) ఉత్పత్తులకు ఆర్గానిక్ సర్టిఫికేషన్ లభించింది. ఉత్పత్తులకు గుర్తింపు రావడానికి లేబిలింగ్, బ్రాండింగ్ మరియు ప్రచారం చేయడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

21. **శ్రీ అల్లూరి సీతారామరాజు స్మారక గిరిజన మ్యూజియం :** విశాఖపట్టణంలో రూ.15.00 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో శ్రీ అల్లూరి సీతారామరాజు స్మారక గిరిజన మ్యూజియంను నిర్మాణానికి జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం. 43, గిరిజన సంక్షేమం (జిసిసి) శాఖ, తేది : 2.7.2015 మంజూరు చేయడం జరిగింది. కలకత్తాకు చెందిన ప్రఖ్యాతి గాంచిన ఆర్కిటెక్చర్ శ్రీ నితీష్‌రాయ్ గారు సలహాదారుడుగా వ్యవహరిస్తున్నారు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం రూపొందించిన మ్యూజియంకు సంబంధించిన ప్లాన్‌లను, డిజైన్‌లను ఆమోదించడమైనది. నిర్మాణ నిర్వహణ బాధ్యతల అప్పగింతతో పాటు, మ్యూజియం పూర్తి అంచనా వ్యయం కూడా రూపకల్పన చేయడమైనది. దీనికి సంబంధించిన ప్రతిపాదనలకు పరిపాలనా ఆమోదం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు 27 & 28 సాంఘిక సంక్షేమ (జిసిసి), తేది : 6.4.2017న రూ.30.33 కోట్లు మరియు రూ.2.97 కోట్లకు ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడినవి.

22. **గిరిజన భవనాలు :** (13) జిల్లా కేంద్రాల్లోనూ ఒక్కొక్కటి చొప్పున (13) గిరిజన భవనాలను మంజూరు చేయటం జరిగింది. ఒక్కొక్క భవనానికి అంచనా వ్యయం రూ.1.35 కోట్ల చొప్పున మొత్తం రూ.17.55 కోట్లు మంజూరు చేస్తూ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 321, గి.సం. (టిఎస్‌పి) తేది : 24.7.2015 ప్రకారం జారీ చేయడం జరిగింది.

23. **మిని ఆడిటోరియంలు :** (7) ఐటిడిఏ జిల్లాల్లో సాంస్కృతిక సమావేశాలు, శిక్షణా తరగతులు నిర్వహించడం కోసం (7) మిని ఆడిటోరియాలు మంజూరు చేయడం జరిగింది. మొత్తం రూ.7.00

కోట్ల మేరకు మంజూరు చేస్తూ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 69, గి.సం. (బడ్జెటు) తేది : 17.10.2015 జారీ చేయడం జరిగింది.

24. 5 నుండి 8వ తరగతి వరకు చదువుతున్న ఇంటి వద్ద నుండి వచ్చే విద్యార్థులకు పూర్వమెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్ : ఈ పథకం 2016-17 సం॥ నుండి ప్రారంభించబడింది. ఇంటి వద్ద నుండి వచ్చు 5 నుండి 8వ తరగతి వరకు చదువుచున్న షెడ్యూల్డు తెగల విద్యార్థులకు మాత్రమే స్కాలర్‌షిప్స్ ఇవ్వబడును. ఇప్పటివరకు (9,803) మంది విద్యార్థులు 2017-18 సం॥లో రిజిష్టరు చేసికొన్నను మరియు రూ.2.42 కోట్లు రూపాయలు విడుదల కాబడినవి.

25. గిరిజన సంక్షేమ గురుకుల విద్యాలయాలు (గురుకులం) : విద్యార్థుల ప్రగతిని పెంపొందించడానికి గురుకులంలో చేపట్టిన వినూత్న కార్యక్రమాలు :

- విద్యార్థుల యొక్క ఇంగ్లీషు భాషా ప్రావీణ్యతను పెంపొందించడానికి వీరికి ఇతర పోటీ పరీక్షలను ఎదుర్కొనే క్రమంలో వారిని సంసిద్ధులను చేయటానికి “స్పెల్-బి” లాంటి వినూత్న కార్యక్రమాన్ని గురుకులంలో చేపట్టడం జరిగింది. విద్యార్థుల చేతిరాతను అభివృద్ధి పరచడం ద్వారా వారిలో చదువుపట్ల ఆసక్తి పెంపొందించే క్రమంలో భాగంగా “చేతిరాత” పోటీలో పాల్గొనగా (33) మంది విద్యార్థులు జిల్లా స్థాయిలోనూ, (3) విద్యార్థులు రాష్ట్ర స్థాయిలోనూ (3) స్కూల్సు ఉత్తమ పాఠశాలలుగా అవార్డులు పొందినవి.

- నీతి ఆయోగ్, భారత ప్రభుత్వం వారిచే ఎంతో ప్రతిష్ఠాత్మకమైన “అటల్ టింకరింగ్ ప్రయోగశాలలు” (6) విద్యాసంస్థల్లో 2017-18 సం॥నికి గాను ఎంపిక చేయబడినవి. ఈ ప్రయోగశాలల ద్వారా విద్యార్థులు సృజనాత్మకతకు వారిలో అంతర్లీనంగా దాగివున్న ఆలోచనలను వెలికి తీయడానికి ఎంతో దోహదపడతాయి. (4) విద్యార్థులు మౌంట్ ఎవరెస్టు అధిరోహించారు. (3) గిరిజన విద్యార్థులు మౌంట్ ఎవరెస్టును పాక్షికంగా మే 9, 2017లో అధిరోహించారు. ఈ సంవత్సరానికి గాను (16) మంది విద్యార్థులు (14 మంది బాలురు, 2 బాలికలు) ఎవరెస్టు శిఖరాన్ని మే/ఏప్రిల్ 2018లో అధిరోహించటానికి శిక్షణ పొందుతున్నారు.

- విద్యార్థులలో విశ్లేషణాత్మక ఆలోచనలను పెంపొందింప చేయడానికి వారిలో సైన్సు పట్ల సానుకూల దృక్పథాన్ని, విశ్వాసాన్ని పెంపొందింప చేయడానికి సైన్సు మరియు గణితములో విద్యార్థులకు “గురుకులం ఒలంపియాడ్” పేరుతో పోటీ పరీక్షలు నిర్వహించుట జరుగుచున్నది. వీటి ద్వారా విద్యార్థులను దేశస్థాయి, అంతర్జాతీయ స్థాయి ఒలంపియాడ్ పోటీ పరీక్షలకు సంసిద్ధులను చేయవచ్చును.

- బోధన అంశం పట్ల పరిజ్ఞానాన్ని పెంపొందించే క్రమంలో పరిపూర్ణ దృశ్యజ్ఞానాన్ని అందించడానికి “యూనికాప్స్ టెక్నాలజీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్” వారి సమన్వయంతో (80) పాఠశాలలు / కళాశాలల్లో డిజిటల్ తరగతులు ఏర్పాడు చేయడమైనది.

- "ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర స్కిల్ డవలప్‌మెంట్" వారి సహకారంతో (48) గురుకుల పాఠశాలల్లో "ఇంక్యుబేసిన్" సెంటర్‌లు ప్రారంభించటం జరిగింది. ఆర్ఎంఎస్ఎ సహకారంతో (4) గిరిజన గురుకుల పాఠశాలల్లో వృత్తి విద్యా కోర్సులు ప్రారంభించుట జరిగింది.
- గిరిజన విద్యార్థులను ఐఐటి–జెఇఇ, నిట్/ఎన్‌డిఎ/లాసెట్ వంటి పరీక్షలకు సిద్ధం చేయటానికి విశాఖపట్నంలో తేది : 1.10.2017 నాడు "కోచింగ్ సెంటర్" ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

26. **ఎస్‌సి ఎస్‌టి కొరకు ప్రత్యేక క్రీడా పాఠశాల స్థాపన :** గిరిజన విద్యార్థులలో దాగివున్న క్రీడా నైపుణ్యాలను వెలికితీసి ప్రత్యేక శిక్షణ ద్వారా అనుభవం కలిగిన వ్యాయామ ఉపాధ్యాయులను ఏర్పాటు చేసి వారిని జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో తీర్చిదిద్దడానికి "అరకు" నందు క్రీడాపాఠశాల (జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం.35, టిడబ్ల్యు- ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంట్, తేది : 29.3.2016) ద్వారా ఏర్పాటు చేయడమైనది. దీనిని 15.10.2016 నాడు (150) మంది విద్యార్థులచే ప్రారంభించి, ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం క్రీడా ఆచార్యుల సహకారంతో తాత్కాలిక విధానంలో శిక్షకులను ఏర్పాటు చేసి విద్యార్థులకు శిక్షణ ఇవ్వడం జరుగుతుంది. మరియు గురుకుల ఉపాధ్యాయులను తాత్కాలిక ప్రాతిపదికన విద్యాబోధన చేయుటకు నియామకం చేపట్టడం జరిగింది.

27. **రాష్ట్రస్థాయి ఆటలు మరియు క్రీడా టోర్నమెంట్ :** రాష్ట్రంలో వున్న అన్ని గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల విద్యార్థులకు డిసెంబరు 2017లో జోనల్ స్థాయి మరియు రాష్ట్రస్థాయిలో క్రీడా పోటీలను నిర్వహించడమైనది. మరియు ఈ పోటీలలో సుమారుగా (1200) మంది విద్యార్థులు పాల్గొన్నారు.

28. **నాబార్డు (12) మంజూరు :** ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని (63) గిరిజన సంక్షేమ రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలల్లో / ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో జూనియర్ కళాశాలల్లో మరియు (11) బ్రిడ్జి ప్రాజెక్టులు నాబార్డు (12) నందు వారు 89 కోట్ల 96 లక్షలతో ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు జి.ఓ.నెం.389 తేది : 13.12.2016, గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, (బడ్జెటు/టిఎస్‌పి) డిపార్టుమెంటు ప్రకారం అదనపు నిర్మాణాల మద్దతుకు మంజూరు వచ్చినది. అంతేకాకుండా ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు 460, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ (బడ్జెటు), తేది : 25.10.2017 ఆర్ఐడిఎఫ్ 23, నిర్వహణతో అదనపు మౌళిక వసతుల ఏర్పాటుకై (21) గిరిజన గురుకుల పాఠశాలల్లో రూ.30.00 కోట్లతో ఆమోదం పొందినది.

29. **గిరిజన సంక్షేమ బాలికల విద్యాలయాలకు ప్రహరీగోడ నిర్మాణము :** (96) గిరిజన సంక్షేమ బాలికల విద్యాలాలలో 11 కోట్ల 79 లక్షలతో ప్రహరీ గోడల నిర్మాణమునకు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు జి.ఓ.ఆర్.టి. నెం.51 గిరిజన సంక్షేమ శాఖ తేది : 10.2.2017 ఆర్టికల్ 271 (1) ప్రకారం ప్రభుత్వం అనుమతిని ఇచ్చినది మరియు ఎడ్యుకేషన్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ గ్రాంట్ క్రింద 14 గిరిజన సంక్షేమ శాఖ బాలికల విద్యాలయాలలో 4 కోట్ల 19 లక్షలతో, జి.ఓ.ఆర్.టి. నెం.52 గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, గిరిజన సంక్షేమశాఖ బడ్జెటు డిపార్టుమెంటు తేది : 10.2.2017 ద్వారా మంజూరు కాబడినవి.

30. **ముంపు విలీన మండలాలు (4) లోని, ఆశ్రమ పాఠశాలలకు కొన్ని సౌకర్యాలు :** తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని కూనవరం, చింతూరు, నెల్లిపాక, వి.ఆర్.పురము మండలాలలోని ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో

అసంపూర్తిగా ఉన్న భవనాల నిర్మాణానికి మరియు కొన్ని కనీస సౌకర్యాల కల్పనకు 9 కోట్ల 58 లక్షలు అంచనాతో జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 3 సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ (గిరిజన సంక్షేమశాఖ విద్య-1) డిపార్టుమెంటు తేది : 12.1.2017 ప్రకారం ప్రభుత్వము మంజూరు చేసింది.

31. **గిరిజన సంక్షేమ విద్యా సంస్థల్లో తాగునీటి సదుపాయం :** 387 గిరిజన విద్యాసంస్థలలో రూ.20.18 అంచనా వ్యయంతో తాగునీటి సదుపాయం కల్పించడానికి ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఆర్.టి. నెం.189 సాంఘిక సంక్షేమం (గిరిజన సంక్షేమం) (విద్య-1) శాఖ, తేది : 24.5.2016లో ఉత్తర్వులు జారీ చేయడం జరిగింది. గుంటూరు, ప్రకాశం, కర్నూలు జిల్లాలోని 131 చెంచు ఆవాసాలలో తాగునీటి సదుపాయం కల్పించడానికి రూ.11.12 కోట్లతో ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఆర్.టి.నెం. 25 గిరిజన సంక్షేమం (బడ్జెటు) తేది : 24.1.2017 మంజూరు చేయడం జరిగింది. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు 40, సాంఘిక సంక్షేమం (ఎడ్యుకేషన్-1) కార్యాలయం, తేది : 1.6.2017 ఐటిడిఏ సీతంపేట వారికి రూ.1.41 కోట్లతో (20) పనులు మంజూరు కాబడినవి.

3.2 ప్రత్యామ్నాయ యంత్రాంగ సేవలు :

1. **జన్మభూమి :** అన్ని పోస్టు మెట్రిక్ స్కాలర్ షిప్‌ల దరఖాస్తులను ఆన్‌లైన్ ద్వారానే మంజూరు చేసి చెల్లింపును నేరుగా విద్యార్థుల బాంకు ఖాతాల్లోనే జమ చేసేలా చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. ఈ కార్యక్రమం కింద విద్యార్థులకు చెల్లించవలసిన ట్యూషన్ ఫీజులను సంబంధిత కళాశాలలకే నేరుగా విడుదల చేయడం జరుగుతున్నది. విద్యార్థులకు చెల్లించవలసిన మెస్ ఫీజులు విద్యార్థులకు నేరుగా చెల్లించడం జరుగుతున్నది. శాఖ పరంగా నిర్వహిస్తున్న హాస్టళ్లకు సంబంధించిన నిధులు సంబంధిత హాస్టల్ అకౌంటుకు నేరుగా విడుదల చేయబడుతున్నది.

2. **ఇ-హాస్టళ్లు :** గిరిజన సంక్షేమ హాస్టళ్లల్లో, ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో అన్ని కార్యక్రమాలు అనగా పిల్లల హాజరు, భోజన బిల్లులు, కాస్మొటిక్స్ బిల్లుల చెల్లింపు, తనిఖీలు, దుస్తులు, దుప్పట్లు, ప్లేట్లు గ్లాసులు మొదలైన సదుపాయాల పంపిణీ మొదలైన వాటన్నింటిని ఇ-హాస్టల్స్ పేరిట రూపొందించిన ఆన్‌లైన్ వ్యవస్థ ద్వారా పర్యవేక్షించడం జరుగుతున్నది. ఈ అంశాలలో హాస్టళ్ల మరియు ఆశ్రమ పాఠశాలల పనితీరును నెలవారీ గ్రేడింగ్ చేసి ఆ వివరాలను గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారి కోర్ డాష్ బోర్డుకు కూడా అనుసంధాన పరచడం జరుగుతున్నది.

3.3 ప్రభుత్వ ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం :

1. **స్వచ్ఛంద సంస్థలకు సహాయం :** ప్రభుత్వ ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యంతో గిరిజనులకు విద్య, వైద్యం, వృత్తి విద్యా కార్యక్రమాలు చేపట్టేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం స్వచ్ఛంద సంస్థలకు (యన్‌జిఒ) ఆర్థిక సహాయం అందిస్తున్నది. అలాంటి సంస్థల ప్రతిపాదనలను పరిశీలించి, ఆయా సంస్థల పనితీరును విశ్లేషించి తగిన ప్రతిపాదనలు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపేందుకు రాష్ట్ర స్థాయి పరిశీలన కమిటీని ఏర్పాటు చెయ్యడం జరిగింది.

2. **ఉత్తమ పాఠశాలలు** : గిరిజన విద్యార్థులకు మెరుగైన విద్యను అందించే పథకంలో భాగంగా (10,742) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు వివిధ ప్రైవేట్ యాజమాన్యాలు నిర్వహిస్తున్న (107) విద్యా సంస్థల్లో ప్రవేశం కల్పించారు. హైదరాబాద్ పబ్లిక్ స్కూల్ (రామంతపూర్, బేగంపేట)లలో (21) గిరిజన విద్యార్థులు ప్రవేశం పొందారు. మరియు 2018-19 సం॥లో నుండి ఈ విధంగా లబ్ధిపొందే అవకాశాన్ని మొత్తం (11,531) మంది విద్యార్థులకు కల్పించడం జరుగుతుంది. మరియు ఈ ఉత్తమ పాఠశాలలో చదువుతున్న విద్యార్థులందరి వివరాలు ఈ-పాస్ ద్వారా ఆన్‌లైన్‌లో పొందుపరచడం జరుగుతున్నది.

3. **కార్పొరేట్ కళాశాలలో ప్రవేశాలు :** ఈ పథకం క్రింద గిరిజన విద్యార్థులను ఉన్నతస్థాయి పోటీ పరీక్షలకు సన్నద్ధం చేయడానికి కార్పొరేట్ కళాశాలలో ఇంటర్మీడియట్‌లో చేర్పించటం జరుగుతుంది. ప్రసిద్ధి చెందిన జాతీయ మెడికల్ మరియు ఇంజనీరింగ్ కళాశాలల్లో ప్రవేశ పరీక్షల ద్వారా (515) మంది విద్యార్థులు చేరడం జరిగింది. (482) మంది విద్యార్థులు కార్పొరేట్ కళాశాలలో 2017-18 సం॥లో చేరడమైనది.

4. **ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి :** గిరిజన బాల బాలికలకు సివిల్ సర్వీసుల కోర్సులలో శిక్షణ అందించే నిమిత్తం వారి పేరొందిన కోచింగ్ సెంటర్లలో శిక్షణ కోసం మరియు ఉద్యోగ అవకాశాలు పెంపొందించే లక్ష్యంతో ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం. 6 తేది : 23-1-2015న ఉత్వర్వులు జారీ చేసింది.

5. **అంబేద్కర్ ఓవర్‌సీస్ విద్యానిధి :** ప్రజ్ఞా పాటవములు కలిగి ఆర్థిక స్తోమత లేని గిరిజన విద్యార్థులకు విదేశాలలోని అత్యుత్తమ యూనివర్శిటీలలో ఉన్నత విద్య అభ్యసించడానికి ఆర్థిక సహాయం అందచేయడం ఈ పథకం లక్ష్యం. ఈ అవకాశాలను మరింత మెరుగుపరచడం కోసం సరళతరమైన మార్గదర్శకాలతో ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 1 తేది : 17-1-2015న సవరించిన ఉత్తర్వులు జారీచేయడమైనది. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న 60% బెంచిమార్కును మార్పు చేస్తూ కటాఫ్ పద్ధతిని కొత్తగా అంబేద్కర్ ఓవర్‌సీస్ విద్యానిధి పథకంలో అమలు చేయడానికి జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం. 34 గిరిజన సంక్షేమం (విద్య-1) శాఖ, తేది : 23.3.2016లో ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేయడం జరిగింది. దీనికి సంబంధించి గిరిజన విద్యార్థులకు అవగాహనా సదస్సులు మరియు కరపత్రాలు ముద్రించి ప్రచారం చేయడం కూడా జరిగింది.

3.4 అధికార వికేంద్రీకరణ :

1. **సింగిల్‌లైన్ పాలనా విధానం :** గిరిజన ఉపప్రణాళిక ప్రాంతాల అభివృద్ధికి గాను ఐటిడిఎ ప్రాజెక్టు అధికారులకు జిల్లా కలెక్టర్, జాయింట్ కలెక్టర్, జిల్లా రెవెన్యూ అధికారికి చెందిన అధికారాలను ఉపప్రణాళిక ప్రాంతం మేరకు బదలాయించారు. 2005వ సంవత్సరం నుంచి శ్రీశైలం ఐటిడిఎకి కూడా దీనిని విస్తరించారు. అంతేకాక గిరిజన ఉపప్రణాళిక చట్టం 2013 నేపథ్యంలో, ఐటిడిఏలను బలోపేతం చేయడానికి ప్రభుత్వం సమగ్రమైన ఉత్తర్వులను జి.ఓ.నెం. 57 తేది : 1-3-2014న జారీ చేయడమైనది. ఈ ఉత్తర్వులు ప్రాజెక్టు అధికారులు ఐటిడిఏలలో వారి వారి బాధ్యతలను మెరుగైన పద్ధతిలో నిర్వహించడానికి దోహదపడతాయి.

2. **సామాజిక భాగస్వామ్యం :** సామాజిక అభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో, గ్రామస్థాయి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల నిర్వహణలో రాష్ట్రంలోని గిరిజనుల భాగస్వామ్యం తక్కిన దేశానికే మార్గదర్శకంగా ఉంది. షెడ్యూల్ ప్రాంతాలలో గల గ్రామ సభలకు పంచాయితీరాజ్‌ను విస్తరిస్తున్న చట్టం క్రింద తగిన అధికారాలు దఖలు పరిచే దిశగా నిబంధనలు రూపొందించబడ్డాయి. ఈ చట్టాన్ని అమలు పరచడం కోసం (1586) గ్రామ సభలను షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల్లో ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

3. **అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం - 2006 :** భారత ప్రభుత్వం షెడ్యూల్డు తెగల మరియు ఇతర సాంప్రదాయక అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం 2006ను (చట్టం 2/2007) 31.12.2007 నుండి అమలులోకి తీసుకొని వచ్చింది. ఈ చట్టం క్రింద నియమ నిబంధనలు 1.1.2008 నుండి అమలులోకి వచ్చాయి. ఈ చట్టం ఆధారంగా అడవులలో నివసిస్తున్న గిరిజన కుటుంబానికి 10 ఎకరాల భూమికి చట్టబద్ధమైన హక్కులు కల్పించడంతో పాటు అడవులలో లభ్యమయ్యేటటువంటి ఉత్పత్తులను సేకరించడానికి, పశువులను మేపడానికి అక్కడే నివాసయోగ్యమైన సహజరీతిలో ఇళ్ల నిర్మాణం చేసుకోవడానికి హక్కులు కల్పించడం జరిగింది. (1837) దరఖాస్తులకు అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం ఫేజ్-2 కింద గుర్తింపు ఇవ్వడం జరిగింది. గ్రామ సభ మరియు ఎఫ్ఆర్‌సి మెంబర్లకు ఆర్ఓఎఫ్ఆర్ స్కీము గురించి అవగాహన కల్పించడానికి ఎ.పి. హెచ్.ఆర్.డి.ఐ.కి రూ. 12.50 లక్షలు విడుదల చేయడమైనది. 2016-17 సంIIలో 449 లబ్ధిదారులకు 9 జిల్లాలలో శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరిగింది.

4. **జిల్లా స్థాయి మానిటరింగ్ కమిటీలు :** జిల్లా స్థాయిలో గిరిజన ఉపప్రణాళిక కింద చేపట్టిన వివిధ కార్యక్రమాలను ఎప్పటికప్పుడు పర్యవేక్షించుటకు ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు సంఖ్య. 34, తేది : 1.11.2013కు అదనంగా జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.6 తేది : 21-2-2014న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. జిల్లాలలో గిరిజన ఉపప్రణాళికను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడానికి ఈ ఉత్తర్వులు దోహదపడతాయి.

3.5 నూతన పథకాలు

1. **ఫుడ్ బాస్కెట్ :** గిరిజనుల్లో ఉన్న పోషకాహార లోపాలను అధిగమించడానికి.

2. **భూమి కొనుగోలు పథకం :** భూమి లేని నిరుపేద గిరిజనుల కొరకు సవరించిన మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా "భూమి కొనుగోలు పథకం" ద్వారా లబ్ధి చేకూర్చడానికి.

3. **ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ :** గిరిజన ప్రాంతాలను మైదాన ప్రాంతాలతో సాంకేతికంగా అనుసంధానం చేసి అభివృద్ధి సాధించుట.

4. **గిడ్డంగుల నిర్మాణము :** గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఉత్పత్తి జరుగుచున్న వ్యవసాయ, ఉద్యానవన మరియు అటవీ ఫల ఉత్పత్తులు నిల్వచేయడానికి సదుపాయం కల్పించుట ద్వారా గిరిజనులకు అధిక ఆదాయం చేకూర్చుట.

3.6 పారదర్శకత :

1. పథకాల అమలులో పారదర్శకతను పెంపొందించుటకు మరియు చివరి లబ్దిదారుడి వరకు ప్రభుత్వ పథకాలు అందేలా పర్యవేక్షించుటకు సమగ్రంగా ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీని ఉపయోగించే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.
2. పారదర్శక పరిపాలనలో భాగంగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ **సమాచార హక్కును** అమలు చేస్తున్నది. ఈ విభాగానికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని పౌరులకు అందచేసేందుకు అన్ని స్థాయిల్లో పబ్లిక్ సమాచార అధికార్లను నియమించింది.
3. ప్రజలకు అవసరమైన సమాచారం అందించేందుకు వీలుగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ సొంత **వెబ్సైట్ను** www.aptribes.gov.in నిర్వహిస్తోంది.
4. ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన గురుకుల విద్యాలయాల సంస్థ (గురుకులం) సొంత వెబ్సైట్ను www.aptwgurukulam.ap. gov.in నిర్వహిస్తోంది.
5. అన్ని విద్యాసంస్థల పనితీరును portal : http://twhostels.cgg.gov.in/ap/Index.do ద్వారా సమీక్షించడం జరుగుతున్నది.
6. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ప్రీ మెట్రిక్ / పోస్టుమెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలను **ఆన్లైన్ ద్వారా మంజూరు** చేసి మరియు పంపిణీ చేసే విధానాన్ని రాష్ట్రమంతటా అమలు చేస్తున్నది. దీనిని portal http://e-pass.apcfss.gov.in & https://janmabhumi.ap.gov.in. ద్వారా సమీక్షించడం జరుగుతున్నది.
7. గిరిజన ఉపప్రణాళిక పథకాల అమలును http://tspap.cgg.gov.in/FirstPage.do ద్వారా సమీక్షిస్తున్నది.
8. ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాల అమలును http://apobmms.cgg.gov.in/ ద్వారా అమలు చేస్తున్నది.
9. గిరిజన కోపరేటివ్ కార్పొరేషన్ తన కార్యక్రమాలను తన సొంత వెబ్పోర్టల్ http://www.apgirijan.com// ద్వారా నిర్వహిస్తున్నది.
10. ఇంజనీరింగ్ పనులకు సంబంధించిన టెండర్లను **ఇ-ప్రొక్యూర్మెంట్** పద్ధతిలో మాత్రమే స్వీకరిస్తున్నారు.
11. హార్డ్వేర్ సరఫరా : ఏపిటిఎస్ ద్వారా రూ. 88.62 లక్షల విలువ గల కంప్యూటర్లు, ప్రింటర్లు, యుపిఎస్లు, లాప్టాప్లు, టాబ్లెట్ పిసిలు, ఆండ్రాయిడ్ ఫోన్లు ప్రధాన కార్యాలయంలోనూ, క్షేత్రస్థాయిలోనూ ఉన్న సిబ్బందికీ, ప్రధానోపాధ్యాయులకు, వసతి గృహ సంక్షేమ అధికారులకు సరఫరా చేయటమైనది.
12. ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీకి చెందిన అన్ని రకాల ప్రత్యేక చర్యలను చురుగ్గా అమలు చేయడం కోసం (19) మంది సిబ్బందితో కూడిన ప్రాజెక్టు మానిటరింగ్ విభాగాన్ని నెలకొల్పడం జరిగింది.
13. గిరిజన సంక్షేమ కార్యాలయాల్లో దస్త్రాల పరిష్కరణలో పారదర్శకత కొరకు **ఇ-ఆఫీసును** అమలు చేయుట జరుగుచున్నది.

నాలుగవ అధ్యాయము

పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష 2015-16

క్ర. సంఖ్య.	పథకము	కొలమాన సూచికలు	2015-16		హెచ్చుతగ్గులకు కారణాలు
			లక్ష్యం	సాధించినది	
I	సిబ్బంది	సిబ్బంది పథకము			
II	ఆర్థిక సహాయం మరియు సమగ్ర ప్రాంతీయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు				
1	ఆర్థిక సహాయ కార్యక్రమాలు	గిరిజన లబ్దిదారుల సంఖ్య	14170	14170	
2	మైదాన ప్రాంతాల అభివృద్ధి	గిరిజన లబ్దిదారుల సంఖ్య	300	265	
3	అటవీ హక్కుల చట్టం	ఎకరాలు	39637	39225	
4	గిరిజన విద్యా సంస్థల నిర్వహణ	విద్యాసంస్థల నెంబరు	529	529	
III	గురుకుల పాఠశాలలు				
5	గురుకుల పాఠశాలల నిర్వహణ	విద్యార్థుల సంఖ్య	41331	41147	
IV	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు				
6	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు	పనుల సంఖ్య	383	208	
7	యువ కిరణాలు	లబ్దిదారుల సంఖ్య	7700	6581	
V	ఉపకార వేతనాలు				
8	పోస్టు మెట్రిక్	విద్యార్థుల సంఖ్య	61492	52111	
9	ప్రీ మెట్రిక్	విద్యార్థుల సంఖ్య	31255	32142	
VI	నాబార్డు (ఆర్ఐడిఎఫ్)				
10	సమీకృత గురుకుల పాఠశాలలకు భవన నిర్మాణం	పాఠశాలల సంఖ్య	58	57	1 పని నిలుపుదల చేయడమైనది
11	గోదాములు మరియు స్టోరేజి పాయింట్లు	గోదాముల సంఖ్య	28	28	
12	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు పారిశుద్ధ్యం	పనుల సంఖ్య	342	295	295 పనులు మొదలయ్యాయి

పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష 2015-16

క్ర. సంఖ్య.	పథకము	కొలమాన సూచికలు	2015-16		హెచ్చుతగ్గులకు కారణాలు
			లక్ష్యం	సాధించినది	
VII	ఇతర పథకాలు				
13	గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలలను ప్రతిభా కళాశాలలుగా ఉన్నతీకరించడం	విద్యార్థుల సంఖ్య	50	50	
14	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి వెసులుబాటు	లబ్ధిదారుల సంఖ్య	80000	90000	
15	ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	విద్యార్థుల సంఖ్య	100	92	
16	గిరిపుత్రికా కళ్యాణ పథకం	గిరిజన యువతల సంఖ్య	1000	1000	
17	కాఫీ తోటల పునరుద్ధరణ	ఎకరాలు	40245	40245	
18	గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తల గౌరవ వేతనం	ఆరోగ్య కార్యకర్తల సంఖ్య	5256	5256	

పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష 2016-17

క్ర. సంఖ్య.	పథకము	కొలమాన సూచికలు	2016-17		హెచ్చుతగ్గులకు కారణాలు
			లక్ష్యం	సాధించినది	
I	సిబ్బంది	సిబ్బంది పథకము			
II	ఆర్థిక సహాయం మరియు సమగ్ర ప్రాంతీయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు				
1	ఆర్థిక సహాయ కార్యక్రమాలు	గిరిజన లబ్దిదారుల సంఖ్య	5242	6434	రీ అప్రాప్రియేషన్ ద్వారా అదనపు బడ్జెటు విడుదలతో అధిక ప్రగతి సాధించుట జరిగింది.
2	మైదాన ప్రాంతాల అభివృద్ధి	గిరిజన లబ్దిదారుల సంఖ్య	300	687	పూర్వ నిధులు వినియోగం ద్వారా
3	అటవీ హక్కుల చట్టం	ఎకరాలు	1500	1837	
4	గిరిజన విద్యా సంస్థల నిర్వహణ	విద్యార్థుల సంఖ్య	1,10,000	1,16,000	అడ్మిషన్ కోరుకున్న అందరు గిరిజన బాలబాలికలను చేర్చుకొనుట జరిగింది
III	గురుకుల పాఠశాలలు				
5	గురుకుల పాఠశాలల నిర్వహణ	విద్యార్థుల సంఖ్య	40420	44000	
IV	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు				
6	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు	పనుల సంఖ్య	169	169	55 పనులు పూర్తయినవి. మిగిలిన పనులు పురోగతిలో ఉన్నాయి.
7	యువ కిరణాలు	లబ్దిదారుల సంఖ్య	10,000	10,703	
V	ఉపకార వేతనాలు				
8	పోస్టు మెట్రిక్	విద్యార్థుల సంఖ్య	61492	65174	
9	ప్రీ మెట్రిక్	విద్యార్థుల సంఖ్య	36985	37437	
VI	నాబార్డు (ఆర్ఐడిఎఫ్)				
10	సమీకృత గురుకుల పాఠశాలలకు భవన నిర్మాణం	పాఠశాలల సంఖ్య	19	17	17 పనులు పూర్తయినవి, 2 పనులు నిలుపుదల చేయడమైనది
11	గోదాములు మరియు స్టోరేజి పాయింట్లు	గోదాముల సంఖ్య	22	22	
12	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు పారిశుద్ధ్యం	పనుల సంఖ్య	387	387	234 పనులు పూర్తికాబడినవి 153 పనులు పురోగతిలో ఉన్నాయి.

పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష 2016-17

క్ర. సంఖ్య.	పథకము	కొలమాన సూచికలు	2016-17		హెచ్చుతగ్గులకు కారణాలు
			లక్ష్యం	సాధించినది	
VII	ఇతర పథకాలు				
13	గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలలను ప్రతిభా కళాశాలలుగా ఉన్నతీకరించడం	విద్యార్థుల సంఖ్య	110	110	
14	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి వెసులుబాటు	లబ్ధిదారుల సంఖ్య	1,00,000	2,32,524	
15	ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	విద్యార్థుల సంఖ్య	300	255	
16	గిరిపుత్రికా కళ్యాణ పథకం	గిరిజన యువతల సంఖ్య	1500	1388	అర్హత గల దరఖాస్తుదారు లందరికి మంజూరు
17	కాఫీ తోటల పునరుద్ధరణ	ఎకరాలు	45,000	45,000	
18	గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తల గౌరవ వేతనం	ఆరోగ్య కార్యకర్తల సంఖ్య	5286	5199	ప్రస్తుతం పని చేస్తున్న వారి సంఖ్య

పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష 2017-18

క్ర. సంఖ్య.	పథకము	కొలమాన సూచికలు	2017-18		హెచ్చుతగ్గులకు కారణాలు
			లక్ష్యం	సాధించినది	
I	సిబ్బంది	సిబ్బంది పథకము			
II	ఆర్థిక సహాయం మరియు సమగ్ర ప్రాంతీయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు				
1	ఆర్థిక సహాయ కార్యక్రమాలు	గిరిజన లబ్దిదారుల సంఖ్య	20000	20733	
2	మైదాన ప్రాంతాల అభివృద్ధి	గిరిజన లబ్దిదారుల సంఖ్య	300		
3	అటవీ హక్కుల చట్టం	ఎకరాలు	2000	15,956	
4	గిరిజన విద్యా సంస్థల నిర్వహణ	విద్యార్థుల సంఖ్య	1,16,000	1,20,680	
III	గురుకుల పాఠశాలలు				
5	గురుకుల పాఠశాలల నిర్వహణ	విద్యార్థుల సంఖ్య	40420	44365	
IV	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు				
6	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు	పనుల సంఖ్య	627	627	169 పనులు పూర్తి కాబడినవి 458 పనులు పురోగతిలో ఉన్నాయి.
7	యువ కిరణాలు	లబ్దిదారుల సంఖ్య	5000	851	
V	ఉపకార వేతనాలు				
8	పోస్టు మెట్రిక్	విద్యార్థుల సంఖ్య	62000	58961	
9	ప్రీ మెట్రిక్	విద్యార్థుల సంఖ్య	38,000	45,343	
VI	నాబార్డు (ఆర్ఐడిఎఫ్)				
10	సమీకృత గురుకుల పాఠశాలలకు భవన నిర్మాణం	పాఠశాలల సంఖ్య	84	50	34 పనులు కాంట్రాక్టరుకు అప్పగించవలసి ఉంది
11	గోదాములు మరియు స్టోరేజి పాయింట్లు	గోదాముల సంఖ్య	0	0	
12	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు పారిశుధ్యం	పనుల సంఖ్య	173	173	87 పనులు పూర్తి కాబడినవి, 86 పనులు పురోగతిలో ఉన్నాయి.

పూర్వ ప్రగతి సమీక్ష 2017-18

క్ర. సంఖ్య.	పథకము	కొలమాన సూచికలు	2017-18		హెచ్చుతగ్గులకు కారణాలు
			లక్ష్యం	సాధించినది	
VII	ఇతర పథకాలు				
13	గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలలను ప్రతిభా కళాశాలలుగా ఉన్నతీకరించడం	విద్యార్థుల సంఖ్య	110	110	
14	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి వెసులుబాటు	లబ్ధిదారుల సంఖ్య	2,40,000	3,65,739	అర్హత గల అన్ని గిరిజన కుటుంబాలకు
15	ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	విద్యార్థుల సంఖ్య	300	300	
16	గిరిపుత్రికా కళ్యాణ పథకం	గిరిజన యువతల సంఖ్య	1500	2848	అదనపు బడ్జెటు విడుదల ద్వారా అర్హత కలిగిన గిరిజన యువతులకు లబ్ధిచేకూర్చడమైనది
17	కాఫీ తోటల పునరుద్ధరణ	ఎకరాలు	45,000	45,000	
18	గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్తల గౌరవ వేతనం	ఆరోగ్య కార్యకర్తల సంఖ్య	5199	7432	(2313) ఆరోగ్య కార్యకర్తలను తీసుకోవటం జరిగింది

అయిదవ అధ్యాయము

ఆర్థిక విశ్లేషణ

2017-18

- గిరిజన సంక్షేమ శాఖ 28.2.2017 నాటికి రు. 1413.43 కోట్లతో వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరిగింది.
- అందులో రు. 42.93 కోట్లు శాఖాపరమైన నిర్వహణ కింద ఖర్చు చేయడమైనది.
- గిరిజన కుటుంబాలకు వివిధ ఆర్థిక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అందించుటకు రు. 293.92 కోట్లు ఖర్చు చేయడమైనది.
- యువకిరణాలు పథకం కింద (55,111) గిరిజన యువతకు లబ్ధి చేకూరింది.
- గిరిజన విద్యాసంస్థల నిర్వహణకు రు. 437.00 కోట్లు వినియోగించడమైనది. దీనివల్ల ఆశ్రమ పాఠశాలలు మరియు వసతి గృహాలలో చదువుకుంటున్న (1,20,680) గిరిజన విద్యార్థులకు లబ్ధి చేకూరుతున్నది.
- రు. 75.73 కోట్లు గిరిజన విద్యార్థులకు పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాల నిమిత్తం (58,961) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు విడుదలచేయనైనది. మరియు (45,343) మంది విద్యార్థులకు ప్రీ మెట్రిక్ వేతనాలు రూ. 33.95 కోట్లు మంజూరు చేయడం జరిగింది.
- రు. 52.62 కోట్లతో గిరిజన ప్రాంతాల్లో వివిధ రకాల మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడమైనది.
- 2016-17లో వివిధ పథకాలు అనగా, కులాంతర వివాహాల ప్రోత్సాహకాలు, గిరిపుత్రికా కల్యాణ పథకం, గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ల నెలకొల్పడం, గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల చెల్లింపు మరియు గిరిజన ఉపప్రణాళికపై అవగాహన కల్పించడం వంటి కార్యక్రమాల మీద మొత్తం రు.47.01 కోట్లు వినియోగించడమైనది.
- గురుకుల పాఠశాలల నిర్వహణకు గాను రు. 170.57 కోట్లు వినియోగించడమైనది.

2016-17

- గిరిజన సంక్షేమ శాఖ 28.2.2017 నాటికి రు. 1208.42 కోట్లతో వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరిగింది.
- అందులో రు. 44.01 కోట్లు శాఖాపరమైన నిర్వహణ కింద ఖర్చు చేయడమైనది.
- గిరిజన కుటుంబాలకు వివిధ ఆర్థిక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అందించుటకు రు. 160.07 కోట్లు ఖర్చు చేయడమైనది.
- యువకిరణాలు పథకం కింద (14,680) గిరిజన యువతకు శిక్షణ ఇచ్చి (10,703) మందికి వివిధ రకాలైన ఉద్యోగాలలో అవకాశాలు కల్పించడం జరిగింది. (2631) మందికి గ్రూపు I, II & III పరీక్షలకు శిక్షణ ఇప్పించటం జరిగింది.
- గిరిజన విద్యాసంస్థల నిర్వహణకు రు. 425.19 కోట్లు వినియోగించడమైనది. దీనివల్ల ఆశ్రమ పాఠశాలలు మరియు వసతి గృహాలలో చదువుకుంటున్న (1,16,000) గిరిజన విద్యార్థులకు లబ్ధి చేకూరుతున్నది.

- రు. 113.74 కోట్లు గిరిజన విద్యార్థులకు పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాల నిమిత్తం (65,174) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు విడుదలచేయనైనది. మరియు (38,631) మంది విద్యార్థులకు ప్రీ మెట్రిక్ వేతనాలు రూ. 16.62 కోట్లు మంజూరు చేయడం జరిగింది.
- రు. 38.98 కోట్లతో గిరిజన ప్రాంతాల్లో వివిధ రకాల మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడమైనది.
- 2016-17లో వివిధ పథకాలు అనగా, కులాంతర వివాహాల ప్రోత్సాహకాలు, గిరిపుత్రికా కల్యాణ పథకం, గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ల నెలకొల్పడం, గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల చెల్లింపు మరియు గిరిజన ఉపప్రణాళికపై అవగాహన కల్పించడం వంటి కార్యక్రమాల మీద మొత్తం రు.41.94 కోట్లు వినియోగించడమైనది.
- గురుకుల పాఠశాలల నిర్వహణకు గాను రు. 177.88 కోట్లు వినియోగించడమైనది.

2015-16

- గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ఆధ్వర్యంలో రు. 962.42 కోట్లతో వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరిగింది.
- అందులో రు. 34.68 కోట్లు శాఖాపరమైన నిర్వహణ కింద ఖర్చు చేయడమైనది.
- గిరిజన కుటుంబాలకు వివిధ ఆర్థిక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అందించుటకు రు. 120.16 కోట్లు ఖర్చు చేయడమైనది.
- యువకిరణాలు పథకం కింద (3,481) మంది గిరిజన యువతకు శిక్షణ ఇచ్చి ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించడం జరిగింది.
- అటవీ హక్కుల చట్టం అమలులో భాగంగా గిరిజనులకు భూమి హక్కులు ఇవ్వడానికి రు. 3.33 కోట్లు ఖర్చు చేయడమైనది.
- గిరిజన విద్యాసంస్థల నిర్వహణకు రు. 401.26 కోట్లు వినియోగించడమైనది. దీనివల్ల ఆశ్రమ పాఠశాలలు మరియు వసతి గృహాలులలో చదువుకుంటున్న (1,01,406) గిరిజన విద్యార్థులకు లబ్ధి చేకూరుతున్నది.
- రు. 60.91 కోట్లు గిరిజన విద్యార్థులకు పోస్ట్ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాల నిమిత్తం (52,111) మంది గిరిజన విద్యార్థులకు విడుదలచేయనైనది. మరియు (32,142) మంది విద్యార్థులకు ప్రీ మెట్రిక్ వేతనాలు మంజూరు చేయడం జరిగింది.
- రు. 139.86 కోట్లతో గిరిజన ప్రాంతాల్లో వివిధ రకాల మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడమైనది.
- 2015-16లో వివిధ కొత్త పథకాలు అనగా, విద్యాలయాల్లో మంచినీటి వసతి, గిరిపుత్రికా కల్యాణ పథకం, ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి, విద్యుత్‌ఛార్జీల చెల్లింపు, కాఫీ తోటల విస్తరణ, గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమం వంటి కార్యక్రమాల మీద మొత్తం రు.50.40 కోట్లు వినియోగించనైనది.
- గురుకుల పాఠశాలల నిర్వహణకు గాను రు. 107.01 కోట్లు వినియోగించడమైనది.

సంవత్సర వారీ పట్టికలు తదుపరి పేజీలలో

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2015-16								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
A	సిబ్బంది									
1	ప్రధాన కార్యాలయం	5.50	-	5.50	5.57	-	5.57	5.23	-	5.23
2	గిరిజన పరిశోధనా మరియు శిక్షణా సంస్థ	-	0.50	0.50		0.50	0.50		0.29	0.29
3	జిల్లా కార్యాలయాలు	15.43	-	15.43	15.73	-	15.73	15.10	-	15.10
4	గి.సం. ఇంజనీరింగ్ విభాగము (ప్రధాన కార్యాలయం)	2.16	-	2.16	2.21	-	2.21	1.21	-	1.21
5	గి.సం. ఇంజనీరింగ్ విభాగము (జిల్లా కార్యాలయాలు)	12.83	-	12.83	13.10	-	13.10	11.85	-	11.85
6	గుత్తగా కేటాయించినది	70.00	-	70.00	-	-	-	-	-	-
7	గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు నిర్వహణ మద్దతు	-	1.00	1.00	-	1.00	1.00	-	1.00	1.00
	ఉపమొత్తము (A)	**105.92**	**1.50**	**106.42**	**36.61**	**1.50**	**37.11**	**33.39**	**1.29**	**34.68**
B	**ఆర్థిక అభివృద్ధి**									
1	ఆర్థిక మద్దతు	7.19	28.00	35.19	6.98	20.89	27.87	6.89	29.60	36.49
2	యువకిరణాలు	-	3.50	3.50	-	3.00	3.00	-	3.50	3.50
3	మైదాన ప్రాంత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ	-	3.00	3.00	-	3.00	3.00	-	3.00	3.00
4	అటవీ హక్కుల చట్టం అమలు	-	3.50	3.50	-	3.00	3.00	-	3.33	3.33
5	గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద పథకాలు (CASPS)	-	28.00	28.00	-	28.96	28.96	-	73.84	73.84
	ఉపమొత్తము (B)	**7.19**	**66.00**	**73.19**	**6.98**	**58.85**	**65.83**	**6.89**	**113.27**	**120.16**
C	విద్య									
1	విద్యాసంస్థలు	284.81	144.91	429.72	285.21	131.86	417.07	278.52	122.74	401.26
2	ట్యూషన్ ఫీజు మరియు మెట్రిక్ అనంతర ఉపకార వేతనాలు (CASPS)	-	41.00	41.00	-	-	-	-	8.71	8.71
3	మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (CASPS)	-	13.00	13.00	-	-	-	-	11.15	11.15
4	ట్యూషన్ ఫీజు మరియు మెట్రిక్ అనంతర ఉపకార వేతనాలు (NSP)	-	60.00	60.00	-	51.00	51.00	-	35.55	35.55

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2015-16								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
5	మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (NSP)	-	15.00	15.00	-	8.00	8.00	-	6.70	6.70
	ఉపమొత్తం (C)	**284.81**	**273.91**	**558.72**	**285.21**	**190.86**	**476.07**	**278.52**	**184.85**	**463.37**
D	**రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్**							.		
1	గురుకుల పాఠశాలలు	62.01	45.00	107.01	68.42	45.00	113.42	62.01	45.00	107.01
	ఉపమొత్తము (D)	**62.01**	**45.00**	**107.01**	**68.42**	**45.00**	**113.42**	**62.01**	**45.00**	**107.01**
E	**మౌళిక సదుపాయాలు**									
1	భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 275 (1) పథకాలు	-	44.68	44.68	-	45.68	45.68	-	73.03	73.03
2	నాబార్డు రోడ్డు కార్యక్రమం	-	27.00	27.00	-	3.12	3.12	-	3.28	3.28
3	మారుమూల లోతట్టు ప్రాంతాల్లో గురుకుల జూనియర్ బాలికల కళాశాలల నిర్మాణం	-	3.10	3.10	-	-	-	-	0.58	0.58
4	సమీకృత గురుకుల భవనాల నిర్మాణం	-	12.00	12.00	-	12.00	12.00	-	18.85	18.85
5	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు	-	80.00	80.00	-	-		-	30.58	30.58
6	పాఠశాల సముదాయాలకు భవనాలు	-	4.00	4.00	-	2.00	2.00	-	1.63	1.63
7	మారుమూల ప్రాంతాల్లో త్రాగునీటి సరఫరా	-	-	-	-	8.98	8.98	-	10.50	10.50
8	రోడ్ల నిర్వాహణ గ్రాంటు (13వ ఆర్థిక సంఘం)	-	-	-	-	-	-	0.72	-	0.72
9	గోడౌను మరియు స్టోరేజి పాయింట్ల నిర్మాణం	-	1.00	1.00	-	0.50	0.50	-	0.66	0.66
	ఉపమొత్తం (E)	**-**	**171.78**	**171.78**	**-**	**72.28**	**72.28**	**0.72**	**139.14**	**139.86**
F	**ప్రభుత్వ మరియు ఇతర రంగ సంస్థలకు సహాయం**									
1	ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు ఆర్థిక సహాయం	36.47	-	36.47	31.85	-	31.85	36.47	-	36.47

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2015-16								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
2	జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం	-	3.11	3.11	-	3.00	3.00	-	3.11	3.11
3	జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం (CASPS)	-	1.32	1.32	-	1.32	1.32	-	-	-
	ఉపమొత్తం (F)	**36.47**	**4.43**	**40.90**	**31.85**	**4.32**	**36.17**	**36.47**	**3.11**	**39.58**
G	**ఆరోగ్యం**									
1	గిరిజన ప్రాంతాలలో వైద్యశాలలు, చికిత్సాలయాలు, ప్రజారోగ్యం మరియు రిఫరల్ నిధి	0.47	-	0.47	0.48	-	0.48	0.43	-	0.43
	ఉపమొత్తం (G)	**0.47**	**-**	**0.47**	**0.48**	**-**	**0.48**	**0.43**	**-**	**0.43**
H	**కొత్త పథకాలు**									
1	కులాంతర వివాహాలు	-	0.60	0.60	-	-	-	-	0.46	0.46
2	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం	-	5.00	5.00	-	1.00	1.00	-	0.45	0.45
3	వసతి గృహాలను గురుకుల పాఠశాలలుగా ఉన్నతీకరించడం	-	20.00	20.00	-	5.30	5.30	-	20.00	20.00
4	గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు	-	2.50	2.50	-	1.00	1.00	-	2.50	2.50
5	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి వెసులుబాటు	-	15.00	15.00	-	-	-	-	14.41	14.41
6	గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకం	-	5.00	5.00	-	-	-	-	5.00	5.00
7	ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	-	2.70	2.70	-	2.20	2.20	-	2.70	2.70
8	కాఫీ తోటల పునరుద్ధరణ	-	5.00	5.00	-	5.00	5.00	-	5.00	5.00
9	వనబంధు కల్యాణయోజన	-	-	-	-	-	-	-	7.50	7.50
	ఉపమొత్తం	**-**	**55.80**	**55.80**	**-**	**14.50**	**14.50**	**0.00**	**57.40**	**57.40**
	మొత్తం	**496.87**	**618.42**	**1115.29**	**429.55**	**387.31**	**816.86**	**418.43**	**544.03**	**962.46**

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2016-17								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
A	**సిబ్బంది**									
1	ప్రధాన కార్యాలయం	7.79	-	7.79	7.77	0.00	7.77	5.21	0.00	5.21
2	గిరిజన పరిశోధనా మరియు శిక్షణా సంస్థ	-	1.00	1.00	0.00	0.85	0.85	-	0.47	0.47
3	జిల్లా కార్యాలయాలు	19.84	-	19.84	19.82	0.00	19.82	17.58	0.00	17.58
4	గి.సం. ఇంజనీరింగ్ విభాగము (ప్రధాన కార్యాలయం)	2.74	-	2.74	2.70	0.00	2.70	2.25	0.00	2.25
5	గి.సం. ఇంజనీరింగ్ విభాగము (జిల్లా కార్యాలయాలు)	16.60	-	16.60	16.59	0.00	16.59	13.50	0.00	13.50
6	గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు నిర్వహణ మద్దతు	-	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00
	ఉపమొత్తము (A)	**46.97**	**6.00**	**52.97**	**46.88**	**5.85**	**52.73**	**38.54**	**5.47**	**44.01**
B	**ఇతర అభివృద్ధి పథకాలు**									
1	మైదాన ప్రాంత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ	-	5.30	5.30		5.30	5.30	0.00	5.30	5.30
2	అటవీ హక్కుల చట్టం అమలు	-	3.50	3.50		3.50	3.50	0.00	3.50	3.50
3	గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద పథకాలు (CASPS)	-	30.00	30.00		15.00	15.00	0.00	7.50	7.50
4	భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 275 (1) పథకాలు	81.16	-	81.16		40.00	40.00	0.00	40.00	40.00
5	గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద పథకాలు (CASPS)	-	50.00	50.00		33.84	33.84	0.00	16.00	16.00
6	వనబంధు కల్యాణయోజన CASPS)	-	8.47	8.47	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	ఉపమొత్తము (B)	**81.16**	**97.27**	**178.43**	**0.00**	**97.64**	**97.64**	**0.00**	**72.30**	**72.30**
C	**విద్య**									
1	విద్యాసంస్థలు	356.94	159.39	516.33	353.71	157.43	511.14	309.01	116.18	425.19
2	ట్యూషన్ ఫీజు మరియు మెట్రిక్ అనంతర ఉపకార వేతనాలు (NSP)	-	70.00	70.00		70.00	70.00	0.00	51.93	51.93
3	మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (NSP)	-	16.17	16.17		23.25	23.25	0.00	16.33	16.33
4	5 నుండి 8వ తరగతి వరకు చదువుతున్న డే స్కాలర్ విద్యార్థులకు ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు	-	7.07	7.07		7.07	7.07		0.29	0.29

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2016-17								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
5	ట్యూషన్ ఫీజు మరియు మెట్రిక్ అనంతర ఉపకార వేతనాలు (CASPS)	-	50.00	50.00		50.00	50.00	0.00	61.81	61.81
6	మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (CASPS)	-	100.00	100.00	0.00	14.81	14.81	0.00	0.00	0.00
7	వసతి గృహాలను గురుకుల పాఠశాలలుగా ఉన్నతీకరించడం	-	22.00	22.00	0.00	19.80	19.80	0.00	22.00	22.00
8	ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	-	3.50	3.50	0.00	3.50	3.50	0.00	3.50	3.50
	ఉపమొత్తం (C)	**356.94**	**421.06**	**778.00**	**353.71**	**338.79**	**692.50**	**309.01**	**272.04**	**581.05**
D	**రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్**							.		
1	గురుకుల పాఠశాలలు	120.18	57.70	177.88	120.18	57.70	177.88	120.18	57.70	177.88
	ఉపమొత్తము (D)	**120.18**	**57.70**	**177.88**	**120.18**	**57.70**	**177.88**	**120.18**	**57.70**	**177.88**
E	**ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు**									
1	ఆర్థిక సహాయ పథకాలు	9.16	43.50	52.66	9.16	43.47	52.63	7.81	44.93	52.74
2	యువకిరణాలు	-	6.50	6.50	0.00	6.50	6.50	0.00	47.30	47.30
3	కాఫీ తోటల పునరుద్ధరణ	-	15.64	15.64	0.00	60.03	60.03	0.00	60.03	60.03
	ఉపమొత్తము (E)	**9.16**	**65.64**	**74.80**	**9.16**	**110.00**	**119.16**	**7.81**	**152.26**	**160.07**
F	**మౌలిక సదుపాయాలు**									
1	నాబార్డు సహాయంతో రహదారుల నిర్మాణం	-	7.50	7.50	0.00	7.50	7.50	0.00	4.12	4.12
2	మారుమూల లోతట్టు ప్రాంతాల్లో గురుకుల జూనియర్ బాలికల కళాశాలల నిర్మాణం	-	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	0.65	0.65
3	సమీకృత గురుకుల భవనాల నిర్మాణం	-	12.00	12.00	0.00	12.00	12.00	0.00	10.42	10.42
4	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు	-	86.00	86.00	0.00	86.00	86.00	0.00	38.98	38.98
5	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం	-	10.00	10.00	0.00	10.00	10.00	0.00	7.34	7.34
6	గిరిజన సాంస్కృతిక పరిశోధన మరియు సంస్థ భవన సముదాయ నిర్మాణం, విశాఖపట్నం	-	1.00	1.00	0.00	1.00	1.00	0.00	0.70	0.70

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2016-17								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
7	గోడౌను మరియు స్టోరేజి పాయింట్ల నిర్మాణం	-	0.50	0.50	0.00	0.50	0.50	0.00	0.60	0.60
8	సమీకృత గురుకుల విద్యాలయాల నిర్మాణం	-	30.00	30.00	0.00	3.00	3.00	0.00	0.00	0.00
	ఉపమొత్తం (F)	**0.00**	**152.00**	**152.00**	**0.00**	**125.00**	**125.00**	**0.00**	**62.81**	**62.81**
G	**ఆరోగ్యం**									
1	గిరిజన ప్రాంతాలలో వైద్యశాలలు, చికిత్సాలయాలు, ప్రజారోగ్యం మరియు రిఫరల్ నిధి	0.61	-	0.61	0.61	0.00	0.61	0.38	0.00	0.38
2	గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు	-	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	4.64	4.64
	ఉపమొత్తం (G)	**0.61**	**5.00**	**5.61**	**0.61**	**5.00**	**5.61**	**0.38**	**4.64**	**5.02**
H	**ప్రభుత్వ మరియు ఇతర రంగ సంస్థలకు సహాయం**									
1	అటవీ రెంటల్స్	-	28.00	28.00	0.00	28.00	28.00	0.00	14.00	14.00
2	ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు ఆర్థిక సహాయం	49.44	-	49.44	49.44	0.00	49.44	49.34	0.00	49.34
3	జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం	-	7.87	7.87	0.00	7.92	7.92	0.00	0.00	0.00
4	జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం (CASPS)	-	0.05	0.05	0.00	0.05	0.05	0.00	0.00	0.00
	ఉపమొత్తం (H)	**49.44**	**35.92**	**85.36**	**49.44**	**35.92**	**85.36**	**49.34**	**14.00**	**63.34**
I	**ఇతర పథకాలు**									
1	కులాంతర వివాహాలు	-	0.80	0.80	0.00	0.68	0.68	0.00	0.75	0.75
2	గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకం	-	7.50	7.50	0.00	7.50	7.50	0.00	6.94	6.94
3	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి వెసులుబాటు	-	25.00	25.00	0.00	25.00	25.00	0.00	24.25	24.25
4	గిరిజన ఉపప్రణాళికపై జాగృతి కల్పించుట	-	20.00	20.00	0.00	20.00	20.00	0.00	5.00	5.00
5	గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు నెలకొల్పడం	-	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00
	ఉపమొత్తం (I)	**0.00**	**58.30**	**58.30**	**0.00**	**58.18**	**58.18**	**0.00**	**41.94**	**41.94**
	మొత్తం	**664.46**	**898.89**	**1563.35**	**579.98**	**834.08**	**1414.06**	**525.26**	**683.16**	**1208.42**

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2017-18								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
A	**సిబ్బంది**									
1	ప్రధాన కార్యాలయం	7.46	-	7.46	5.83	-	5.83	5.28	-	5.28
2	గిరిజన పరిశోధనా మరియు శిక్షణా సంస్థ	0.50	-	0.50	-	-	-	-	-	-
3	జిల్లా కార్యాలయాలు	21.87	-	21.87	17.95	-	17.95	18.16	-	18.16
4	గి.సం. ఇంజనీరింగ్ విభాగము (ప్రధాన కార్యాలయం)	3.06	-	3.06	2.71	-	2.71	2.94	-	2.94
5	గి.సం. ఇంజనీరింగ్ విభాగము (జిల్లా కార్యాలయాలు)	17.99	-	17.99	12.71	-	12.71	13.65	-	13.65
6	గిరిజన ఉపప్రణాళిక అమలుకు నిర్వహణ మద్దతు	5.00	-	5.00	5.00	-	5.00	4.50	-	4.50
	ఉపమొత్తము (A)	**55.88**	**-**	**55.88**	**44.20**	**-**	**44.20**	**44.53**	**-**	**44.53**
B	**ఇతర అభివృద్ధి పథకాలు**									
1	మైదాన ప్రాంత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ	-	5.80	5.80	-	5.80	5.80	-	5.80	5.80
2	అటవీ హక్కుల చట్టం అమలు	-	3.50	3.50	-	3.50	3.50	-	3.50	3.50
3	గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద పథకాలు (CASPS)	-	15.00	15.00	-	54.74	54.74	-	54.74	54.74
4	భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 275 (1) పథకాలు	-	50.00	50.00	-	50.00	50.00	-	39.60	39.60
5	గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద పథకాలు (CASPS)	-	35.00	35.00	-	55.78	55.78	-	55.78	55.78
6	వనబంధు కల్యాణయోజన CASPS)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ఉపమొత్తము (B)	**-**	**109.30**	**109.30**	**-**	**169.82**	**169.82**	**-**	**159.42**	**159.42**
C	**విద్య**									
1	విద్యాసంస్థలు	386.91	180.37	567.28	377.11	141.99	519.10	343.03	115.21	458.24
2	ట్యూషన్ ఫీజు మరియు మెట్రిక్ అనంతర ఉపకార వేతనాలు (NSP)	-	77.00	77.00	-	41.88	41.88	-	36.80	36.80
3	మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (NSP)	-	17.79	17.79	-	32.19	32.19	-	23.00	23.00
4	5 నుండి 8వ తరగతి వరకు చదువుతున్న డే స్కాలర్ విద్యార్థులకు ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు	-	7.08	7.08	-	2.56	2.56	-	1.25	1.25
5	ట్యూషన్ ఫీజు మరియు మెట్రిక్ అనంతర ఉపకార వేతనాలు (CASPS)	-	124.80	124.80	-	113.56	113.56	-	44.07	44.07

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2017-18								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
6	మెట్రిక్ పూర్వ ఉపకార వేతనాలు (CASPS)	-	15.96	15.96	-	52.83	52.83	-	15.36	15.36
7	వసతి గృహాలను గురుకుల పాఠశాలలుగా ఉన్నతీకరించడం	-	22.00	22.00	—	22.00	22.00	-	19.80	19.80
8	గిరిజన సాంస్కృతిక మరియు శిక్షణా మిషన్‌కు ఆర్థిక సహకారం	-	-	-	-	5.50	5.50	-	5.50	5.50
9	ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి	-	3.50	3.50	-	3.50	3.50	-	3.50	3.50
	ఉపమొత్తం (C)	**386.91**	**448.50**	**835.41**	**377.11**	**416.01**	**793.12**	**343.03**	**264.49**	**607.52**
D	**రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్**							.		
1	గురుకుల పాఠశాలలు	224.00	3.43	227.43	215.63	-	215.63	168.00	2.57	170.57
	ఉపమొత్తము (D)	**224.00**	**3.43**	**227.43**	**215.63**	**0.00**	**215.63**	**168.00**	**2.57**	**170.57**
E	**ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు**									
1	ఆర్థిక సహాయ పథకాలు	10.62	242.18	252.80	9.48	290.14	299.62	8.11	224.85	232.96
2	యువకిరణాలు	-	10.10	10.10	-	10.10	10.10	-	9.10	9.10
3	కాఫీ తోటల పునరుద్ధరణ	-	54.46	54.46	-	54.46	54.46	-	49.01	49.01
	ఉపమొత్తము (E)	**10.62**	**306.72**	**317.34**	**9.48**	**354.70**	**364.18**	**8.11**	**282.96**	**291.07**
F	**మౌలిక సదుపాయాలు**									
1	నాబార్డు సహాయంతో రహదారుల నిర్మాణం	-	10.00	10.00	-	4.63	4.63	-	4.52	4.52
2	మారుమూల లోతట్టు ప్రాంతాల్లో గురుకుల జూనియర్ బాలికల కళాశాలల నిర్మాణం	-	1.00	1.00	-	1.00	1.00	-	0.63	0.63
3	సమీకృత గురుకుల భవనాల నిర్మాణం	-	15.00	15.00	-	15.00	15.00	-	8.97	8.97
4	విద్యాసంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలు	-	84.20	84.20	-	42.20	42.20	-	33.67	33.67
5	గిరిజన విద్యాసంస్థల్లో తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం	-	10.00	10.00	-	10.00	10.00	-	5.47	5.47
6	గిరిజన సాంస్కృతిక పరిశోధన మరియు సంస్థ భవన సముదాయ నిర్మాణం, విశాఖపట్నం	-	1.00	1.00	-	1.00	1.00	-	0.00	0.00

(రూ. కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	పథకాలు	2017-18								
		బడ్జెట్ అంచనాలు			సవరించిన అంచనాలు			ఖర్చు		
		ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం	ప్రణాళికేతర	ప్రణాళిక	మొత్తం
7	గోడౌను మరియు స్టోరేజి పాయింట్ల నిర్మాణం	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	సమీకృత గురుకుల విద్యాలయాల నిర్మాణం	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ఉపమొత్తం (F)	**-**	**121.20**	**121.20**	**-**	**73.83**	**73.83**	**-**	**53.26**	**53.26**
G	**ఆరోగ్యం**									
1	గిరిజన ప్రాంతాలలో వైద్యశాలలు, చికిత్సాలయాలు, ప్రజారోగ్యం మరియు రిఫరల్ నిధి	0.66	-	0.66	0.54	-	0.54	0.39	-	0.39
2	గిరిజన సామాజిక ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు	-	2.00	2.00	-	4.44	4.44	-	3.07	3.07
	ఉపమొత్తం (G)	**0.66**	**2.00**	**2.66**	**0.54**	**4.44**	**4.98**	**0.39**	**3.07**	**3.46**
H	**ప్రభుత్వ మరియు ఇతర రంగ సంస్థలకు సహాయం**									
1	అటవీ రెంటల్స్	-	28.00	28.00	-	28.00	28.00	-	25.20	25.20
2	ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు ఆర్థిక సహాయం	51.87	-	51.87	51.87	-	51.87	47.93	-	47.93
3	జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం	-	7.87	7.87	-	7.87	7.87	-	7.08	7.08
4	జిసిసికి ఆర్థిక సహాయం (CASPS)	-	0.05	0.05	-	0.05	0.05	-	0.00	0.00
	ఉపమొత్తం (H)	**51.87**	**35.92**	**87.79**	**51.87**	**35.92**	**87.79**	**47.93**	**32.28**	**80.21**
I	**ఇతర పథకాలు**									
1	కులాంతర వివాహాలు	-	0.80	0.80	-	1.00	1.00	-	0.66	0.66
2	గిరి పుత్రిక కళ్యాణ పథకం	-	7.50	7.50	-	14.24	14.24	-	5.51	5.51
3	గిరిజన కుటుంబాలకు నెలవారీ కరెంటు బిల్లుల నుండి వెసులుబాటు	-	25.00	25.00	-	25.00	25.00	-	18.34	18.34
4	గిరిజన ఉపప్రణాళికపై జాగృతి కల్పించుట	-	20.00	20.00	-	20.00	20.00	-	20.00	20.00
5	గిరిజన జనావాసాల వ్యవసాయ పంపుసెట్ల విద్యుద్దీకరణ, గిరిజన విద్యాలయాల్లో ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు నెలకొల్పడం	-	5.00	5.00	-	5.00	5.00	-	4.50	4.50
	ఉపమొత్తం (I)	**-**	**58.30**	**58.30**	**-**	**65.24**	**65.24**	**-**	**49.01**	**49.01**
	మొత్తం	**729.95**	**1085.38**	**1815.33**	**698.83**	**1119.96**	**1818.79**	**611.99**	**847.06**	**1459.05**